

SLOVENSKI NAROD

Rebaja vsak dan popolno, tsvzetni nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič
à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 300 vrst à Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
vaja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri poštnem Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ZA POTRESOM ŠE KOLERA

Strašne podrobnosti o položaju v potresnem ozemlju v Nicaragui — Nalezljive bolezni se naglo širijo — Pojavila se je tudi kolera — 45.000 ljudi brez strehe

Newyork, 4. aprila. Zalostno, prežalostno veliko noč obhajajo letos prebivalci cvetočega trgovskega mesta Managua v državi Nicaragua. Njihovi domovi so v razvalinah, na mestu prejšnjega blagostanja pa se je pojavilo najhujše pomanjkanje. 45.000 ljudi je brez strehe in biva na prostem. Vojaštvo, ki je prihitalo na pomoč, je zgradilo v bližini prejšnjega mesta, ki je samo še kup razvalin, ogromno šatorišče, v katerem so začasno nastanili okrog 20.000 žensk in otrok.

starše, sorodnike, svojce. Le redkim se je posrečilo, da so po obleki spoznali svoje ljudi. Koliko je prav za prav žrtev, se bo dalo zelo težko ugotoviti, ker nikdar ne bo mogoče razkopati ogromnega kupa razvalin, ki bo tako ostal grob nešteti žrtev.

gunce drugam, kjer bo preskrba z živili in zdravili lažje mogoča.

Ljubljana v pričakovanju praznikov

Živahen promet na živilskem trgu — Velikonočna slika s ceste — Veliki dnevi naših trgovcev

Ljubljana, 4. aprila. Ljubljana je vedno v kakšnem znamenju, toda vselej v drugačnem. Namreč je vseeno nekoliko različne med pustnim in velikonočnim razpoloženjem, četudi ni velika. Nekateri celo trde, da je Ljubljana vedno enako dolgočasna, mi pa seveda še daleč nismo tako dolgočasni, da bi si drznili trditi kaj takega, skratka, nam je Ljubljana vedno pri srcu.

toarja na trotoar, da so jih vedno polne ceste, še bolj kot navadno. Ni treba pa misliti, da Ljubljanci le skačejo čez ceste iz kakšnih sprotnih nagibov, temveč je videti tudi mnogo ljudi z zavojčki, kar tudi mnogo pomeni.

Spremembe pri policijski upravi v Ljubljani

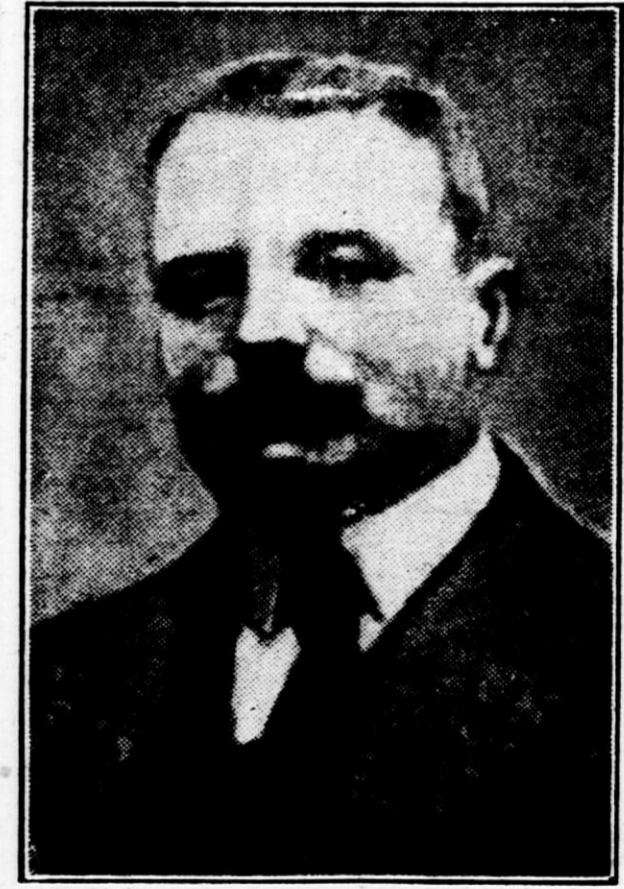
Ljubljana, 4. aprila. AA. Za upravniška policije v Ljubljani je imenovan dosedanj predstojnik policije v Mariboru g. Vekoslav Keršovan.

službi in znanju kot upravni ter kriminalni uradnik pridobil splošne simpatije. Dr. Guštin je za časa avstrijskih persekucij v Zadru med svetovno vojno marsikatero Jugoslovca rešil pred avstrijsko justico. Na novem službenem mestu želimo gosp. upravniku najlepših uspehov.

nov ter zastopal našo državo na raznih mednarodnih kongresih.

Policijski upravnik v Ljubljani dr. Alojzij Guštin je bil rojen 19. junija 1878 v Trstu. V Trstu je maturiral, pravne študije je pa dokončal v Gradcu, kjer je tudi promoviral za doktorja prava leta 1908. Prvo njegovo službovanje je bilo pri finančni direkciji v Trstu, kjer je bil konceptni uradnik, in sicer v letih 1902—1903. V juliju 1903 je bil konceptni praktikant pri policijski direkciji v Trstu, v letih 1905—1906 pa vodja policijske komisarijata v Miljah pri Trstu. Leta 1911 je prevzel vodstvo policijske uprave v Zadru, kjer je ostal do prevrata, ko ga je Narodna vlada za Slovenijo poverila z vodstvom policijske direkcije v Ljubljani. Od leta 1918. do danes, torej v najtežjih časih, je bil dr. Guštin šef ljubljanske policijske direkcije, oziroma uprave in si je kot tak zaradi svoje koncilijantnosti napram podrejenemu uradništvu, vestnosti v odgovorni

Novi policijski upravnik Vekoslav Keršovan. Novi policijski upravnik g. Vekoslav Keršovan se je rodil 9. junija 1878 v Trstu, kjer je tudi maturiral, nato pa se je posvetil pravnim študijem in položil državne izpise v Gradcu oziroma v Trstu kjer je takoj nato stopil v policijsko službo pri tržaški policijski direkciji. Že tam si je pridobil sloves odličnega kriminalista. V Trstu je služboval do prevrata, na kar je kot nacionalno zaveden Jugosloven takoj odinjal v Ljubljano in so stavljal na razpoloženje Narodni vladi. Aktivno je sodeloval pri plebiscitu na Koroskem, zavrnil madžarski napad na Prekmurje in nato prevzel vodstvo policijske komisarijata, sedaj predstojništva mestne policije, v Mariboru, kjer je bil vedno najbolj ekspoziran tako v nacionalnem kakor v službenem pogledu. Vesten in strog v službi, obziren in razumen šef podrejenim, koncilijanten in postrežljiv napram strankam, si je g. Keršovan kmalu pridobil naklonjenost in spoštovanje svojih podrejenih in nadrejenih in in priljubljenost v javnosti. Zaradi njegovih sposobnosti so ga čisto ključali tudi drugim in kot najodličnejši kriminalist je mnogo sodeloval tudi pri sestavi zako-

Konec političnih pustolovščin v Avstriji

Dunaj, 4. aprila. Kakor nemški, previjlja tudi avstrijski fašizem težko notranjo krizo. Prišlo je v zadnji dobi ponovno do tako ostre ločitve duhov, da smatrajo poznavalci razmer avstrijski heimwehrovski pokret skoraj že za likvidiran. Pregrupacija tirolskih heimwehrovskih organizacij bo bržkone odlična za nadaljnjo usodo tega nacionalistično-šovinističnega pokreta. Prelom med Steidlom in Starhemborgom je definitivno in bivša zavezništva sta sedaj najhujša nasprotnika. Prelat dr. Seipl je ta položaj spretno izkoristil in si zagotovil odlični vpliv v še preostalih heimwehrovskih organizacijah, ki danes dejansko predstavljajo le še privelek krščansko-socialne stranke, nespodoben za samostojno akcijo in odvisen od milosti strankinih diktatorjev. Do čim se je Steidle s svojimi pristaši tako popolnoma podredil dr. Seiplu, kotetira knez Starhemborg s Hitlerjem. Spričo tekoč, ki jih ima Hitler s svojimi organizacijami, seveda nima časa, niti volje reševati svojega malega, dunajskega zaveznika, ki je tako brez sredstev in podpore, prepuščen nemili

usodi pozabljenja. Tako se zaključuje v avstrijskem javnem življenju doba političnih spekulativov in kričačev, ki so s svojim cirkuškim nastopom resno ogrožali red in mir v notranjosti, ter ugled in kredit Avstrije v svetu.

Nemško-rumunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 4. aprila. Ministrski predsednik Mironescu in nemški odpravnik poslov poslaniki svetnik dr. Kirchholtes sta izmenjalsko ratifikacijske listine o nemško-rumunskem trgovinskem provizoriju, ki je bil sklenjen 18. junija 1930. Ta provizorij tvori pravno podlago za pogajanja, ki se vršijo sedaj na Dunaju, in ki imajo za cilj zaključek končoveljavnega trgovinskega dogovora med obema državama.

Velike poplave v južni Franciji

Paris, 4. aprila AA. V vsej južni Franciji so nastale zaradi neurja velike poplave. Reka Orgue je prestopila bregove. Železniški promet je na več krajih pretrgan. V Rambouilletu se je podrla hiša, vendar nesreča ni zahtevala smrtnih žrtev.

Drzen rop v vlakcu

Praga, 4. aprila. V brzovlakcu Oradea-Bukarešta je bil izvršen drzen roparski napad. Med vožnjo je bil napaden trgovec Rabinovic iz Oradea Mare. Roparji so mu odvzeli večji denarni znesek ter draguljev v vrednosti 5 milijonov lejev. Roparji so svoj žrtov pred napadom kloroformirali.

Izbruh vrele vode na newyorški cesti

New York, 4. aprila. Dokaj nenavadna nesreča se je pripetila na najprometnejši ulici New Yorka. Na 42. avenuji je v opoldanskih urah počila cev daljnovo-odne parne kurjave. V dolžini več metrov je raztrgala asfaltni tlak in vrela voda je brizgnila 20 m visoko. Mnogo pasantov, ki so bili v bližini, je dobilo smrtno, nevarne opekline. Dva sta v bolnici že umrla.

Izplačevanje izseljeniških vlog

Beograd, 4. aprila. AA. Državna komisija za izplačevanje izseljeniških vlog sporoča: Mnogi vlagalci, ki so predložili prijavo za izplačilo svojih vlog, so predložili nepravilne in nepopolne dokumente glede svojega državljanstva in izseljeništvu. Kar se tiče državljanstva, mora komisija prejeti ali dokazilo občine ali potrdilo konzulata kraljevine Jugoslavije ali potni list, ki so ga izdale naše oblasti. Kot dokaz za izseljeništvu, da je dotičnik bival zunaj meja, da si služi denar, bodisi z duhovnim ali ročnim delom v času, ko je nalagal vso, sprejema komisija ali potrdilo občine ali konzulata ali dokazilo izseljeniškega komisarijata v Zagrebu. Naslednji vlagalcev morajo predložiti tudi sodno potrdilo o nastojstvu.

Sklad za rodbine ponesrečnih mornarjev

Beograd, 4. aprila AA. Na predlog primorske banovine je minister za notranje zadeve dovolil, da se ustanovi sklad za podpiranje rodbin ponesrečenih mornarjev. Sklad se bo imenoval »Daxa«. Minister pravde je danes izdal tozadevni pravilnik.

Požar v beograjskem kopališču

Beograd, 4. aprila. Znano beograjsko poletno kopališče »Zdravljec na levi strani Save je popolnoma pogorelo. Požar je bržkone nastal zaradi nepazljivosti nekega čuvaja. Kopališke naprave, ki so bile na majhnem otoku, so bile od Save povplavljene in so pogorele do vodne površine.

Železniški pomst za kongres agronomov

Beograd, 4. aprila. Ministrstvo za promet je dovolilo posetnikom glavne skupščine udruženja jugoslovenskih agronomov, ki bo 22., 23. in 24. tm. v Beogradu in Zagrebu za 75 odstotkov znižano vožnjo na železnici.

Kakšen bo glavni tivoljski drevored

Najlepša perspektiva v Ljubljani — Plečnikov načrt novega drevoreda

Ljubljana, 4. aprila. Glavni drevored Tivoljskega parka so že lani morali posekati, ker so kostanji dozoreli in so bili nevarni, da se sami podo. Nezmislno bi bilo pa tudi, če bi jih bili varovali, ker je od starega drevoreda stala le še ena vrsta kostanjev, v drugi vrsti aleje so bil pa zasajeni že sami mladi, polovico manjši kostanji. Če bi bili stare podrli in nasadili mlade, potem bi bila zadeva za drevoredom taka, kakor je storila o jari kači in steklem polju. Vodno bi bila namreč ena stran drevov mnogo mlajša in nižja od druge, tako da bi končno ne kazalo drugega, kakor podreti tudi vrsto mladih kostanjev, ki so jih sedaj presadili na druge kraje, in zasadi popolnoma nov drevored. Razen tega je pa Tivoli rabil močno široko os, ki so jo kategorično zahtevala os nove Aleksandrove ceste. Posrečilo se je potegniti od glavnih vrst gradu Podturna pa do Prešernove ulice po sredi Aleksandrove ceste črto, tako da imamo od pošte direktno pogled na grad in smo s tem dobili perspektivo, ki postane gotovo najlepša v vsej Ljubljani.

Ze dober teden delajo drevored po novem načrtu mojstra Plečnika, ki se je pravkar vrnil iz Prage, kjer je samo letos uredil tri ogromne parke.

Ker občinstvo nenavadno zanimajo in se seveda — kakor vedno — prelivajo tudi solze za trhljimi kostanji, objavljamo danes načrt novega drevoreda, ki ga je tudi napravil mojster Plečnik.

Novi drevored se prične že na Bleiweiserovi cesti in je od nje ločen po 1 m širokem pločniku, tam pa, kjer je sedaj Trubarjev park in na drugi strani drevoreda, bo pa zasajen veličasten gaj iz 50 piramidalnih topol, prvih naših gospodskih jagnjed, med njimi pa postavljenih polno klop. Pogled na ta gaj z Aleksandrove ceste, še bolj pa od gradu, bo očaral vsakega. Mogočen tempelj na visokih zelenih stebrih, obok nad njimi pa nebo. Na početku gaja bo pa ostal Trubarjev spomenik med temnimi smrekami kakor sedaj. Ves gaj bo ločen od ostalega Trubarjevega parka, kjer bo stala nova pravoslavna cerkev, in tudi na drugi strani z živo mejo, ki se bo vlekla tudi na obeh straneh železniške proge. Na desni strani ob pričetku Lattermanovega drevoreda, ki še vedno ni dobil svojega pravega imena »Drevored ljubljanskega meridijana«, bo stalo postopje s čuvajnico, travnik in najmodernejšimi stranišči. Pred lično hišico zasade dvoje vitkih topol.

Kakor stebrišče pred grškim svetiščem tvorijo onstran železnice tudi vhod v glavni drevored gosposke topole v dveh vrstah tako, da stojl na vsaki strani po 10 dre-

ves, ki se vitko pno do 30 m visoko. Vsa širina tega gaja piramidalnih topol znaša 50 m, širina drevoreda samega pa 20 m. Ta cesta je prekinjena le pred prehodom in za prehodom na vsaki strani s po dvema topoloma, ki pa zaradi svoje vitkosti prav nič ne bodo ovirale razgleda na grad, ker bodo ta drevesa delala le vtis v troje kril razdeljenih vrat. Vse cestišče 300 m dolgega drevoreda je obrobjeno z 1 m širokim robnikom iz kvadratnih betonskih plošč, ob njem pa stoji na vsaki strani v razmahi po 20 m lične moderne lesene klopi na betonskih ploščah. Med vsakim parom klopi na sredi ceste bo pa stal samo 3 m visok močan kandelaber z močno lučjo, ki bo rasvetljevala bohotne krošnje drevov od spodaj. Kandelabri so tako nizki, da ne bodo ovirali pogleda na grad in park pred njim, ki bo tudi preurejen, kadar bodo zbrana sredstva tudi za to potrebno regulacijo.

Popolnoma nov bo pa nasad ob drevoredu. Po vzorih klasičnih vrtnih arhitektov, ki so ustvarili svetovno znane stare parke v Angliji in Nemčiji, bo zasajen tudi ta drevored. In tako so zasajeni tudi najslavnejši moderni parki ameriških in tudi evropskih velemet. Okus modernega človeka namreč le težko prenaša monotono dolgi vrste drevov le ene sorte, ker se je zopet oprjel starega slikovitega načina drevesnih skupin, ki so pa seveda le druga druge, pač bo pa iz drevoreda najlepši razgled na ostale nasade, ki bodo tudi tekot let izpremenjeni. Ostanjejo pa seveda druge aleje divjih kostanjev.

Namesto dosedanjih divjih kostanjev, ki smo se jih že zelo naveličali, zasade v drevoredu platane, lipa, domače kostanje (ne divje!), javorje, tulipanovce ali lirkodendrone t. j. tista krasna drevesa s tulipanom podobnim oranžno-belo-zelenim ovetjem, kakršno drevo nam je znano z vrta pri Zeschkovi vili na Bleiweiserovi cesti, v aleji se bo nadalje košatilo nekaj hrastov in tudi inozemskih drevov, zasajena bo pa tudi domača bukev in okrog teh dominantnih visokih kron se bo stiskalo nižje drevje, kakor breze, prekrasno z rdečimi jagodami okrašene jerebice, nadalje razno okrasno grmičje in vrtnice, tako da nasad vse leto nikdar ne bo brez cvetja. Pod tem grmičjem bo pa nasajenih polno najlepših trajnih cvetic. Breze in drugo drevje ob drevoredu, ki še stojl, seveda tudi ostane.

Pogled na drevored torej ne bo raztrgan, temveč še enotnejši kakor na dosedanje monotono alejo, saj bo v vsakem svojem delu drugačen in slikovit, vendar pa v celoti popolna monumentalna enota.

Duh moderne šole tudi pri nas

Kratko pojasnilo k poročilu o predavanju rektorja Büngerja o moderni šoli

Ljubljana, 4. aprila. Glede na naše poročilo v 73. številu članka »Zadnji dan tečaja o moderni šoli«, kjer je omenjeno, da so se od vseh strani oglašali, da je ta metoda izvrstna in moderna, kar pa ni točno, smo prejeli iz učiteljskih vrst naslednje pojasnilo:

Res je, da se je oglašil takoj začetkom g. Zmago Bregant, šol. uprav. v Blanci in povedal, da je to lep primer stare šole. On ni bil edini, ki je to spoznal, ker je boj za novo šolo že star in znan še iz predvojnih časov, ko so v Nemčiji tudi še iskali pota, se je spremljala ta njihova borba tudi pri nas.

Da je naše učiteljstvo vedno stremelo za napredkom in se poglabljalo v vsa stremjenja za napredok šolstva, je jasno razvidno že iz starejših letnikov »Popotnik« iz raznih knjižic, bodisi iz privatnih, šolskih in srezkih, iz poročil pedagoških krožkov in iz poročil učiteljskih zborovanj.

Za prvi razred imamo tudi abecednik, ki je že uveden na mnogih šolah, ki je sestavljen popolnoma v smislu nove šole. Spisal ga je š. n. g. Zmago Bregant.

Neznano tudi ni, da so naši poborniki moderne šole poznovali v Nemčiji in na Dunaju, da se seznanijo z novo šolo in to povečini na lastne stroške. Mnogo tovarišev in tovarišic je imelo že nešteto predavanj in praktičnih nastopov.

Naša Slovenska šolska matica se bori že dolgo za ta pokret. Zadnji letniki so pisani popolnoma v tem smislu. Temu pokretu so utirali pot počitniški izobraževalni tečaji UJU.

V Mariboru deluje že dolga leta uspešno Pedagoška centrala pod vodstvom dr. Zgečca, ki stremi za dvig našega šolstva in ima krasno knjižnico, v kateri so zastopana vsa važnejša novejša in nova pedagoška dela raznih narodov. Bilo bi dobro, da bi tudi časopisi seznanili narod s tihim delom te, za nas tako važne ustanove.

Naš prosvetni oddelek si je svest svoje naloge in je odredil, da so v vseh srezih poziksnih razredih v smislu delovne šole. Že ob svojem nastopu je naš prosvetni šef jasno označil to pot. Ko je izšla Bregantova knjiga, je morala zadnja šola kritično razmotrivati svoje stališče napram njej itd.

To je le konstatacija! Ne mislim zmanjšati s tem vrednosti tega pedagoškega tečaja, hočem le braniti našo čast.

Ta pedagoški tečaj je bil neprecenljive vrednosti za vse, ker nas je združil v isti ideji in v istem stremjenju v tolikem številu v času, ko je večina zaposlena z ljudskim štetjem. Veliki večini je radi finančne stanja onemogočeno potovati v Nemčijo ali v kako drugo državo in si tam ogledati ustroj modernega šolstva. Sedaj je vse spremljalo vse govornike z zanimanjem in videlo s sorazmerni majhnimi stroški stanje šolstva v Nemčiji. Zato smo prav hvaležni prosvetnemu ministru v UJU, da sta nam nudila to priliko. Od srca hvaležni smo pa tudi vsem gg. predavateljem, ki so nam v borih treh dneh nudili izredno veliko in se potrudili, da so podali snov res mojstrsko. Želimo le, da bi imeli tako priliko vsako leto vsaj enkrat.

Peki in cene kvasa

Ali je govoril veleindustrialec g. Vladimir Arko resnico?

Ljubljana, 4. aprila.

V št. 71 »Slov. Narod« z dne 30. marca t. l. je g. veleindustrialec Arko izjavil, da prekine z nami vsako nadaljno polemiko, ker smatra, da so naše trditve glede količine kruha iz 100 kg moke neresnične. Za pravilnost svojih trditvev se je skliceval na »Schweizerischer Bäcker- und Konditor-Zeitung« od letos št. 33, str. 6., kjer je bilo rečeno, da se dobi iz 100 kg moke 137,5 do 145,7 kg kruha. Mi smo že v svojem odgovoru javnosti pojasnili, da trditve g. Arka ne morejo držati, ter smo objubili, da bomo takoj po prejemu še naročene številke gori omenjenega časopisa javnosti sporočili, če je postavljen g. Arko svoje trditve v dobri ali slabi veri.

Ugotavljamo, da je g. Arko vedoma govoril neresnico, ko se je skliceval na št. 33 časopisa »Schweizerischer Bäcker- und Konditor Zeitung« in to iz sledečih razlogov: 1. Št. 33 tega časopisa do danes sploh ni iz-

šla, ker je to tednik in je dne 27. marca t. l. izšla šele št. 13.

2. Tudi št. 13 na 6 strani tega časopisa niso niti z besedico omenjene količine kruha iz 100 kg moke.

3. Ker pa je vendarle pomota pri vsakem človeku mogoča, smo št. 13 omenjenega tednika točno prebrali, vendar ugotavljamo, da se količine 137,5—145,7 kg kruha iz 100 kg moke nikjer ne navajajo.

Kako je prišel g. Arko do svojega odgovora navadenih števil na navadnost javnosti, ko se je skliceval na inozemski časopis v upanju, da bodo smatrali čitatelji vsako njegovo besedo za čisto in golo resnico.

Kot najboljši odgovor pekovskim organizacijam in sploh konzumentom pa smatra kvasni kartel, ako se z njih norčuje. Mesta, da bi odkrito priznal ogromne dobičke in pomagal z znižanjem cen kvasu zmanjšati gospodarsko krizo, je takoj, ko je zvedel o povišanju davka na poslovni promet, zvišal cene kvasu na kg za 20 p., četudi znaša zvišanje tega davka na kg 18 para. Torej se dobiček kvasnih tovarn zopet poveča za 2 p. na kg ali pri letni produkciji 320 vag. za 64.000 Din.

Takemu samolastnemu početju kvasnih tovarn mora biti enkrat konec ter pozivljamo merodajne faktorje, da stopijo na prste kvasnim tovarnam in jih prisilijo, da znižajo ceno kvasu na Din 20 za kg. Če se pa kvasne tovarne ne bi uklopile tej zahtevi, pa naj pristojna ministrstva izdajo Združenim pekovskim zadrugam komisijo za napravo lastne izdelovalnice in jamčimo, da bo tekem 8 tednov cena kvasu padla na Din 20 in da bomo dobavljali kvas celo v boljši kvaliteti od današnjega kvasa. Da bo kvaliteta prvovrstna in da ne bo cena prekašala 20 Din za kg, nudimo najobsežnejša jamstva. Posebno opozarjamo na ta predlog ministra vojske in mornarice, ki ima letno ogromno efektivno škodo, ker mora kvas kupovati po odušurki ceni. Kvasni kartel s svojimi cenami zlorablja zaščito državne oblasti, vsled tega naj se mu ta zaščita odvzame.

Pekovske zadruge v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptujju in Pečarski savez v Zagrebu.

Op. ur.

Podpisane zadruge so nam predložile št. 13 tednika Schweiz. Bäcker- u. Konditor-Zeitung in smo ugotovili, da so gorenje navedene resnične.

Beležnica

Koledar.

Danes: Sobota 4. aprila 1931, katoličani: Velika sobota, pravoslavni: 22. marca, Dušica.

Jutri: 5. aprila 1931, katoličani: Velika noč, pravoslavni: 23. marca, Badživ.

Prilreditve v nedeljo.

Drama: Pri belem konjičku. Opera: ob 15. Dijak prosiak, ob 20. Snegurka.

Kino Matica: Fra Diavolo (Timo Patiera).

Kino Ideal: Harold Lloyd — junak nad junaki.

Kino Ljubljanski dvor: Cabalero. Nogometni turnir na igrišču Mirije: Mirija - Maribor, Primorje - Sturm.

Prilreditve na velikonočni ponedeljek.

Drama: ob 15. Trije vaški svetniki, ob 20. Življenje je lepo.

Opera: Luiza.

Kino Matica: Fra Diavolo (Timo Patiera).

Kino Ideal: Harold Lloyd — junak nad junaki.

Kino Ljubljanski dvor: Cabalero. Nogometni turnir na igrišču Mirije: Primorje - Maribor, Mirija - Sturm.

Dežurne lekarne.

Sobota in nedelja: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Šp. Sška.

Ponedeljek: Sušnik, Marijin trg, Kurat, Gosposvetska cesta.

Kozmetika v Indiji

Angleško-indijska konferenca za okroglo mizo, ki se je vršila lani jeseni v Londonu, je vzbudila pri mnogih željo izvedeti kaj o Indiji in njenih prebivalcih, o starih običajih indijskega naroda. Morda bi mogel jaz povedati o tem kaj iz lastnih izkušenj, pravi Sirdar Ikbal Ali Shah, ki se je mudil med angleško-indijsko konferenco v Londonu. Nekega dne sem prispel v neko naselbino v Kiberi, ko so baš imeli svatbo. Prinesli so nevesti poročna darila in ogledal sem si male škatice, ki jih je vzela žena s seboj in jih skrbno hranil vso pot iz Pešavara. Sam jih je hotel izročiti nevesti po poroki, mene je pa zanimalo, kaj je v njih. Povedali so mi, da so v njih kozmetični pripomočki.

Radovednost me je gnala, da sem si škatice od blizu ogledal. Ena je imela obliko žare in v nji je bila neka čudna črna zmes, baje za barvanje obrvi in trepalnic, kakor so mi pojasnile ženske. Potem so mi pokazali srebrno škatico v obliki srca, v kateri je bil rjav prašek, ki je postal v vodi rdeč in je bil določen za barvanje ustnic. Imel je to čudno lastnost, da se je držal na ustnicah in na licih tudi po umivanju in da je zelo prijetno dišal. V tretji škatici je bil prijetno dišeč puder in prašek za noliče. Ta prašek se namoči v mleku in čez noč se namažejo z njim nohti, ki imajo drugi dan lepo rožnato barvo in se lepo leskečejo. Barva drži več tednov in nobeno umivanje ji ne škoduje. To priča, koliko važnost polagajo indijske žene na kozmetiko in kako izborna kozmetična sredstva imajo.

Najzanimivejše so priprave za poroko v Perziji, kjer začne mati sinčku že v 9. ali 10. letu prigovarjati, naj se dobro pripravi, da dobi primerno nevesto. Cim se rodi v rodbini hčerka, jo ta ali ona teta takoj zaobljubi dečku približno enake starosti. Ko je staro dekle ali fant 20 let, pripravi ženina mati za dekleta darilo, z zlatom tkano blago, par nogavic in dijamantni prstan. Vse to pošlje nevestini materi. Če mati in hči obdržita z zlatom tkano blago in dijamantni prstan, je to znak, da sta pristali na zaroko. Potem odidejo ženinovi in nevestini roditelji k svečniku in ga vprašajo, kateri dan bi bil za poroko njihovih otrok najprimernejši. Svečnik vpraša zvezde in ko je določen dan poroke, povabijo roditelji na svatbo sorodnike in znance. Svatba traja tri dni in je združena z neštetiimi obredi.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

niso pobalini? Splošno pobalinstvo! Stene kvarijo. Tfej!

Sabakin je odšel na smetišče, izbral največje podgano in jo skrbno spustil v leseni nabiralnik z napisom:

— Prosimo, vrzite v ta nabiralnik material za stenski časniki.

— Bodite tako ljubeznivi in vzemite tale materialček! Za vaš pobalinski časniki ne more biti nič pripravnejšega. Hi-hi!

Potem se je Sabakin počasi vrnil v stanovanje in se zaprl v stranišče.

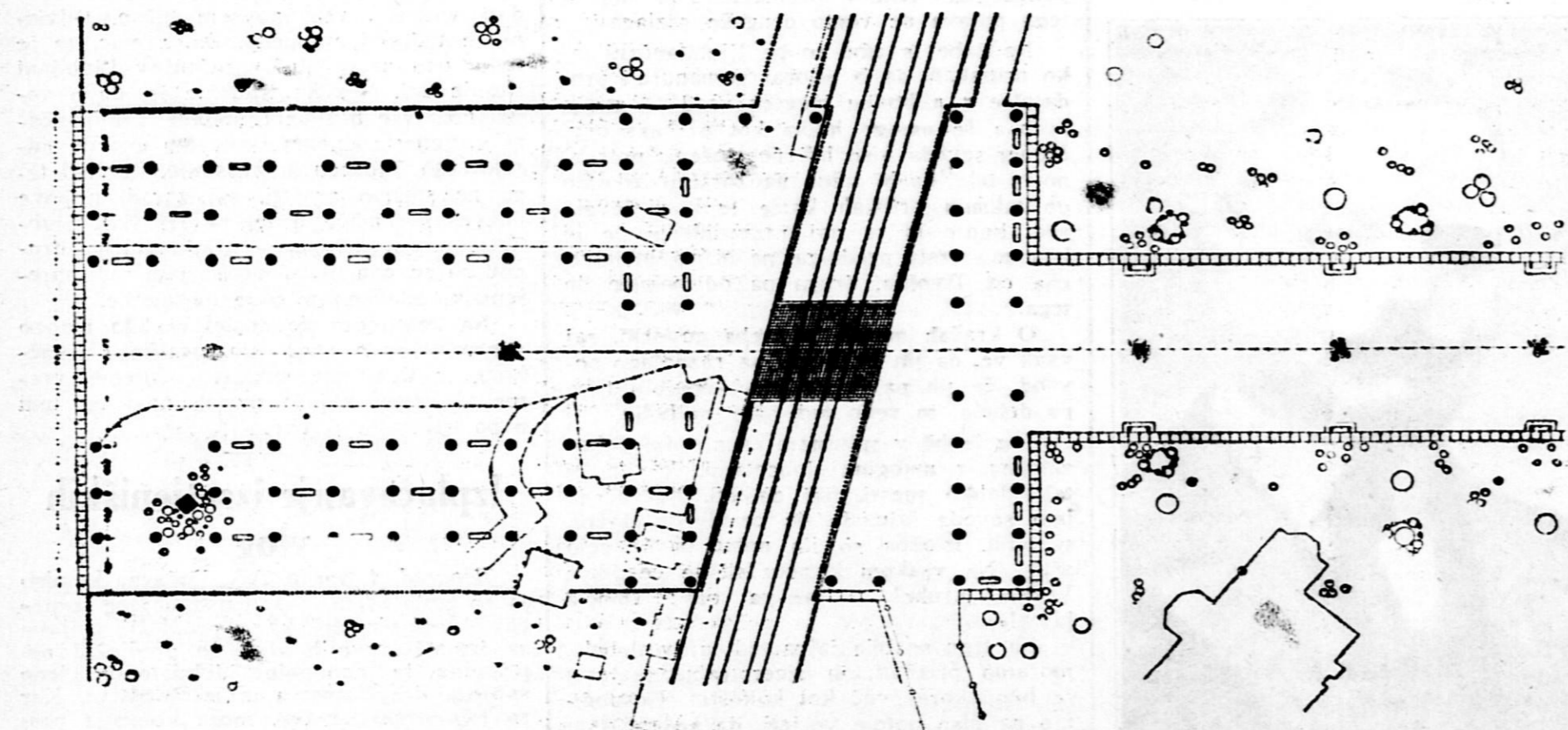
Stiri ure je sedel na stranišču in čital »Življenje svetnikov«.

— Državljan Sabakin, — so se zaslizali za vrati proseči glasovi, — saj niste sami v stanovanju! In tudi ne gre, da bi tri ure sedeli na stranišču. Odprite!

— Dobro, — je mrmral Sabakin, — kar počakajte! Saj ne gori! ...

— Pritožimo se hišnemu odboru. Odprite! Sicer pa je to tudi nevljudno ...

— Prosim, ne trkajte! Kaj? Ni vljudno? A vdirati v zasledeno stranišče, to je po vašem vljudno? Pljujem na vas in na vaš hišni odbor! Nepridipravi! ...

Glavni drevored v Tivoliju

Na sredi železnica s prehodom, na levi gaj topol s Trubarjevim spomenikom, na desni vhod in pričetek glavnega drevoreda. Debele pike pomenijo topole, pravokotniki med njimi klopi, po sredi so kandelabri s cvetjem, na desni spodaj Jakopičev paviljon, krogi značijo drevesa in grmičje, niz kvadratov robnik, niz malih krogov pa živo mejo. Na levem robu Bleiweiserova cesta, desno se nadaljuje drevored.

Valentin Katajev:

Starec Sabakin

Starec Sabakin si je s prstom obrisal rdeči, mozoljasti vrat, zlobno poškilil v solčno nebo, igrajoče se pred oknom z vsemi mogočimi barvami ter zamrmral:

— Pasje glave! Kako je vse izprinjeno! Prav nobenih npravnih pojmov nimajo več! Sami nepridipravi! Z eno besedo, sovjetska oblast. Da, da.

Sabakin je živel sam v svoji sobi in se povečini sukal okoli motnega, umazanega samovarja, ki je odvrtno odražal čestinaso glavo, debeli nos, vijoličasta ušesa, suha lica in majhne, zlobne oči, globoko vdrte pod ozkim nagubanim čelom.

— Tfej vam vsem! — je nadaljeval Sabakin in izpil šesti kozarec čaja. — Pljujem na vas! Da bi vrag vzel ...

Za steno se je pri sosedih rufakovcih (slušaatelj delavske fakultete) zaslizal monoton glas:

— Finančna politika so vsi načini, s katerimi država pridobiva in razdeljuje sredstva ... Davki so denarni in naradni ... Denarne davke lahko razdelimo na tri sku ...

Sabakin je s krtačo potrkal na steno in zarohnel:

— Pro-o-sim, prenehajte s šundrom! Ovirate me pri delu. Nepridipravi!

— Izpite imamo jutri. Oprostite. Razdelimo na tri skupine: na posledne, neposredne in na carine. Posredni so tisti, ki ...

— Pa naj kdo reče, da niso nepridipravi! Je vzdihnil Sabakin. — Kaj hočeš? Nepridiprav je nepridiprav. Z eno besedo, komsomol (komunistična zveza mladine)! ... Prsti jim morda mole iz čevljev, pa bi bili radi učenjaki. Davki so trojni. Česa se te pasje glave vsega ne uče. Paglavci. Ne morem več poslušati.

Starec Sabakin je s treskom odprl okno in pomolil glavo skozenj. Po ulici je šel odred pionirjev (komunistični skavti). Debeljakovič v rdeči ovratnici je izredno resno in taktoma udarjal po velikem bobnu.

— Prosim, prepričajte se, — je namignil Sabakin ves rumen od jeze kandelabru. — Prosim, prepričajte se! Bopnate! Kako vam je kaj všeč? Pošten človek še delati ne more Splošno tišino motijo. Izprinjenci, odpusti jim o Gospod! Tfej! Sabakin je debelo pljunil na ulico.

— Vi, državljan, malo pazljiveje! Ravno na aktovko ste mi ga spustili!

— Čemu pa hodite z aktovko pod okni? — se je suho odrezal Sabakin.

— Kaj mislite s tem reči, čemu hodite? Ulica je vendar zato tu, da po njej greš v službo.

— V službo? — je pomežiknil Sabakin strupeno. — Poznamo vaše sovjetske službe-mlužbe. Sama korupcija vas je. Pošten človek pa še iz svoje lastne sobe ne more pljuniti, ne da bi se kdo ob to obregnil! Nepridipravi!

— Pazite, prosim! In brez žalitev! Kot predstavnik sovjetskega urada ...

— Stražnik! ...

— Glej, glej! Prav hvaležen sem vam. Kar stražnik naj razsodi, kdo izmed naju je nepridiprav.

Ko je podpisal protokol in pismeno izjavo, da ne bo zapustil stanovanja, se je Sabakin vrnil domov.

— Prava reč! Kar pišejo naj protokole! Starca Sabakina s protokolom ne boš prestrašil! Starec Sabakin bo razkri vse vaše lumparije! Starec Sabakin pljuje na vas! ...

Sabakin se je zamislil.

— Da, povsem so se izpridili. Kamor pogledaš — sama pobalinstva. Vzemimo na primer radio. Kdo je kaj

videl, da bi v prosvetljeni državi postavljali na streho antene? Pomislite, prosim. Napenjanje in napno žice, potem pa doma s slušalko poslušajo vsakojake neumnosti. In to naj ne bodo nepridipravi!

Sabakin si je nadel sivo čepico z gumbom in važno zlezal na podstrešje.

— Pokazal vam bom anteno, — je mrmral, ko je po vseh štirih lezel po strehi. — Nu, kje je pa moj žepni nožiček? Enkrat zamahnem, po bo gotovo. Čemu naj bodo antene? Kje je le videti kaj takega, da bi na dimnik napeljavali žico? Ali je dimnik mar zato tu? Pobalinstvo! Poštena ptica še sedi nima kam.

Ko je prerezal osem anten, se je Sabakin v polni zavesti storjene dolžnosti spustil na dvorišče in zamišljeno sedel na klop ...

— Tfej, vam vsem, — je zamrmral kar tako iz navade, — da bi vas!

Mahoma pa so se Sabakinove oči ustavile na stenskem časniki, pribitem na desko zraven vrat.

— Pomislite, prosim, — je zasikal Sabakin skozi zobe, — stenski časniki so si omislili Sodrga! Da, lahko vsak pasji sin žali potegne ljudi. Nu, mar

10 let plodonosnega novinarskega dela

Ljubljana, 4. aprila. Končno si prišel na vrsto tudi Ti, dragi Stanko. Tih in skrivaj smo Te uvrstili med jubilate in menda nam ne boš zameral, saj smo storki to iz čistega plemenitega nagiba. V sredo si praznoval 10letnico svojega napornega in odgovornega dela kot glavni urednik listov konzorcija »Jutra«. Praznovanja seveda ni bilo, ker ne utegneš in pa ker Ti je pri srcu vse prej, kakor lastna oseba.

Kdor bo pisal zgodovino slovenskega novinarstva, bo moral pomočiti pero globoko in začeti pri Stanku Virantu eno najvažnejših in najlepših poglavij. Ozreti se bo moral nazaj v tiste čase, ko je bilo novinarstvo med Slovenci skoraj iz povojnih, ko žila modernog poročevalskega organizma pri nas sploh še ni utripala. Vprašati se bo moral po pionirjih našega presenetljivo naglega napredka na tem važnem kulturnem polju in tu bo našel med prvimi našega preskromnega slavljence, čega lahko tako imenujemo. In ko bo prelistal debelo knjigo njegovega dela, se bo začuden vprašal, kje je ostalo njegovo ime. Da, imena tega tihega, povsod pričujočega in skoraj nikjer vidnega orača naše novinarske ledine ne bo mogel najti. Kamorkoli poseže drugam, bo našel mnogo imen in malo dela, pri našem Stanku se mu bo pa pero ustavilo in če bo njegova roka pravična, bo to ime sama zapisala in podčrtala.

Našem Stanku, smo dejali. Da, če lahko imenujemo slovenski in sploh jugosloven-

ski novinarji koga naš, velja to v polni meri za moža, ki vodi enega največjih novinarskih aparatov v naši državi tako spretno, da mu mora vsak nepristranski sodnik prisoditi izredne sposobnosti, da o obdobju vredni uvidevnosti, taktičnosti in kolegialnosti niti ne govorimo.

Tempo novinarskega dela neusmiljeno gloda živce in zato smo novinarji nervozni ljudje. Zato je vodilno mesto v novinarskem pokliu tem težje. Kdor pozna na eni strani vso odgovornost, napore in težave novinarskega dela, na drugi pa notranji ustroj tako velikega in kompliciranega aparata, kakor je podjetje konzorcija »Jutra«, mora pač priznati, da so pleča našega slavljence hudo, skoraj prehuo obremenjena. Toda njega to silno breme nikoli ne upogne. Nosi ga z obdobjanja vredno lahkoto in požrtvovalnostjo.

Stanko Virant ni toliko šef svojim podrejenim, kolikor dober svetovalec in uviden kolega. Dobri duh bi ga lahko nazvali, tisti dobi duh, ki zna čudovito spretno izglediti vsa osebna nasprotstva in najti vedno pravo pot iz zagate, v kateri bi marsikdo na njegovem mestu izgubil glavo. On je pa nikoli ne izgubi, vedno zadene pravo, še tako zamotana, kočljiva ali delikatna zadeva ga ne spravi iz ravnotežja. Narava mu je dala poleg zlatega srca in značaja še redkega temperament, ki je posebno v naših časih neprecenljiv. Naš slavljencec se menda sploh ne zna razburiti, kaj šele razjeziti. A to je za vodilno mesto v novinarskem poklicu dragoceno jamstvo uspeha.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli le površno omeniti Virantovo delo v teh 10 letih, kateremu se pridruži še plodonosno novinarsko delovanje iz prejšnjih časov. Sicer moramo pa itak postaviti piko, drugače bo joi. Ko je bil Pepe iz uredništva še živ, je bil nekdo v hudi zadregi, kako bi našega Stanka tituliral, kajti v uredništvo so prihajala in še prihajajo pisma z naslovi »generalni urednik«, »uredniški general«, »glavni urednik glavnih urednikov« itd. No, če pa pogledamo na našo sliko, ne bo težko dobiti pravega naziva. Uredniški kirurg bi mu lahko rekli, kajti noben kirurg menda ne zna tako sijajno operirati in celiti ran, kakor on. Kaj pa pomeni naša slika v resnici, ne smemo povedati, ker je to s sedmimi pečati zapečateni uredniški tajnost.

Tebi pa, dragi Stanko, kličemo vsi poklicni kolegi iz dna duše: Še na mnoga leta!

Ravnatelj opere M. Pofič

delo celotno, ker smo črtali samo, kar avtor dovoljuje.

Med tem razgovorom je od časa to in ono pojasnil

g. Uljančičev, scenograf

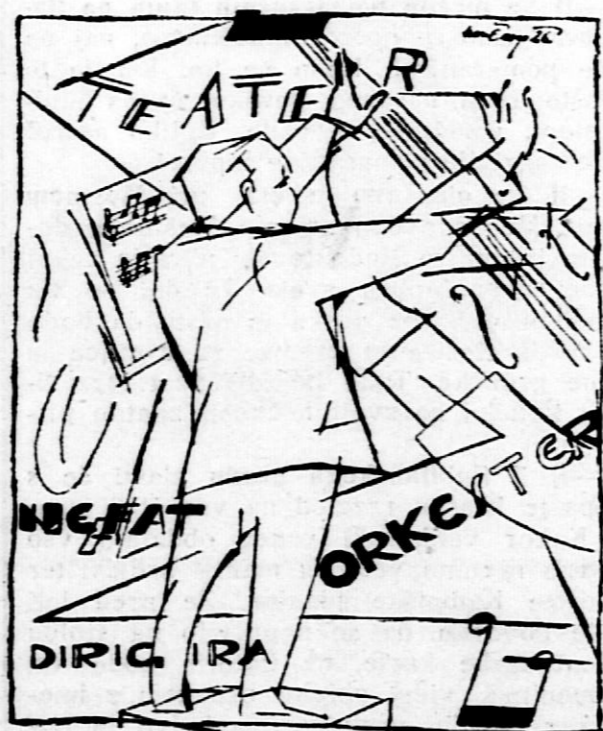
Kajti on je Rus ter pozna opero kot bi bila njegova. Poln vneme ter pristne ruske dobrušnosti. Preprosto, pristrčno kramlja in s takšno ljubeznijo do stvari in ruskih motivov, da se človek nalezje vznemirjenosti, ne da bi vedel, kdaj. In takoj smo prepričani, ne da bi kaj vprašali, da nam ne bo nihče drugi mogel pričarati ruske pravilnosti v sceni na oder, če je ne bo on.

Dirigent Neffat

— Da, to, kar nam opera prikazuje, se je v resnici godilo davno tedaj, ko je še živel car Berendej, razen pravilje samih po sebi. Torej, takrat, ko smo še bili stari Slovenci, je živel car Berendej, ki pa ni bil car v tistem pomenu besede, kot nedostopen mogotnik ter vzvišeno bitje, nego pravi očka svojega ljudstva, car, kot jih opisujejo praviljice in takšnega nam opera tudi prikaže, veste, to je tako ljubko naravno, četudi praviljično!

— Res, dela je pa bilo mnogo! Pomislite, opera ima prolog in 4 dejanja, kulise se vsakokrat menjajo, okoli 70 kosov kulise. Opera se pa dogaja po času od pusta do kresa. Prolog nam prikazuje sežiganje pusta in obredni ples pustnih šem v gozdu za vasjo carja Berendeja. Tej ceremoniji prisostvujejo tudi mnoge druge simbolične osebe. Porodi se »Snegurka« (snežinka), hčerka Mraza in Vesne, ki jo slednja pustita carju Berendeju. Pozneje v Berendejevi vasi, ki jo prikazuje I. dejanje, začne ljubavni roman med Snegurko in bojarjem Mezgirjem. Nalo se pa pride k carju Berendeju pototih bojarjeva prejšnja ljubica in car mora razsojati tudi ljubavne zadevščine. Snegurka bi rada vroče ljubila, ali kaj, ko je pač Snegurka, mrzlega srca. Zato prosí Vesno, naj ji

da vroče srce. Vesna jo usliši. Tretje dejanje se godi v prepovedanem ali svetem gozdu v kresni noči. Tedaj Vesna izpolni Snegurkino prošnjo — kajti v severni Rusiji sneg kopni šele koncem junija... Tedaj torej Snegurka skopni in shlapi.

— Moja navada je, da hočem ustreči avtorju, režiserju in dirigentu. Jaz ne diktim, dikтира snov sama, zamisel, ideja, seveda tudi »budžet«. Tokrat uporabljam severni ruski stil, ornamente severnih gubernij. Napraviti smo morali okoli 100 novih kostumov, da prav pravite, dela ni bilo malo, delamo mesec dni, do nedelje bomo še umeli dovolj. Da, kaj bi vam pravil, budžet je naša višja sila, saj veste kako nam gre v tem pogledu vedno preklicano trda. Zato se pač moramo ravnati po njem. Toda občinstvo tega najbrže ne razume. Od nas se vedno zahteva mnogo — toda iz nič res ne znamo ustvarjati. Pri kostumih, če jih je sto, res ni majhna reč, smo krpali kar se je da-

ka. Pri enem malo ostana, pa daš za drugo, pa so končno veseno vsi skupaj. Tisto pa že, vse je pristno rusko, narodne noče, ornamenti... O, da, naj pridejo pogledat, veselji jih bomo...

Nato smo se poslovlili.

Pri režiserju R. Primožiču

Generalka je trajala od 10. do 14.30, za ob 15. sva se pa domenila, da se sestaneva. To bi bil res lep epilog — tortura, na koncu koncev skušenj, vaj in vsega hudega izmučenemu režiserju še izpraševati vest, sem si mislil. Takšni razgovori gotovo niso razvedrilo, ne odpočitek — toda treba je, in če je treba, moraš biti magari rabelj. Samo toliko sem počakal, da je g. Primožič poobedel ter legel.

In me je veseno sprejel.

— Samó igrati seveda ni tako težko, režija in vloga, to pa res zahteva precej od človeka. Naloga modernega režiserja ni lahka. Režiser mora vso stvar oživetiti, presoditi, zato se mora vživeti v vse detajle do slednjega. Nekdaj so bili ljudje v gledališču z vsem zadovoljni, vse jim je bilo nenavadno, lepo in dobro, zadovoljili so jih mirnejši efekti. Zdaj je pa v tem pogledu povsem drugače, ljudje zahtevajo mnogo od vsake stvari, živahnost, pestrost in barvitost. Zaradi tega je zdaj režiserjeva naloga neprijetno težja kot je bila včasih. Stremim za tem, da živi na odru vse, se udeležuje igre ter je ukljenjeno v enoten ritem. Nihče ne sme mirovati, tudi zbor mora igrati, ne le peti. Zato ni dejanje nikdar dolgočasno, četudi je sujet dolgočasen.

Prišel sem v Ljubljano z najlepšimi upi in z veliko ljubeznijo do dela. Toda sčasoma mora postati človek in sam nekoliko malodušen. Vidite, tako je, vsi se trudimo, deloma kolikor se da največ, a igralce izgubi ambicijo, če se njegovo delo skoraj povsem ignorira, če nima zaslobe pri občinstvu, ne moralne podpore pri nikomur, če se gledališče smatra za slabo, ako to zasluži ali ne... Zato so naši igralci premalo ambiciozni, izgubljajo veselje do dela, postajajo malodušni. Zelo težko je delati v takšnem okolju...

Potrebno bi bilo vsaj malo zaupanja in spoštovanja do gledališča. Toda ljudje so, kakor bi jim kdo sugeriral, da je gledališče kratkomočno za nič. Nihče pa ne ve, zakaj je slabo ter ne dokaže. In ni čuda, da vlada takšno mnenje o gledališču, saj igralci nimajo nobenega zagovornika, kot rečeno, trgtati jih ne sme vsak, uprizoritvam, premijeram se pa poveča tako malo pozornosti, da ljudje mnogokrat ne vedo niti za njega, če bi se nam vsaj nekaj priznalo, pa bi bili tudi mi za 50% boljše. Kar se kritike tiče, nisem bil nikdar zoper, brez kritika si igralca umetnika ne morem misliti. Toda kritika mora biti poštena. Ne sme ignorirati igralčevih hib, a pravtako tudi ne vrlin. Če igralec zasluži priznanje, ga mora tudi dobiti. Zato se mi ne zdi nikakor pošteno, če iščejo na igralcu vse mogoče hibe, takorekoč s lučjo pri belem dnevu, kadar bi mu pa moral priznati, kar mu gre, pa lepo vse zamolčijo. To boli. In je na kvar pevčevi ambiciji in tudi splošnosti.

Povedati pa je še treba, da naši ljudje navadno nimajo pravega pojma o kvaliteti uprizoritve oper. Ne vedo, da so celo mnoga tuja velemestna gledališča slabša od našega. Povem vam, da bi naš ansambl s repertoarjem cele vrste slovenskih oper, kot so n. pr. Knez Igor, Švanda dujak, Pročana nevesta itd. — nastopil na dunajskem gledališču, v Budimpešti ali kjerkoli brez strahu. Poznam imenitne gospode, ki so bili tudi tega mnenja, da je naša, odnosno zagrebška opera slaba, ko so pa posetili operne predstave v nekaterih svetovnih gledališčih, so šele spoznali, kaj se jim nudi doma. Zato bi bilo dobro, če bi se ljudje prepričali drugod o kvaliteti naše opere. Priznati moramo, da je tudi pri nas precej slabih predstav, da, mnogih jih je, nekaj jih je pa vendar tudi prav dobrih in tega občinstvo seveda ne ve.

»Snegurka« je pa sploh opera, ki mora ugajati, če ne bo, potem pa moramo narediti križ čez našo publiko.

Zasedba se mi zdi dobro izbrana. »Snegurka« sem postavil l. 1928 na oder v Budimpešti, zato lahko rečem, da bo predstava v mnogih pogledih še boljša, kot je bila v Budimpešti, četudi sem imel tam nad 70-članski zbor. Naša uprizoritev bo pa tudi gotovo prekašala zagrebško. V zagrebški operi sem igral l. 1922 tudi Mezgirja kot zdaj. Toliko samozavesten pa veseno smem biti, saj sem že 19 let pri gledališču. Ga. Gjurgjenac-Gavella, ki igra glavno vlogo, je rutirana pevka, ki ji lahko popolnoma zaupamo. Pri generalki sem se pa tudi prepričal, da je naš Neffat izvrsten dečko, sprevidel sem, da ga lahko štejemo med naše najboljše dirigente. Saj ste lahko sami videli s kakšno sigurnostjo je izvedel vse delo do konca, brez vsake nervoznosti, kar tudi mnogo pomeni.

Ko sva končal razgovor, se je g. Primožič odpravil k — vajam...

Iz gledališke pisarne

DRAMA.

Za velikonočne praznike bodo v ljubljanski drami tri predstave in sicer na Veliko nedeljo zvečer komedija »Pri belem konjčku« ob 20. Na Veliki ponedeljek pa dve predstavi in sicer popoldne ob 15. »Trije vaški svetniki«, zvečer ob 20. pa pravič v letošnji sezoni francoska komedija »Življenje je lepo«.

OPERA.

Velikonočni repertoar naše opere. Na Veliko nedeljo popoldne ob 15. se poje klasična opera »Dijak prosjak« v običajni zasedbi. Zvečer ob 20. bo premijera velike ruske opere »Snegurka«, ki jo vglasbil pripadnik ruske moderne šole, nesmrtni Rimski-Korsakov. Opera Snegurka je eno največjih ruskih opernih del, ki je stalno na repertoarju, v Rusiji pa tudi v vsej ostali Evropi, katero si je popolnoma osvojila. Naša premijera je v vsakem oziru, tako v umetniškem kakor v scenskem izvrstno pripravljena, zasedba odlična, inscenacija in kostumi pa popolnoma novi po načrtih Uljančičeva. Pri putu kapelmik Neffat, režija Primožičeva.

V ponedeljek zvečer ob 20. se ponovi ena najlepših francoskih oper »Luiza« z gospo Gjurgjenac ter gg. Gostičem in Primožičem v glavnih vlogah. Opero dirigira ravnatelj Pofič.

Jakob Furlan

70 letnik

Ljubljana, 4. aprila.

Rodil se je 6. aprila 1861 v Kanjemodu nad Idrijo. Gimnazijo in učiteljske je obiskoval v Ljubljani, kjer je maturiral leta 1881. Nastavljen je bil takoj v Ljubljani, kjer je služil 44 let in sicer 39 let na I. in 5 let na VI. mestni šoli kot urravitelj. V teh letih je vzgajal dve generaciji. Bil je izvrsten, vester, sicer strog, a skrajno pravičen učitelj. Poučeval pa ni samo na imenovanih šolah, temveč do svetovne vojne tudi na obrtni nadaljevalni šoli, na višji dekliški šoli, na dekliškem hčetu in na ženski obrtni šoli. Njegovi številni učenci so danes povsod v najboljših službah, nekateri in sicer starejši tudi že z jubilejom v pokoju. Nekateri učenci —

odlični, izgovorci, tovarnarji, visoki oficirji, duhovniki, premožni obrtniki itd. Jubilatove zasluge so pa dobile tudi največje priznanje. Ljubljanska občina ga je imenovala svojim meščanom. Ni. Vel. kralj pa mu je podelil red sv. Save V. vrste.

Naš slavljencec je začel v ljubljani službovati, ko je bila vsa oblast še v nemških in nemškutarških rokah, a on je stal vedno neustrašen v prvih vrstah narodnih učiteljskih društev. Bil je v vseh odborih slovenskih učiteljskih društev. Tako je bil prvi tajnik občine »Zveze slovenskih učiteljskih društev«, prvi tajnik oživilnega »Deželnega slovenskega učiteljskega društva nad 30 let, prvi tajnik »Ljubljanskega učiteljskega društva« nad 20 let predsednik »Učiteljskega konvikta«. Slavljencec je mnogo teledoval in je velik prijatelj narave, v katero rad zahaja, zato je ostal čil in zdrav. Odličnega šolnika šteje »Slovenski Narod« med svoje najstarejše naročnike, saj je naročen na naš list skoraj že pol stoletja.

Premnogim njegovim učencem, prijateljem in znanecem se pridružujemo tudi mi z iskreno željo, da bi preživel naš slavljencec jesen svojega plodonosnega življenja v miru in zadovoljstvu.

Dristni kraški teran
dospel danes!
Se priporoča
restavracija Slon

Iz Celja

—c Dežurno lekarniško službo v Celju bo imela od danes dalje do vključno petka lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

—c Izgubljeno in najdeno. Pred dnevi je bila izgubljena med vožnjo od Laškega do Celja stranska avtomobilska svetilka, ki na 10 pošten najditelj odda v celjski podružnici »Jutra« protti primerni nagradi. — Posestnik Jože Nadvišnik iz Smartna ob Dretji je izgubil 31. marca zvečer v mestu, najbrže v Prešernovi ulici, črno usnjato ktnico, v kateri je imel 9 bankovcev po 100 Din. — V Gregorčičevi ulici je bil 30. marca najden svilen moški ovratni šal, ki ga dobi lastnik na tukajšnji mestni policiji.

Razlika.

— Človek ne sme verjeti vsega, kar sliši.
— To je res, res je pa tudi, da lahko vse pripoveduje naprej.

Pred premiero opere „Snegurke“

Nova opera je ena najlepših, kar jih je bilo na našem odru

Ljubljana, 4. aprila

Prazniki so tu; mnogi delajo načrte, kako in kje bi praznovali, skrbi jih, kako bi žimbolj, takorekoč — racionalno in ekonomično izrabili skopo odmerjen čas (da se izrazimo trgovski), da bi se pozneje ne kešali... Ker bi najbrž mnogi pozabili pri svojih načrtih in skrbih na gledališče ter celo prezrili, da bo operno gledališče praznovalo vsajenje s premiero bisera slovenskih oper — že zaradi tega moramo spregovoriti o tem pomembnem dogodku in seveda v prvi vrsti zaradi opere same, da bo občinstvo vedelo vsaj nekoliko ceniti delo naših zakulisnih delavcev.

No, kaj nam torej pripravljajo? Opera je doma tam daleč na slovenskem severu, kjer je tudi naša pradomovina. »Snegurka« ali »Snežinka« se ji pravi hčerka deda Mraza in kraljice Vesne, skladatelj je pa sloviti Rus Rimski-Korsakov. Opero seveda najbolj poznajo gospodje pri našem gledališču, ki so jo študirali dolge mesece, oživljali in življali, da nam jo podare za veliko noč. Zato se pomenujmo z njimi.

dirigent Neffat

svoje mnenje o operi, njeni glasbi in petju. Na prvi pogled je g. Neffat vselega zadovoljnega obraza, kot je človek, ki je dobro opravil svoje delo, pravtako g. Uljančičev, gledališki slikar, čarodej, ki zna pričarati na odru toliko čudovitvega in lepega za oči. To je dobro znamenje.

— G. Neffat, prosim torej, povejte, kakšna je ta opera, vi jo gotovo najbolj poznate! Naše občinstvo je namreč veseno radovedno pred premiero, četudi pozneje za predstavo ne kaže posebne radovednosti.

In g. Neffat pripoveduje s praviim dirigentskim ognjem ter ljubeznijo do te krasne opere:

— Kot znano, je opero komponiral Rimski-Korsakov in sicer l. 1880/81. V tej dobi je bil profesor petrograjskega konservatorija. Ob šolskih počitnicah l. 1880 je bil na letovišču v Stelevu ob jezeru Vrevo. Pokrajina je tam zelo romantična, skoraj povsem praviljična po svojih krasnih nenavadnih naravnih motivih, gozdovih, jezeru in naselbine same s prebivalci, ki so še ohranili izredno mnogo staroslovenskih običajev, kult staroslovenskega poganstva, narodno nošo itd. Rimski-Korsakov se je popolnoma oživel ter poglobil v to okolje in prisluhnil v predišočetno davino starih Slovencev, ki je tako daljna, da jo že prepletajo praviljice, to je — naša mitologija, pristno slovanska, čista. To okolje se je kar samo vlivalo v opero, ki jo je skladatelj pričel komponirati na teh počitnicah 1. julija l. 1880 ter jo že končal 12. avgusta. Delo je bilo torej gotovo v pičlih šestih tednih. 26. marca je bila

povsem gotova orkestralna partitura. Prva uprizoritev je bila 29. 1. 1882 v Carski operi v Petrogradu ter je imela izreden uspeh.

Opera je prirejena po istoimenski drami mnogega dramaturga Ostrovskega. Ostrovski je porabil za svojo dramo motive iz pripovedk Alanasijeve; to so narodne pripovedke, staroruska folklorja, narodno bajeslovje. V teh praviljicah nastopajo naravne sile kot simboli, posebeljene, pravtako tudi bogovi, duhovi, letni časi, pust, kres itd. Zato je omenjeno okolje povsem ustrezalo zamisli opere, njeni praviljičnosti, barvitosti in slogu.

— Ker ste se tako živeli v zamisel opere, jo gotovo najbolj poznate; pa povejte še, prosim, kaj o delu samem. Muzike sicer ni treba razlagati podrobneje, ljudi namreč zanimajo le zelo enostavna vprašanja — enostavno, ali je lepa glasba in petje, kako ugaja človeku »kar tako«, če posluša opero kot popoln laik, a z nepokvarjenim čustvom in čutom.

— Kot rečeno, delo prepleta vse polno praviljičnih motivov, tako svojstvenih, da je to povsem nenavadna, samostojna opera. Skozi in skozi se pa sklada z vsebino baš s svojimi praviljičnimi motivi. Uporabljeno so krasno naravni motivi. Ko nastopa n. pr. ded Mraz slišite, kako poka drevje, ko prihaja kraljica Vesna, pa buči v orkestru pravi pomladni vihar, nato pa zažvrloge pički, pozdravljajoč Vesno itd. Tako je tudi izrabljena ideja gozdnega Favna in še nešteto drugih motivov. Partitura je ena najbolj uspešnih. Instrumentacija je briljantna, vsake vloge so krasno pisane, zbori pravtako uspehi, posebno v staroslovenskih ruskih načinih, to so pravi stari kulturni koraki. Veličastne, polne svojstvenega čara so takozvane himne, zlasti himna carju Berendeju in bogu solca Jarilu. Skladatelj se je posluževal narodnih pesmi, korolov, vnešeni so pravi poganski verski obredi, običaji itd. »Snegurka« je absolutno pristno rusko operno delo, nobene druge ji v tem pogledu ni enake. V nji so vsi motivi enotni, staroruski ali staroslovenski, to je tipična ruska opera, do zadnjega detajla.

— In je izvedba težka?
— V tehničnem pogledu, da. Zahteva veliko detajlov in dinamike ter zlasti v orkestru in solističnem aparatu zelo podrobno izdelanih drobcev. Vendar je pa Korsakov vedno jasen, vedno ga je lahko razumeti ter slediti zamisli.
— Torej kaže, da se boste dobro postavili pri uprizoritvi?
— Tega ne trdim, besedo ima občinstvo. To zapišite. In upamo, da bo opero razumelo, kar je glavno. Posebnost je, ki zasluži pozornost, lahko smo je veseli.
— Ali ste kaj črtali?
— Prav za prav ne, lahko se reče, da je

Na velikonočno nedeljo in ponedeljek ob 3., 5., 7. in 9. uri
Premiera grandiozne filmske opere

Fra Diavolo

V glavni vlogi poje najslavnejši sodobnih tenoristov naš rojak

ZINO PATTIERA

Poleg tega najnovejši zvočni tehnik in šalolgra z »Micky« miško.
Predprodaja vstopnic danes in v nedeljo od 11. do 13. ure.

Elitni kino Matica

Dnevne vesti

Vesele velikonočne praznike želimo vsem cenjenim naročnikom, inšerentom in čitateljem »Slovenskega Naroda«.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

— GG. poverjenikom, članom in prijateljem Vodnikove družbe! Vodnikova družba je zaključila s svojim običnim zborom dne 31. marca 1931. prvo petletje svojega delovanja. V tej kratki dobi je zbrala po svojih marljivih in agilnih poverjenikih pod svojo zastavo mogočno armado 20.652 članov. Za leto 1931. ima družba naslednji književni program: 1. Vodnikova pratika, bogato ilustrirana (slike v bakrotisku) bo prinesla aktualne članke, ki bodo zanimali vsakega. 2. J. Matičič: »Moč zemlje«. Povest je zajela iz kmečkega življenja našega tužnega Korotana ter popisuje, kakšen je bil Korotan ter vojno, med vojno, ob plebiscitu. Ta povest je izpoved naše bolesti, polna nepozabnih dogodkov iz življenja naših korotških ljudi. 3. Dr. J. Orožen: Knjiga o Poljski: podobno kot letošnji dr. Pavla Breznika »Nebotičniki«. 4. Še ena leposlovna. Družbin odbor bo izbral od predloženih rokopisov najboljšega. Velikonočni prazniki so tu, prazniki pirov in pisanic. Dajemo jih svojim prijateljem in znancem. Ne pozabimo ob praznikih vstajanja naše dišne Vodnikove družbe. Položimo mal dar 20.— Din kot velikonočni piroh za Vodnikovo družbo. Podpirajte vsi poverjenike pri njihovem delu, pridobivajte znanje in prijatelje za našo knjigo! Letošnji književni dar naj vam bo v spodbudo! Na delo za Vodnikovo družbo med velikonočnimi prazniki! Vsem gg. poverjenikom, starim in novim članom želj Vodnikova družba veselo alelujo.

— Razpisana služba banovinskega cestarja. Kraljevska banska uprava dravske banovine razpisuje na osnovi § 31. zakona o banški upravi v območju sreskega cestnega odbora v Ptujju službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer: na banovinski cesti Ormož - Kamenskiak - Gornja Radgona - Cmurak za progo od km 5,00 do km 11,834. Proizici za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz člena 2. uredbne o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Prošnje je vložiti najkasneje do 25. t. m. pri sreskem cestnem odboru v Ptujju.

— Turistični odsek pri trgovski komori v Beogradu. Na zadnji plenarni seji bogradske komore se je razvila daljša debata o važnosti turizma za narodno gospodarstvo in je bil sprejet predlog, da se tudi s strani zbornice pokrene akcija na najširši osnovi za napredek turizma, tako v Srbiji kakor po vsej kraljevini. Uprava komore bo proučila možnost, da se pri komori ustanovi poseben odsek, ki se bo bavil samo s pospeševanjem tujškega prometa.

— Sezona na Jadranu se pričenja. Čeprav tudi na morju ni prave pomladi, vendar prihajajo gostje v večjem številu, razen tega prihajajo skoraj dnevno večje skupine. Iz Orebiča javljajo, da je tja prišlo že nad 100 gostov.

— Kolektivna propaganda Jadrana po novinah. Kakor je sklenila lanska konferenca Jadranske hotelske zveze, se mora vršiti letošnja propaganda za Jadran po časopisih kolektivno za vse hotele in poedine kraje samo s posredovanjem zveze. Kakor piše glasilo zveze »Hotelier«, je naletela ta misel na neke težkoče, vendar se bo pa obnesla.

— Aretacija vinskega trgovca. V Velikem Bečkereku so zaprli Josipa Parkovca, znanega veletrgovca z vinom zaradi lažnjivega bankrota. Novembra 1929 je namreč od okroglega sodišča zahteval, naj se otvori konkurz njegovega imetja. Sodišče je prvo res ugodilo. Pred kratkim je pa odbor upnikov naznanil Parkovca, da je pred konkurzom kupil od Prške banke v Beogradu za 631.000 Din špirta na up, nato pa špirt prodal, a denarja ni nikjer. Po zaslišanju so Parkovca aretirali. Zanimivo je bilo vedeti, čemu je vinski trgovec rabil toliko špirta.

— Centralni zavod za pasteriziranje mleka v Beogradu. 30 mlekarških zadrug iz Srema in Banata, ki že obstoje, in 30 zadrug, ki jih ustanove v Srbiji, se združijo v zvezo, ki bi mogla dnevno dobiti 60.000 litrov mleka, to je 40.000 litrov več, kakor ga sedaj Beograd potrebuje. Ostanek 40.000 litrov bi se predelal v razne mlečne proizvode in upanje je, da bi jih lahko eksportirali na Dansko. Mleko, ki se bo prodajalo v Beogradu, bo sprejimal centralni higijenski zavod v Beogradu, ostanek pa razne sirarne. Centralni zavod v Beogradu bi mleko dobavljal prodajalcem, ki bi ga prodajali v hermetično zaprtih

steklenicah. Zadrugam, ki nimajo dosti kapitala, bo preskrbljen potreben kredit od Agrarne priv. banke. Na konferenci med zastopniki beogradske občine in ministrstva za poljedelstvo je bil načrt odobren, tako da bo tudi Beograd v kratkem dobil dobro mleko.

— Koncert gospe Lovšetove v Mariboru. 10. aprila se vrši v veliki dvorani »Kazina« v Mariboru koncert Pavle Lovšetove in hčerke Majde.

— Kaj je s predorom od Planine do Vrhnike za novo elektrarno? To vprašanje je zopet oživel. Kakor se čuje, so angleški finančniki pripravljene nuditi skoraj polovico potrebne kapitala. Zeleti je, da se ta prilika ne zamudi. Brezposelnosti bi dobili delo in zaslužek, prijazna Vrhnika pa moderno elektrarno, ki bi bila za njo vsakega velikega gospodarskega pomena.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 15. do 21. marca je bilo v dravski banovini 9 primerov tifuznih bolezni, 46 škrlatinke, 84 ošpic, 88 davice, 21 šena, 2 dušljivega kašlja in 3 nalezljivega vnetja možganov in 1 krčevite odrevenelosti.

Če hočeš za praznike dobro in poceni vino piti, moraš k »FAJMOŠTRU« — tam za vodo priti!

— Medvode. Vreme je ugodno, zato gre dobro gradnja nove ceste, ki se od sedanje ceste odcepi pred vasjo, gre mimo Bohinčeve hiše ter zavije na desno stran proti reki Sori. Na levem bregu pa je cesta v grobem dograjena. Deli železne konstrukcije za most že leže v bližini desnega obrežja. Sedanj leseni most ni več kos svoji nalogi, težki vozovi skoraj ne smejo čez in prav večje povodenje ga lahko odnese Savi v naračje. Medvode ima zelo lepo lego, zdrav planinski zrak in so kakor ustvarjene za letovišče, ker je kopanje v topli Sori tako prijetno, v Savi pa pripravno za dobre plavalce. Naj bi se zganili naši »odločilni možje za povzdigo tujškega prometa, s katerim bi se nam odprli novi viri dohodkov.

— Jugoslovnsko fotografsko razstavo priredi beogradski fotoklub od 5. do 25. septembra v novem poslopiju vseučilišča. Razstava bo razdeljena na znanstveno, uporabno in umetniško sekcijo. Razstave se lahko udeleži vsak fotoamater, ki naj pošlje svoje slike do 15. avgusta. Natančnejše podatke pa daje sekretariat fotokluba v Beogradu, palača akademije nauka IV. nadstropje.

— Aeronavtična razstava v Zagrebu. V Zagrebu bo letos posebno zanimiva velika razstava letalstva, ki se je udeležile tovarne letal iz Anglije, Nemčije, Češkoslovaške, Poljske in Avstrije, naša vojna avijatika in tudi naša domača avijatična industrija. Osnovani so že razni odbori ki v njih ne sodelujejo samo vojaški in civilni strokovnjaki, temveč tudi razni ugledni prijatelji Aerokluba. Odbori se dele na razne sekcije, sodelujejo pa tudi ugledni umetniki, da bo razstava tudi v dekorativnem oziru na višku. Iz naše države bodo razen vojnega oddelka, ki bo v njem razstavljenih okrog 15 aeroplanov, z drugim materialom zastopane tudi naše domače tovarne in domači konstrukterji inž. St. Bloudek iz Ljubljane, inž. Fizir, inž. Mitutinovič in inž. Žučenko. V oddelku državnega aerokluba bodo razstavljeni letala beogradske, ljubljanske, sarajevske in zagrebške sekcije. Sodelovalo bo pa tudi društvo rezervnih avijatikov, ki se udeležijo tudi velikega avijatičnega kongresa.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma oblačno in nestanovitno vreme. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 15,2, v Zagrebu 12,8, v Ljubljani 11,8, v Mariboru 10,8, v Splitu 10,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759,4, temperatura je znašala 6 stopinj.

— Iz strahu pred možem izvršila samomor. V Kovinu se je te dni zastropila z razstopom sode Marija Puskasova. Vzrok samomora je bil strah pred možem. Puskas je bil namreč velik nasilničar in je bil šele nedavno izpuščen iz zapore. Bil je zelo ljubosumen na ženo in jo je neprestano mučil, češ, da ga je varala, ko je bil v zaporu. Pred dnevi jo je doma obesil, vendar so ji sosede rešile življenje. Vsa obupana se je naslednjega dne ženo zastropila. Orožniki so jo moža aretirali.

— Zagonetna usoda 15letne deklice. 3. januarja je brez sledu izgnila 15letna hčerka tesarja Sulzbachena iz Bačke Palanke Katica, ki je bila izredno lepo dekle. S istega dne so našli ob obrežju Dunava v čolnu jopico nesrečne deklice. V jopici je bilo

pisemce, glaseče se: »Draga mati. Oprosti mi. Nisem mogla drugače. Tvoja Katka! To je bilo vse. Vsaka sled za deklico je izginila in tudi trupla niso našli. Te dni je postal v zadevi nenavaden preokret. Ob Dunavu so namreč našli popolnoma ohranjeno obleko mlade Katice. Oblasť domnevajo, da je deklica najbrž postala žrtev zločina in so uvedle preiskavo.

— Umor odpuščenega kaznjenca. V občini Sokolovac pri Koprivnici so našli večeraj strahovito razmesarjeno truplo neznanca. Oblasť so končno ugotovile, da gre za 45letnega Mihaela Obogaja, ki je bil baš te dni odpuščen iz lepoplavske kaznilnice. Nekdo je Obogaja ustrelil v glavo, nato mu je pa s sekiro prebil lobanjo. Vzrok zločina ni znan, domnevajo pa, da gre za osvetlo.

— Brat ubil brata. V Beznici pri Djakovu sta se na pustni terek sprla brata Josip in Rudolf Mayer. Med prepričilo je Rudolf Josipu prisolil zašušnico, ta pa je potegnil nož in sunil brata v prsa. Rudolf je bil takoj mrtev. Josip Mayer se je večeraj zagovarjal pred osječkim sodiščem, ki ga je obsodilo na 3 leta ječe.

AFRIKA GOVORI

Predstave jutri in na praznik ob 11. uri dopoldne v

ELITNEM KINU MATICA

Iz Ljubljane

—lj Tragična smrt mladega trgovca. Včeraj ponoči je umrl tragične smrti 39letni trgovec G. Emil Eisenstaetter, rodom iz Murske Sobotice. Okrog polnoči je bil s svojo soprogo Zdenko, hčerko tovarnarja G. Kolkaja, v kavarni Union, nato sta pa odšla domov. Pred lokalom Radio-Ljubljana mu je nenadoma postalo slabo, v naslednjem hipu je bruhnil kri in se zgrudil. Prestrašena njegova soproga je tekla takoj nazaj v kavarno po pomoč, toda vse je bilo zaman. Nesrečni Eisenstaetter je izgubil toliko krvi, da je umrl. Pokojni je bil zastopnik subotičke tovarne bonbonov F. Ruft in se je hotel baš osamosvojiti. Njegova tragična smrt je zbudila splošno sočutje, zlasti pa vsi pomilujejo mlado njegovo soprogo, ki je bila šele štiri mesece poročena. Bodi mu lahka zemlja! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

—lj Telefonsko napeljava na Tržaški cesti so večeraj demontirali. Zaradi tramvajškega elektrovida se je morala tudi tu napeljava umakniti v zemljo. Telefonski kabel napeljava na desni. Brzojavne drogove so deloma izklopali, druge ki so stali v tlakovnem troletarju ob tobačni tovarni, so pa odžagali pri tleh.

—lj Organizacijsko gibanje poštinih namestencev. Načelstvo in nadzorstvo Gospodarske zadruge poštinih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev se je na prvi redni seji, dne 23. m. m. setavilo lakole: za predsednika je bil izvoljen Vinko Slamčič, za tajnika pa Joško Ferluga. V nadzorstvo so pa bili izvoljeni: Leopold Markelj za predsednika, Gregor Hribar za podpredsednika in Franc Jereb za tajnika. Bivšemu predsedniku Karlu Čehu je poverilo načelstvo za letos posele gospodarja kuriva in vodstvo skladišča zadruge v Strelški ulici št. 31.

—lj Celovška cesta od Zgornje Šiške je položen na levi strani ceste, dočim je bila do St. Vida je bila temeljito popravljena lanske jesen. Zdaj je v popravilu nadaljni del te ceste iz St. Vida proti Medvodam. Ob cesti leže kupi gramozja, ki ga delavci posipajo na cestnišče, cestni valjar ga najprej potlači, nato posejajo cesto še s presejanim peskom. Škropilni voz zmoli pesek in gramoz, da se bolje sprimetja, nakar stopi cestni valjar zopet v akcijo. Vsak dan popravijo 50 m cestnišča. Cesta je sicer posuta z debelim gramozom do Kranja in še naprej, toda cestni valjar ne bo do tja še tako kmalu priril. Potreben bi bil še en valjar, da bi se delo podvojilo in pospešilo.

—lj Ne merite pomarančnih lupin na flaponovno smo že opozorili občinstvo, naj ne meče pomarančnih lupin na tla, ker je to nedostojno in nevarno človeku, če na lupino stopi, izpodrsne in pade. Koliko nesreč so že zakrivilo pomarančne lupine!

—lj Za olepšavo sveta pri Mestnem domu. Med zapadno stranjo Mestnega doma in hišami v Studentovski ulici je nekaj precej zopuščenega sveta. Te dni so tja pripeljali več vozov peska in prsti, da bodo napravili stezice in gredice za cvetlice in rožne grmičke. Tako bo idiličnost tega tihega kotička na svoji mičnosti znatno pridobila.

—lj Z ljubljanskega gradu zlasti še s stolpa je krasen razgled na vse štiri strani. Kakor velikanski venec obdajajo vso obširno ravnino večji in manjši hribočki ter slikovite Kamniške planine. Če pred leti se je govorilo, da se napravijo na stolpu orientacijske karte, na katerih bodo vsi znamenitejši vidni objekti označeni z imeni, kar bi bilo vsekakor zanimivo in poučno za domačine in tujce, ki prihajajo na grad uživati prekrasno naravo. Zeleti te v interesu domačega občinstva in tučev, da se to napravi.

—lj Poročil se bo g. Brodar Fr. z g. Harrauer Marijo na velikonočni ponedeljek po slovenski službi božji ob 19. v starokatoliški kapelici v hotelu »Tivolio« po starokatoliškem obredu. Obilo sreče!

—lj Starokatoliški župnik uraduje vsak dan od pol 14. do pol 15. razven ob sobotah, nedeljah in praznikih v Svetčevi ulici št. 8, pritličje. (Pod Rožnikom).

—lj Gradščica bo zopet tekla mimo Prul v Ljubljano. V četrtek so začeli postavljati na Grušnovem nabrežju leseno barako, kjer bo shranjeno orodje, ki ga bodo rabili pri gradnji zavornice v Ljubljani. Vozniki dovažajo stavbni les in po praznikih bodo pričeli z delom, da obrnejo tok Gradščice mimo Prul v Ljubljano. Z gradnjo zavornice bo oživel Krakovski nasip in Grušnov nabrežje. Na obeh bregovih bo dokaj radovednežev.

Na sportnem prostoru SK Ilirije uredita SK Ilirija in ASK Primorje

velikonočni MEDNARODNI NOGOMETNI TURNIR

Gostujeta: dolgoletni prvak Gradca SK STURM in mariborski prvak I. SSK MARIBOR

RAZPORED TEKEM:

V nedeljo ob 15. MARIBOR : ILIRIJA

ob 16.30 STURM : PRIMORJE

V ponedeljek ob 15. MARIBOR : PRIMORJE

ob 16.30 STURM : ILIRIJA

Ob vsakem vremenu!

Ob vsakem vremenu!

—lj Slovenska staro-katoliška služba božja se vrši na velikonočno nedeljo in ponedeljek, kakor vse nadaljne nedelje in praznike do preklica ob 10. uri v mali dvorani hotela »Tivolio«, pritličje levo. Vsak je vabljen in dobrodošel.

—lj Manjše zidave. Na Prulah je v delu avtomobilna garaža pri enonadstropni Podkrajškovi vili. V Cerkveni ulici pa dovažajo opako in pesek, da bo pekovski mojster Markič pritličje svoje poslopje hiš. št. 19 dvignil v enonadstropno hišo. Z delom bodo pričeli po velikonočnih praznikih. Po ljubljanskih ulicah je še veliko pohlevnih pritličnih hišic, ki niso v nobenem soglasju z eno ali večnadstropnimi sosednimi hišami. Zato je Markičev namen pohvalno omeniti.

—lj Izporemba posesti. Dvonadstropno Mohoričev hišo št. 13 v Rožni ulici je kupil Josip Petrič, poštni uradnik v p. Hiša ima lepo solnčno lego z odprtim razgledom na Sv. Jakobova trg.

—lj Razpis službe gradbenega inženjerja. Opozarjamo ponovno na razpis službe gradbenega inženjerja pri mestni občini Ljubljanski, ki je bil objavljen v našem listu 27. marca, št. 69.

—lj Vse posetnike koncerta gospe Pavle Lovšetove, ki se bo vršil v sredo, dne 8. t. m. v Filharmonični dvorani opozarjamo, da se bo dobilo v predprodaji tiskano besedilo vseh samospevov, ki jih izvajata na koncertu gospa Pavla Lovšetova in njena hčerka gđ. Majda Lovšetova. Vstopnice so po nekoliko znižanih cenah v predprodaji v Matični knjigarni.

—lj Pevsko društvo Mokranjac iz Skoplja pride v Ljubljano in bo koncertiralo pri nas dne 13. aprila t. l. Vse podrobnosti javimo pravočasno.

—lj Koncertna pianistka gđ. Dobri Hristova si je izbrala za svoj ljubljanski koncert skrbno izbrani program, na katerem bo igrala tudi eno točko svojega rojaka, priznanega bolgarskega skladatelja Vladigerova. Vladigerov je priznan doma in v tujini in izmed bolgarskih komponistov srečavamo njegovo ime skoro največkrat na koncertnih programih. Vstopnice v Matični knjigarni.

—lj Prometne ovire v našem mestu. V Wolfovi ulici ovira najbolj osebni in vozovni promet nekdanja Lasnikova sedanja I. C. Mayerjeva hiša in v Gradščici Luckmannova hiša. Ovir, ki jo dela Luckmannova hiša, bo v bližnji bodočnosti odstranjena, kar bo močno olajšalo izpeljavo viske tramvajске proge. Mayerjevi hiši so pa tudi že šteti dnevi in se tudi v Wolfovi ulici olajša tako vozovni kakor tudi osebni promet.

—lj Kuharski tečaj za služkinje! V začetku aprila se otvori v prostorih šolske kuhinje (Prečna ulica št. 2) kuharski tečaj, ki se vrši dvakrat tedensko v popoldanskih urah od 15.—18. Pouk je brezplačen. Povrnce je le efektivni stroški. Vpisuje in pojasnila daje vodstvo šolske kuhinje vsak delavnik od 9.—12. istotam. 187-n

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri tvrdka J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

—lj Umrli so v Ljubljani od 28. marca do 3. aprila: Poglejan Marija, 72 let, zasebnica, Vidovdanska c. 9; Potokar Neža, roj. Koš, 67 let, vd. polic. nad. stražnika, Prule 6; Stepič Peter, 64 let, trgovec in posestnik, Tržna ul. 6; Ferjan Frančiška, roj. Mehle, 86 let, zasebnica, Zvonarska ul. 7; Zaje Ivan, 73 let, mesar in posestnik, Poljanska c. 75; Porenta Ivan, 67 let, posest. in kleparski mojster, Hradskega vas; Zobec Ljudmila, roj. Fleš, 68 let, zasebnica, Dunajska c. 1; Piano Ane, 67 let, zasebnica, Vidovdanska c. 9; Wisjak Ivana, roj. Polajnar, 79 let, vd. uradn. sluge, Ilirska ul. 29; Breskvar Marija, roj. Lenarčič, 64 let, žena posestnika, Švabičeva ul. 3; Ažman Ivan, 62 let, nadofic. mest. nač. v p., Za Bežigradom; Hren Marija, 91 let, zasebnica, Gradaška ul. 22; Mrne Marija, 65 let, delavka tob. tov. v pok., Mestni trg 9; LikanGe, rj.—eo odMčez,3 Japljeva ul. 2; Škrinjari Matija, 70 let, kurjač drž. žel. v p., Mestni trg 9; Eisenstädter Emil, 40 let, trg. potnik, Miklošičeva c. 7. V ljubljanski bolnici so umrli: Petavar Jakob, 60 let, stražnik strok. zavoda, Smartinska c. 21; Zohar J., 1 dan, sin rudarja, Zagorje-Toplice 36; Skarza Milena, 9 let, hči delavca, Moste; Kodeli Marija, 1 in pol meseca, hči delavca, Laze pri Boštanju; Zore Marija, 63 let, vdova posestnika, St. Rupert; Zalar Mirko, 16 let, trg. vajenec, Dunajska c. 17; Kavček Marija, 58 let, žena delavca, Vič; Cedilnik Elizabeta, 72 let, delavka tob. tov. v p., Dunajska c. 9; Obradinovič Zlatan, 18 mesecev, sin kapetana, Bolgarska ul. 24; Kavšek J., 1 dan, hči posestnika, Rdeči Kal; Bajram Idris, 16 let, prodajalec slašcije, Loke-Trbovlje; Hrome Janez, 66 let, obč. ubogi, Podgorica; Feldin Gašper, 65 let, dninar, Rudnik.

—lj Organizacija diplomiranih tehnikov javlja vsem članom, da se vrši njen X. redni občni zbor 12. aprila ob 9. uri v posebni dvorani hotela Miklič v Ljubljani. Odbor,

—lj Hranilni in posojilni konzorcij v Ljubljani odda za 1. avgust t. l. v svoji stavbi v Gajevi ulici v Ljubljani, 12 trisobnih rodbinskih stanovanj z vsemi pritliklinami in 10 samskih sob z vsemi pritliklinami. Reflektanti naj vložijo svoje ponudbe z navedbo plačilazmožnosti, višine najemnine pri razpisovalcu, Aleksandrova cesta 5/L do 15. aprila t. l. 183-n

—lj Ciril Metodove razglednice se dobe v trafikah, trgovinah in družb. pisarni, Pehtovnova ulica št. 2. Prav umestna za Velikonoč je razglednica »Velikonočna sobota v Trnovski cerkvi 1883«. Cestilci našega Prešerna sežite po njih! 186-n

Plašči, kostumi, obleke
iz tveeda, angl. voln. blaga etc. naj-novejši modeli po ugodnih cenah.

P. MAGDIČ

LJUBLJANA

Oglejte si in prepričajte se!

—lj Avtomobilist podri kolesarja. Pred hotelom »Slon« na Dunajski cesti se je pripetila sročni nenavadna nesreča. Okrog pol 20. je privozil po Dunajski cesti v smeri proti pošti kolesar, tik za njim je vozil pa osebni avto. Oba sta vozila pravilno po desni. Tik pred »Slonom« je avtomobilist dohitel kolesarja, avto je zagrabil kolo in v naslednjem hipu je kolesar zletel v kolu pod drug avtomobil, ki je stal pred »Slonom«, dočim je avtomobil, ki ga je podri, zavozil poleg kolesarja. Prizor je bil naravnost grozen, ljudem, ki so ga opazovali, je zastala sapa. Vsi so bili prepričani, da leži kolesar zgneten med obema avtomobiloma. Toda fant je imel srečo v nesreči. Ostal je popolnoma nepoškodovan, dočim se je kolo razbilo. Avtomobilist, ki je zakrivil nesrečo, se je takoj opravičil in povrnil kolesarju vso škodo. Dejal je, da ga je sicer videl pred seboj in je hotel v naslednjem hipu avtomobil ustaviti, noga mu je pa zdrknula z zavore in tako je zavozil v kolesarja.

Nova ljudska igra

Dramatska literatura naših podeželskih odrov je obogatela za novo izvorno ljudsko dramo s petjem v treh dejanjih »Rožmarin«, ki jo je napisal Vladimir Pfeifer. S posvetilom »v večno početenje žrtev svetovne vojne« slovenski mladini pa v opombo ljubezni do rodne zemlje je postal avtor igro v naš podeželski milje in slika, kako se usoda masuče nad vsem tisti, ki pozabijo na domovino, zamrde domači kraj in ljudi. Živo je prikazana tra-

gika brhkega kmečkega dekleta, ki se je pustila premamiti od laskavih in lažnih obljub tujca, je pozabila na fanta — domačina, ki se bori v strelskih jarkih za domovino mačeho Avstrijo in postane njegova žena. V tujini jo doleti bridko razočaranje s polno nesoglasij v zakonskem življenju. Osrotela in jetična se vrne v domačo vas, da umre pod tujo streho, a vendar na domačih tleh.

Slovenskega fanta Toneta je prikazal kot vojnega trpina, ki je prišel ob pamet, pa se mu na sveti večer ob povratku bive ljubice za hip povrne spomin, da jo tako še enkrat pred njeno smrtjo spozna in okliče za svojo nevesto. Krepko je podan nacionalni moment, ki najde odraza v Toneovem govoru umirajoči nevesti, ko pravi: »Dojgo sem te iskal, pa te nisem našel. S teboj pa sem našel novo domovino, lepšo od prejšnje, domovino bratstva, miru in ljubezni.«

Snov je zajel avtor iz okolice Kranja. Zelo posrečeno je prikazal življenje na vasi in polno lepih običajev svetega večera v okoliških vaseh: tudi govornice je precej točno reproducirana, tako, da je delo izvorno. Za delo se zanima že več podeželskih odrov. Sokol v Mostah pa priredi krstno predstavo v aprilo. Želimo, da bi si delo s to krstno predstavo kmalu utirilo pot na vse podeželske odre, ki bodo igro kot izvorno domaćo gotovo z veseljem sprejeli v svoj repertoar. —c.

Spominjajte se slepih!

Ustanimo!

**Od rojstva do groba, noč in dan
kujete v mislih verige,
ste v srcih nabrušeni meči
in v dušah pobeljeni grob.
Jeziki-urtnarji so rož nasadili
z lažjo jih skrbno zalivajo,
da bujno cveto od rojstva do groba,
a v srcih, a v dušah — trohnoha.**

**In usako pomlad se prerajate,
na veliko noč, na praznik vstajenja
ste živi mrlički brez src, brez duš ...
A mi? — Nam ni do velike noči,
mi hočemo veliki dan,
mi planemo živi na plan,
mi sol, mi vir življenja.**

**Le imejte devetnajststo ustajeni
in velikih noči brez življenja ...
A mi? — Mi kujemo eno vstajenje,
en veliki dan, en mogočni pohod
v večno pomlad, v novo življenje.**

J. Zupančič.

Ljubljana, 4. aprila.

Določili smo si velike dni, pričarali njih veličino; mnogo je teh dni in morda so vsi potrebni. Praznujemo. In včasih pripisujemo tem dnevom posebne pomene ter jih izrabljamo v najrazličnejše svrhe in tako postanejo nekateri dnevi v resnici veliki, četudi ne popolnoma v duhu njih bistva.

Morda so veliki dnevi v resnici potrebni zato, da se človek vsaj nekoliko prerodi, če ne v drugem, v njih namišljeni veličini in prigodnem patosu. Vsaj za hip se pozabi moreča vsakdanjost, človek stopi na nevtralnem zrelščice, raz katerega se lažje razgleda po življenju, če se ne preda iluzoričnemu blešku prazničnosti, ki ga lahko povsem zaslepi ter opijani.

Vsekakor so pa potrebni veliki dnevi, da ustvarijo razpoloženje nevsakdanjosti v človeku, ki ga lahko tudi zbudi iz otopenosti; če so pa potrebni še za večjo otopenost in raztresenost, kot je vsakdanja, za usipavanje duha — ne trdimo. Verjetneje je namreč, da človek teži bolj za uravnoteženjem, mirom, kot pa za hrupnimi zabavami, če ga je utrudil hrup dela ter mu oklenil duha.

Veliko noč praznujemo. Pomladni praznik je, praznovanje novega vstopa v življenje — solncu naproti. Ne bomo govorili, če je potreben praznik vstajenja. Naglasiti je namreč le treba, da je potrebno — vstajenje. Vstajenje človeštva, človeka.

Naj bodo pomeni in nameni velike noči še tako vzvišeni, pomembnejša ne more biti kot je klic, ki budi človeštvo k njegovemu vsestranskemu podvigu, gladi pot k velikemu našemu vstajenju.

Ker že praznujemo veliko noč, naj bo to resničen praznik, živ, življenjsko svetel, velik dan, praznik zmagojočega življenja ter vsega tistega, kar bi moralo biti v življenju najsvetejše: ljubezni, pravice, bratstva, plemenitosti ...

Vseobče se zdaj očituje vseobjemajoča sila življenja, klic zemlje, pozdaj solncu, pesem najsilnejšega hotenja: živeti! Narava se preraja, oživlja, vse je zopet v klitju, rasti, cvetju, vzpon k solncu iz mrtno snovi — v življenje: snov se prenavlja, vse je objel silen val življenja. Za vse to je le ena beseda: vstajenje. Velika noč je simbol.

Vse bodo prekvavile nove življenjske kali. Vse doživlja ter praznuje v sebi — vstajenje. A človek?

Kakor, da je sam zase, v svojem svetu. Kot bitje ki živi in duhovno, bi moral in duhovno doživljati. Tudi njegov duh bi se moral prerajati, se dvigati vedno višje k doznavanju in izživljanju. Pasivna sila ni sila in pasivni duh ni duh, kajti življenje je aktivnost in tudi večer — prepород.

Kdaj napoči vstajenja dan človeku?

Današnji človek živi sredi solnca, že preveč svetlega solnca. Oči si je zakril z gosto krinko. Toda solnce prodra skozi.

Človek »jaz«, poedinec — današnji človek. Umira. Zakaj? Pomladi gredo k njemu njega, življenje — vse; on vidi le sebe, ne pozna nikogar, tudi sebe ne, ne more vstati. Leži stit. K sebi, v blato vlačil vse, lačen je vsega, a ga vse tudi duši. Kaj pomaga temu človeku vstajenje boga, solnca ali česar koli, ko pa on sam ne vstane?

Toda človek bo vstal — če bo vstalo človeštvo. A prej bo moral človek človeštvo priznati, priznati življenje, priznati sočloveka, priznati človeško dostojanstvo in priznati slehernemu človeku pravico do življenja.

Vstal bo človek »vsi«, človek brat. Morda so to utopije. Toda, ali se poiem ne bojite »utopij«, da bo namesto velike nedelje napočil naš veliki petek? Človeštvo je na poti najostrejšje tragikomedije, da se samo pončča s svojo vzvišeno kulturo ... Vedno težje pričakujemo iznajdbe, s katero bi se dalo v bodoči vojni mahoma uničiti neomejeno število ljudi ... Današnje orožje, plini tanki, podmornice, letala še vedno ne odgovarjajo duhu časa ...

To so pa fraze: življenje je občestvo vseh živih bitij, zakaj bi ne bilo tudi ljudi? Takšnih občestev ljudje ne poznamo. In kaj je n. pr. človečanstvo? Zato je pa seveda »utopi« misliti, da bi se vsi ljudje lahko združili v občestvo človečanstva; živel bi v bratstvi slovi, v sožitju, vsi zaradi »edineca, poedinec za vse, za skupnost. In niti razorožitvenih konvencij bi ne bilo ...

Pravite, da so to prav lepe besede in da ni največji greh priti z njimi na dan, n. pr. o veliki noči, ko so itak aktualne moralne pridige, govornice in prigodne fraze.

In res ljudje radi govorimo v slovesnih tonih in vzvišenih besedah, tega nikakor nečemo tajiti. Govoriti je treba, če hočemo napolniti praznino in smiselnost vseh svojih dejanj in komedij — z bleskom, s pomopom, z besedami. Govorimo, da nam ni treba misliti; govornice so pa frazerstvo, da nam ni treba govoriti. Vedno in povsod si moramo lagati, ker si ne moremo priznati, da si lažemo. Največja tragika za človeštvo je, da je človek slab, časovno bitje, podvrženo vplivom, nagonom, vtiskom, omami ...

A od kod ta slabost? Pravijo, da živimo že toliko tisoč in tisoč let, menda pol milijona nihče nam pa ne pove zakaj se je kljub temu niti ne poznamo. Človek hoče prej odkriti v vsemirju zadnje tajno kot v sebi najelementarnejše življenjske zakone ...

Zato bi pa tudi najbrž nihče ne verjel da smo za to tako slabi, ker delo plemenitosti človeka močnega. Jasn je, da v resnici plemeniti, nesebični človek mora biti res zelo močan. V plemenitosti, altruizmu je sila, ki edina lahko prerodi človeštvo!

To se morda res mnogokrat govori, a nikdar ni dovolj naglašati tega, kar ljudje najraje pozabijo. Kot reklamni lepaki bi morali povsod kričati napisi: Spoznaj samega sebe! Misli na sočloveka! Spoštuj človeka! Človek je več vreden kot denar! Samoljubje pomeni i tvoj pogin!

Samo to hočemo povedati: človeštvo še ni srečno, nego vedno bolj nesrečno, četudi praznujemo že devetnajststo vstajenjo po Kristu. Bilo bi pa lahko srečno, če bi se odrešilo — samo.

In to se da doseči, še morda lažje kot izumiti nov morilni plin. — Kdaj je pa človek v resnici srečen? Takrat, ko je njegovo samoljubje povsem nasičeno. To je pa skoraj nemogoče in ljudje res niso srečni.

Toda človek bi bil resnično srečen takrat, če bi se otresel svojega samoljublja, ki je vir vsega zla, ter ga nado-

metil s čutom bratstva do vseh ljudi. S tem bi se odrešil notranje ter si položil pravilne življenjske osnove za sožitje vsega človeštva.

To je seveda sila težko, ker se ne moremo misliti na bližnjega toliko kot na same sebe ... Toda tekmujejo s čistim altruizmom, s pravo rekordno vztrajnostjo za vojno tehniko! Naspro-

tujno sovraštva v ljubeznijo, egoizmu v altruizmom, vojnemu junaštvu v ognjem človečanstva, družabni lažljivosti s preprosto prostodušnostjo in vsem krivicam našega časa z delom!

Potem smemo upati, da bo človeštvo kmalu doživelo svoje vstajenje! Vstanimo z duhom!

Prleška velika noč ali vüzem

Velikonočni prazniki so združeni v Prlekiji z mnogimi pristno prleškimi običaji

Nudi se nam prelepa prilika, ker so baš prazniki, ko se ljudje radi zabavajo in kratkočasijo na vse mogoče načine, da spregovorimo, kako ljudje praznujejo veliko noč — ne v Ljubljani, ker to menda nikogar ne zanima, nego kje daleč, recimo, v deveti deželi, ali tam, kjer je bog mahnil s prazno vrebo. Ljudje namreč čislajo vedno bolj eksotičnost, zlasti inteligencja, ker je vedno bolj eksotična.

Potovali pa ne bomo daleč, že zaradi tega ni priporočljivo, ker si lahko kar na lepem nakopljemo na vrat mednarodni konflikt, pa zakaj bi tudi, saj ni potrebno; v naši ožji domovini je za naše pojme dovolj eksotična dežela, o kateri se tako malo sliši in še tisto je res eksotično. Mirogi smatrajo celo, da je Prlekija srednjeveška, kar se namreč tiče njene kulturnosti in podobne navlake velikega sveta. To je pa menda tudi dovolj, da se napolnimo v Prlekijo ter si ogledamo velikonočne običaje ali narodne tradicije — razlogov je dovolj, četudi preozrom, da se s takim dejanjem vrši takorekto i kulturna misija.

Veliki teden se prične v Prlekiji prav tako po praški kot v bivši vesoljni Sloveniji ali v kranjski deželi. Kdaj se prav za prav prične veliki teden, ali v torek po evetni nedelji, prej ali pozneje, tega ne bomo ugotavljali, ker tega ne ve povsod niti praška. Začne se torej veliki teden enkrat po cvetni nedelji, kar je za Prleke še večji dogodek kot za Ljubljancane. To se pravi, da je kar naenkrat vse na glavi, ljudi se loti posebna vročica; vsaka hiša se mora temeljito očistiti do zadnjega kotička, pa ne samo hiše, temveč tudi hlevi, vsa gospodarska poslopja in celo njive, senožeti, gozdovi — vse mora biti očiščeno pred veliko nočjo. Hiše se prebelijo zrnaj in znotraj — sramota bi bila za vsakega, če bi ne prebelil svoje bajte. To omenjamo mimogrede, zavedamo se, da to čiščenje ne spada med narodne običaje, treba je pa vseeno omeniti tudi to prleško velikonočno značilnost.

Poleg tega je še nešteto velikonočnih priprav; največ dela imajo seveda ženske. V Prlekiji je namreč še vedno razširjena ta »srednjeveška« navada, da ženske prav tako delajo kot moški, n. pr., mlatijo, kose, sekajo drva, orjejo itd., poleg tega, da kuhajo in opravljajo vsa gospodinjstva dela. So pač povsem enakopravne z moškimi, pa tudi dovolj močne, da bujavo to enakopravnost, če treba, tudi s pestimi, ki so prav tako trde in težke kot moške. Prlečanke so namreč prave močake, znajo pa biti vseeno kljub temu tudi dovolj nežne in sladke. — Med velikonočne priprave moramo šteti med drugim pečenje »presmečac« (velikonočnega kolača); v Prlekiji o veliki noči ne pečejo potic, samo o božiču. Presmečec je nekoliko bolj bel kruh, pšeničen, boljši od vsakdanjega črnega, to je velik kolač, skoraj do enega metra v premeru. Nosijo ga z drugimi dobrotami k velikonočnemu blagoslovu. Poleg tega gospodinjje skuhajo za blagoslov po celega prašiča suhega (ne prekajenega) mesa, do 100 jajc, ki jih včasih tudi pobarvajo, nikdar pa ne rišejo nanje ornamentov, kar se sicer delali pred stoletjem, česar se še nekateri stari ljudje spominjajo. — Lept ornamenti se pa na košarah (ki so tako velike kot ljubljanske, ki so jih te dni prodajali na trgu), v katerih nosijo k blagoslovljanju »blagoslov« ali »žegenc«.

Skrutka, ženske kuhajo, cvro, peko, pečejo, štijojo itd. pred veliko nočjo tako, da se po pravici veselo »vüzmac«, ko je vseh teh komedij konec. Pa tudi moški imajo dovolj dela, pripravljati morajo kurivo za »vüzmac« (velikonočni kres) in »baklje«, brusivo moke prinašajo vino za vrhov« (hranovo, »kšček«, ki so postavljene na vrhu visokih hribov), bežijo hise, čistijo hleve, pripravljajo pištole, možnarje itd.

Prave velikonočne ceremonije se prične za veliko soboto. Zjutraj gredo moške k ogenj z bukoviimi gobami (goba, ki zraste na bukvi). Pri cerkvi je zažgan kres, ob katerem si možaki prižigajo gobe. Goba požari hi, zato lahko prinese ogenj od cerkve domov več ur daleč. S to gobo doma zanesijo ogenj. Po ljudski veri je potem hiša obvarovana požara in strele.

Na veliko soboto se ljudje še postijo, zato gospodinjje speko postno pogačo — »hajdinske pogačec« (ajdovski) — ki je pa dovolj mastna, tako, da se prav za prav nihče ne postji.

Popoldne nosijo dekleta k blagoslovu »žegenc« (zelo širok ž), to je njih domena. V vseh, ki so od cerkve daleč oddaljene, se blagoslovljanje vrši pri vaških kapelch ali velikih križih (znamenja).

Ko se duhovem bliža vasi, začno grmeti možnarji, da se vse tresse. Dekleta pa hite od vseh strani s težkimi košarami na glavah. Vralove imajo močne kot bivoli, saj ne tehta takšen »žegenc« nič manj, če ne več kot 50 kg. Po ceremoniji hite dekleta domov, kar se da. Štafetni tek, da si lepšega ne morete misliti. Katera je prej doma, — več velja in bo še v tem letu

dobila ženina. Toda teči s tako težko košaro na glavi ko ne vidiš kam postavljaš noge! Cestokrat se kakšna spodtakne in katarofa je tu: dekle pade, košara tudi, potem se pa spusti v divji tek navadno tudi presmečec, jajca, klobase ... vse to pa še ni najhušje, hušje je, če je nesrečo videl kakšen fant — sramota je nepopisna in o nji govore v devetih farah.

V soboto zvečer je navadno pri vseh cerkvah vstajenje. Alelujo zapoje duhovnik v Prlekiji prav tako kot drugje, kvazjemu morda tu in tam malo bolj korajžno, kajti pri popoldanskem obhodu po fari se pri blagoslovljanju marsikateremu tudi blagoslovijo grlo. Vaščani si namreč štejejo v čast, če »gospodac vsaj napoje, če mu že ne morejo postreči s samimi velikonočnimi dobrotami.

Pri procesijah imajo tu in tam tudi godbo — važnejše je pa prleško velikonočno streljanje, ki ga ne more nihče za-

trfeti, ne duhovščina, ne orožništvo. Lantov ne moti, če ne morejo kupiti smodnika ali pištol. Vse to si znajo narediti sami, smodnik znajo zmešati, pištole in možnarje pa izdelujejo kovači. Pesebeno v eni fari se strelja o veliki noči najmanj tako, kot včasih v turških vojnah.

Torej župnik zapoje »alelujo prav korajžno, nato zagrdi do sto pištol in več možnarjev tako, da se marsikomu skrči srce. Očividno je, da fantalini nagajajo; čim strožje so prepovedi, tem bolj grmi. Pištole in možnarje nosijo v žepih, za sramotami, v rokavih ... Župnik je večkrat kategorično protestiral proti streljanju ter zagrožil, da ne bo vodil niti procesije, če se bo streljalo. Nekeč se je celo vrnil, ko je prestopil šele nekaj korakov čez cerkvent prag — od vseh strani mu je grmelo pod noge. Drugič je pa bilo vse tiho, procesija se je lepo razvila, ko se je pa vračala, se je zbrala na ovinku gruča fantov, ki so spoštljivo in hladnokrvno stali ob strani. Prišel je župnik s monštranco. Fantje so se naenkrat razvili v lep špalir, župnik je moral mimo vsakega — in vsak je oddal časten strel njemu pod nogo. Strelji seveda niso ostri, toda počni pa le takšna piščola izprožena v tla kot bi tresčilo ... Ta vojna med župnikom in fanti še vedno traja, župnik ne poje na veliko nedeljo slovesne maše, v znak protesta, ter opravi le tiho, zato pa fantje tem bolj streljajo. Ne varčujejo ne s smodnikom, pa tudi ne s prsti. Vsaka velika noč zahteva nekaj prstov, če še ne kaj več. Poškodujejo se pa le neprevidežni, ki zažigajo možnarje kar z žveplenkami in oni, ki streljajo iz predpotopnih pihalnikov — prevelika korajža, kri vre in prleško vino je ognjevit, ki ga ob praznikih varčujejo še manj kot sicer.

Po vstajenju v soboto zvečer, ko se stemi, zažgo »vüzemice« in baklje. »Vüzemice« so v pravem pomenu besede kresovi, ki jih kurijo največkrat s smolnatimi, napol trhljimi štori, ki jih izkopljajo pozimi v gozdovih, kurijo pa tudi plevel od očiščenih gozdov, senožeti in njiv. Vüzemice kurijo navadno na njivah, na vidnih

Cene: O Veliki noči se je Tone poboljšal

Kušarjev Toni je doma v prijatni hiši sredi Dravelj. Zelo majhen je še — tako majhen, da mora stopiti na krtino, če si hoče zavezati čevlji, ki se mu je pri letanju odvezal.

Toni ima dve sestrici, Stano in Franciko, in brata Joška in jih ima zelo rada; ima strica, ki mu nagaja »stric, klobase cic!« in ga ima hudo rad; ima teto, ki ji nagaja »teta, petelinova peta!« in jo ima strašno rad; ima atka in mamico, ki ima nagaja, kadar in kjer more, in ju ima grozno rad — najrajši pa Toni skake in leta okrog.

Se na veliko soboto, ko vsi otroci gledajo doma, kako mamica pripravlja dobrote za velikonočne praznike, ni mogel Toni ostati doma, ampak jo je ubral s Kančevim Rokom na Kamno gorico. Podila in valila sta se po solnčnih bregovih, trgala trobentice, petelinčke, kronice, velikonočnice, bogkove srajčke in vijolice in pozabili na nič. Ustanimo!

ranče, potice in Veliko noč. Tudi poldansko zvonjenje sta preslišala. Šele, ko je zazvonilo k vstajenju, ki je pri nas v soboto zvečer, je Toni poskočil: »Rok, poldne zvonil! Tepen bom, če ne bom opoldne doma! — Teciva!«

Nekoliko se je že mračilo, ko sta prišla v vas. Doma je Toni samo toliko odprl vrata, da se je postrani zbasal v sobo, kjer so se igrali njegovi bratci. Če bi bil pa za časa prišel, bi bila komaj na steežaj odprta vrata dovolj široka zanj. Hitro se je pomešal med igrajoče se, tako da se ni čisto nič poznalo, da je šele prišel.

Mamica je še prodajala v trgovini in skoraj takoj po Tonijem prihodu je vprašala: »Stana, ali Toniija še zmešom ni?«

»O, je! Je že prišel!«

»Uh! Koliko časa sem že doma! Saj sem bil že zunaj dolgo časa!« je hitro povedal Toni, ki se je bal da bo za Veliko noč dobil klobase (saj veste kakšne!). Mamica je bila pa gotovo v trgovini preveč zaposlena in je samo vprašala:

»Koliko si pa že lačen, potepali si se?«

»Nič nisem lačen, mama, čisto nič! Samo majčkeno sem žejen. Eno pomarančo bi rad,« je hitel Toni in stekel v trgovino — saj je vedel, da ne bo hudega.

»Pomaranče se jedo jutri, zdajle naj ti pa Stana da kosa štruklja, ker si gotovo lačen. Za žejo boš dobil kave, potlej pa spat, da boš jutri spet lahko letal!« — Toni pa je postal že predzren:

»Štruklja že ne bom jedel; če mi ne daš pomaranče, grem pa kar spat!«

»Ena hvala, če ga ješ, dve pa, če ga nočeš! Ga boš pa jutri glodal namestu potice! Mu pa samo kave daj, Stana, potem bo šel pa spat!«

»Tudi kave nočem!« je trmoglavil Toni in se sam spravil spat.

»Da bi vsaj umrl ponoči!« je želel žalost mamici. »In ko bi vsi jokali pri moji postelji, bi jim rekel: Čisto nalašč sem umrl, da veste zato, ker mi niste dali pomaranče. Pa tudi kave nočem in štruklja ne bom jedel, sem rajši umrl! Zdrav pa imate!«

S solzami togote na licih in s takimi mislimi v glavi je Toni kmalu zaspal, ker je bil silno truden ...

»Nič nisem lačen, mama, čisto nič! Samo majčkeno sem žejen. Eno pomarančo bi rad,« je hitel Toni in stekel v trgovino — saj je vedel, da ne bo hudega.

vrata v otroško spalnico in vstopila sta dva možička z belima bradama in rdečima kopicama. Prav tako sta bila, kakor je pripovedoval stric, da so pod Kamno gorico. Prvi je držal v roki veliko kresnico in svetil z njo po sobi, drugi je pa nosil za njim skodelico kave.

»Kateri je tisti, ki bi rad umrl, da bi mamici napravil žalost?« je vprašal prvi.

»Tistile tamke, ki mu od togote še sedaj kar lasje pokonci stoje,« je drugi pokazal na Toniija. In že sta bila pri njem. Toni je hotel poklicati mamico, pa ni mogel, ker mu je drugi možiček vtil kave v usta, ko je zazijal. Prvi je pa stekel nazaj v vežo in pripeljal s seboj še dva možička z nosilnico, kakor jih imajo vojaki.

»Tezale naložita, ki noče kave in štruklja in bi rad umrl, da bi bila na Veliko noč mamica žalostna!«

Komaj je spregovoril, je Toni že bil na nosilnici. Hotel je poklicati mamico in povedati neusmiljenim možičkom, da bo rad jedel vse, na ni mogel, ker mu je drugi možiček takoj vtil kave v usta, če jih je ne nekoliko odprl. Toni je mislil, da bo možička kmalu zmagajeta kava,

ker ima tako majhno skodelico, pa je z grozo opazil, da je skodelica vedno polna in da gotovo ne bo mogel zavpiti.

»Pojdimo!« je ukazal prvi in odšel z lučjo naprej. Za njim sta šla ona dva z nosilnico, ob nosilnici je pa hlačal drugi možiček s kavo in jo pridno vlivljal Tonitu v usta, kadar je hotel zavpiti. Pri temni razpoki pod Kamno gorico so se ustavili in prvi možiček je potegnul za pajčevino, ki je bila napeta v špranji.

»Lo—kdo—te le—je—te?« je vprašal strašen glas v latovščini, katere se je bil Toni naučil od Roka in jo je torej dobro razumel.

»Li—mi—te!« je odgovoril prvi, na kar se je špranja takoj razširila in so lahko vstopili.

»Merrra—merrra!« je obupno zagral Toni skozi kavo, ko se hotel oklicati mamico da bi ga rešila v zadnem trenutku. Vedel je, da ne bo mogel nihče več do njega, ko se špranja spet stisne, sam pa tudi ne bo mogel uiti.

Po temnem hodniku so prišli do velike, strašno grde glave, ki je popolnoma zapirala hodnik in je imela v nosu velik stroč. Za ta obroč je bil priklenjena ve-

prostorih, ker baje potem polje bolj rodi. Nekateri kurijo več vuzemice in sicer v vrstah, ali da vuzemice tvorijo križi, zvezdo, krog itd., navadno pa kurijo le po eno vuzemico, za svetlobno reklamo jim pa služijo bolj »bakije«. Bakije so bolj komplicirane, kot vuzemice. V zemljo zapiceni kol, na katerem je zgoraj pritrjena lončena ali pločevinasta posoda; v teh posodah se kuri drobno sekan smolnat les. Bakije so nekoliko podobne starinskim poganskim žrtvenikom, katerih ostanki so nedvomno. Saj tudi pomenijo ti priški velikončni kresovi prav za prav isto, kar so pomenili starim Slovenom — povratek solca, luči, praznovanje solčnega praznika, zmagre solca, kar vedo povedati celo stare priške žene.

Ti velikončni kresovi se kurijo tri večere; v soboto, nedeljo in v ponedeljek. Največ jih je v soboto večer. Kurijo jih pa tudi podnevi na veliko nedeljo ter strelijo zrazen.

Pri vuzemicah se zvečer zbira v prvi vrsti mladina. Pojo narodne pesni, plešejo okoli ognja, skačejo čezenj — tudi dekleta. Marnikateri »puca« (punca) si pri tem osmrdi »anjko« (krilo), pa kdo bi gledal na to! Nekaterim postane ob ognju tudi tako vroče, da se gredo hladiti v stran — pod preljube zvezde, ali se jim zadde druge vuzemice lepše ter se napolijo skozi noč k njim... Vse je ognjeno kot vuzemi-

ce, živo kot solca, velikonočno, pomladno, kri vstaja, vse vstaja in globoko v krvi se še vedno oglašajo staroslovenske življenjske strasti — praznika ognja in ljubezni, ko skrivnostno meškajo v pomladne noči vuzemice ter se bleste v neveljavnem ognju — mlade oči... He, življenje, to je naša aleluja!

Velikončno jutro ima tudi svoje radosti — »žegenc«. Velika »korpac« je napoljena tako: na dnu je hren, svinjsko pleče in drugi krasni kosi dobrega mesa, nato klobase, jajca in zopet meso, vse skupaj pa pokriva mlinsko kolo — »presmecc«. Zjutraj postavijo košaro na mizo, načno »presmecc« ter narežejo na krošnike cele gore mesa, klobas, hrena in jajc... Med zajutkom vsi noče, govore samo zobje, slovesno, počasi... Toda, menda se vam že cede sline...

Ta ceremonija se ponovi tudi v ponedeljek zjutraj. Kosti in jajčne lupine ne smejo med smeti, nego v ogenj, tudi pes ali maček jih ne sme glodati. Na veliko noč polagajo tudi govodi zjutraj pri zajutku »presmecc« (butare).

Kako se pa na veliki ponedeljek zaliva »žegenc« ter še ponovno blagoslovlja, ne spada več med strogo priške velikončne običaje, te stvari so Ljubljancem najbrž še bolj znane kot Prlekom, četudi ne vedo, na kakšnih trtah je zorel njih »ljuto-merčanc« ali »dalmatince«.

Velika noč v Metliki pred 100 leti

V starih časih je bila velika noč dan sreče tudi za siromake, le za tiste, ki niso imeli nove obleke, je bila dan nesreče

Vedno se pritožujemo, kako naglo izginejo stare navade, vendar nas pa pričujoči opis, ki ga je l. 1839. objavil Janez Nep. Vipavec v »Carnioliji«, preveri, da ta proces vendar ne gre tako naglo; saj se je v 92. letih le malo izpremenilo. Res, da se ni dolgo tega, kar je stekla železnica skozi Belo Krajino, vendar se pa tam narod starih običajev izredno krepko drži in se jih je tam doli tudi toliko ohranilo, kakor le redko kje med nami, narodna noša pa sploh le v Beli Krajini še ni prišla »iz mode«. Iz članka vidimo, kako počasi teče čas med Belimi Kranjci, vendar je pa tudi tam doli tempo vsak dan hitrejši. Takole nekako je torej bilo pred pichimi sto leti.

Velikončnih praznikov morda nikjer ne čakajo s takim hrepenenjem in s takimi pripravami kakor v Metliki in njeni okolici. Aspirant za najmanjšega hlapca gotovo v svoji oferti nikdar ne pozabi na pogoj: »O veliki noči neomejena svoboda in nova obleka!« Huje kakor šiba deluje pri otrocih pretanja, da bodo o veliki noči morali imeti staro obleko. S čudovitim potrpljenjem prenaša siromak svojo težko usodo in ne čuti svoje bede tako hudo, če ima le upanje v najmanjšo izpremembo svoje zunanosti za veliko noč. Dan sreče — za one pa dan žalosti, ki nimajo nove obleke. Sobota, odločilni dan za tisoč nad. Staro mlado, dekleta in dečki, vse se kiti in pripravljajo za težko pričakovano veliko noč. Nedelje ne sme nikdo izrabiti za kakršenkoli opravke, nikdo ne pričakuje obiska, ker je na veliko nedeljo tudi najbolj prijatelj ob vsaki uri nadležen.

Sobotne jutranje ure so namenjene peki, noč pa sledi pripravljanje perila in obleke za praznike. Ko je opravljeno s hrano in obleko, se prične barvanje pruhov — pisank in risank — ker vsaj tri pobarvana jajca morajo s koločem v cerkev k blagoslovu. Vendar pa igrajo pobarvana jajca še prav posebno vlogo.

Vsak fant si preskrbi vsaj 5-6 pruhov, ki je njih posebna vrednost v različnih, večkrat prav pomenljivih okrasih. Krase se pisanke s posebno pripravo. Z njo se nanese na jajce navadno v obliki zvezde tekoč vosek in, če se jajce kuha v barvi, ostanejo z voskom preoblečene risbe bele, čeprav se vosek staja.

Ob štirih popoldne neso vse pekovske mojstrovine gospodinji, gnat, klobase in dr. v cerkev k blagoslovu. Pa tudi pri tem se kosajo gospodinje s čim večjimi in čim lepšimi jerbasi, s tanjšimi prti, ki je z njimi »žegenc« pokrit, s čim lepšo ureditvijo vsebine jerbasa in celo z obleko deklet, ki nosijo »žegenc«.

Na veliko nedeljo zjutraj že pohajajo fantje iz mesta in iz okolice v pisanih skupinah po cestah in se z dopadajenjem ozirajo na žepu svojih belih in črnih suknjičev, ki so zvrhano polni rdečih pisank. Po cerkvenem opravilu nastanejo gruče in po kratkem ogledovanju in medsebojnem ocenjevanju lepih, novih oblek se prične glavna zabava, namreč trkanje, ali kakor pravijo ponekod po Gorenjskem, »tilkanje« pruhov. Predno se lastnik pisanke spusti v negotovost, skrbno preizkusi moč sovražnega jajca. To se namreč zgodi s

trkanjem jajca na zobe. Čim bolj ali čim manj votel glas ima jajce, po tem se da presoditi tudi njegova slabost ali moč. Po teh pogajanjih prve prvi jajce tako, da gleda vrh jajca izmed palca in kazalca, drugi pa s prav tako držanim jajcem udari ali trči. Trdnješe jajce zmagaja njegov lastnik se polasti razbitega pruha. Večkrat se tudi pripeti, da kak prebrisanelec nastavi ponarejeno jajce udarcu, ampak, če prevaro spoznajo je že tudi pretep in večkrat so v teh jajčnih bitkah tudi krvave glave.

Z največjo nestrpnostjo pričakujejo dekleta popoldneva, ko se takoj po večer-nicah zbero na gričku nad mestom, kjer je bil nekdašnji sadni vrt. Lep je pogled na svetle bele postave, ki se vijejo z nič manjšo gracio, kakor dame na velikem plesu, v pestri raznobojni vrsti kakor dolga veriga v svečanem kolu. Počasi se vije visoko v breg pisana vrsta, ki jo vodi izurjena plesalka. Naenkrat vpadajo harmonično vedri glasovi in ob tem pričetku petja da vodnica s spretnim zavojem ravni liniji novo smer na okrog, da se vrsta zopet vije po bregu navzdol ter se šele spodaj na svojem prvotnem prostoru zopet razvije v preprosto dolgo kolo. Vse, kar ni privezanega na posteljo, hiti iz mesta in iz okolice gledat kolo. Pri plesu je namen vodnice predvsem, da bi zapela kakega odličnega gledalca v kolo, ki se mora nato odkupiti z malo vsoto. Večkrat se priključijo plesu tudi fantje, vendar pa to vedno pomeni bližje razmerje s plesalkami.

Med tem ko deklice plešejo, traja bitka s pisanicami dalje. In četudi so že vsi lepo pisani pruhi razbiti in zmečkani, se vendar še ne poleže razgretost za tekmo. Če krhka lupina ne more obogatiti lastnika s pisanicami, se hoče okoristiti vsaj z vsebino jajc. Če se je komu posrečilo pri trkanju pokvariti čim več jajc in si jih

lile pod nogami. Ves je bil že poten, ko so srečali kralja kamnogoriških možičkov, ki se jim je v lepem avtomobilčku pripeljal naproti. Avtomobil je imel namestu koles velike kolače, iz katerih se je pri razpokah cedil med, namestu luči dve veliki torti, voz sam je bil pa ves iz čokolade. Pri njih je avto obstal in kralj je s strogim glasom izpregovoril:

»To je oni svojeglavec, ki bi rad pomarančo, ki ne mara kave in ki ne bo jedel štruklja — ali je tako?«

»Je, kralji!« so potrdili možički.

»Kave si mu gotovo že ti dovolj dal, na pomaranče je tudi že tezen, ker je vso pot padal nad njimi, naj se torej najje samo še štruklja, da bo poslej ubogal! — Izvršite sodbo!«

Kralj se je odnehal dalje, njegovi služabniki so pa Toniju zvezali roke na hrbtu in ga po neskočno dolgi poti vlekli naprej, dokler niso prišli do lepo pečene štruklja, ki je bil velik kakor hiša. Možički so odprli vrata v velikanski štrukelj in oni, ki je prej svetil, je rekel Toniju:

Je tako zbral večjo množino, jih ponudi za sekanje, tako da jajce prime po dolgem in ga pokrije s palcem in kazalcem v obliki čipee. Oni, ki je vse izgubil, se odloči, da bi dobil izgubljeno zopet nazaj, in poskusi jajce presekat z novcem, navadno s krajcarjem. Vendar so tudi pri tem bolj razna pravila. Če sme sekati dvakrat ali trikrat itd. Če pri sekanju jajca s krajcarjem ne zadene dobro, da bi novček ostal v njem, izgubi krajcar. Če je pa srečen in novček ostane v jajcu, je pa jajce njegovo. Z največjim sočutjem mora človek večkrat gledati to igro, ker so prti oni, ki jajca drže, polni ran in podpluti s krvjo, saj krajcar prileti z vso silo raje na roko kakor v jajce.

Filmi po svetu in pri nas

Katere filme so videli v letošnji sezoni v Pragi, na Dunaju, v Berlinu in Trstu

Ljubljana, 4. aprila.

Kinosezija se bliža polagoma koncu in zanimivo je pogledati po svetu, kaj se je igralo drugod, kajti le tako nam je mogoče presojati nivo ljubljanskih kinogledališč. Znano je, da je ljubljansko občinstvo tako pri gledališču in pri koncertih, kakor tudi v pogledu kinematografov in filmov zelo izbirčno ter je treba zato najskrbnejše presojati vsakega filma, ako nočeš zaleteti na uničujočo kritiko.

Poglejmo najprej na Dunaj. Največje dunajsko kinogledališče »Apolo Theater« je prineslo v sezoni od oktobra preteklega leta do danes sledeče filme: »Kralj jazca«, »Pojoče mesto«, »Ljubljene bogove«, »3+1=2«, »Vihar na Montblancu«, »Dimitrij Karamazov«, »Arjana«, »Moja žena, tvoja žena«, ki pride sedaj na spored.

Vidimo torej, da so bili v Ljubljani na sporedu vsi našteti filmi igrani, razen »Kralja jazca«, »Pojoče mesto« in »Arjana«. Informirali smo se, zakaj teh filmov še ni bilo v Ljubljano in izvedeli, da prida filma »Kralj jazca« in »Arjana« pozneje na vrsto, dočim se je film »Pojoče mesto« odklonil, ker poje v njem slavni poljski tenor Jan Kjepura v italijanskem jeziku.

Poglejmo sedaj v Berlinu. Največji berlinski kinematografi »Gloria Palaest«, »Kammerlichtspiele«, »Capitole« in »Universum« so pokazali Berlinčanom te v letošnji sezoni naslednje filme: »Ljubavna parada«, »Afrika govori«, »Moja žena — tvoja žena«, »Trije dnevi ljubezni«, »Denar na ulici«, »Gospodična tajnica«, »Mož, ki je moril« in »Arjana«.

V Pragi so igrala največja kinogledališča »Alfa«, »Fenix«, »Capitole«, »Uranica« in »Kino Julije« filme: »Na Zapadu nič novega« (pri nas prepovedani), »Polkovnik Redl«, »Veličanstvo ljubezni«, »Feldmaršal«, »Sinji anđel«, »Zemlja solnca«, »Pojoče mesto«, »Ljubljene bogove«, »Pesmi je konec«, »Ljubavni ekspres«, »3+1=2«, »Denar na ulici«, »Gospod po naročilu«, »Lju-

Pod večer pa postavijo stolp. Štirje močni mladeniči napravijo temelj. Na te štiri se postavijo zopet štirje drugi na ta način, da stoje spodnjim na ramah. Da je pri tem dosti smeha, je umevno samo ob sebi, ker že pri najmanjšem gibu zleti vse poslopje na kup in so večkrat posamezni stebri stolpa prav znatno poškodovani. Če se pa izkušenim arhitektom posreči pripeljati stolp prav v mesto, se postavi »stolp« na sredo trga. Stolpu slede plesalke in vsi gledalci. Ko še nekaj časa plešejo in prepevajo, je ob pričetku noči končan praznik, ki ga drugi dan, t. j. na velikončni ponedeljek, prično obhajati znova.

bim, ljubši, ljubici, »Dreyfuss«, »Pot k slavici ter »Vihar na Montblancu«.

Vidimo torej, da je tudi Praga v najobilnejši meri segala po nemškem zvočnem filmu. Češka filmska industrija je pač šele v začetnem stadiju.

Velika kinogledališča v mestih kakor Berlin in Dunaj imajo na sporedu večje filme po 4 do 6 tednov, kar pomeni, da potrebujejo za sezono največ 8 do 10 filmov. Jasno je, da je izbira v tem primeru lahka. Mnogo težja pa je izbira v Ljubljani, kjer je za isto dobo potrebnih približno 40 filmov. Ako pogledamo na kratko še svetovno filmsko produkcijo pretekle sezone, vidimo, da je bilo izdelanih velikih in dobrih filmov le malo. Francozi, ki na filmskem polju niso med prvimi, niso prinesli z redkimi izjemami nobenega večjega filmskega dela, ki bi doseglo tudi zunaj njihovih meja kak uspeh. Češka in italijanska filmska industrija sta šele v začetnem stadiju. Zato pa segajo v glavnem po nemškem filmu. Ameriški film nam je radi posebnega okusa Amerikanov in njim lastne miselnosti tuj ter naši publiki ne ugaja. Ako upoštevamo še, da so njihovi filmi izdelani v angleškem jeziku, kar pomeni, da so naši publiki nerazumljivi, vidimo, da tudi po ameriškem filmu naši kinematografi ne morejo segati.

Svetovna filmska industrija še ne producira zvočnih filmov v taki množini in v taki kakovosti, kakor svoj čas v dobi nemega filma. Takrat je bil film univerzalnega značaja, danes pa je po pretežni večini, samo regionalnega. S tem dejstvom bomo morali tudi v bližnji bodočnosti računati. Kljub vsem tem težkočam pa ni ljubljanski zvočni repertoar v minuli zimski sezoni prav nič zaostajal za sporedom najboljših kinogledališč na Dunaju, v Berlinu ali pa v Pragi. To nam potrjujejo tudi ljubljanski ki potujejo po zapadni Evropi. Vsak objektivni opazovalec bo priznal, da ljubljanski zvočni kino-spored ne zaostaja za najboljšimi kinogledališči v prestolnicah na zapadu.

Sokolski dom v Šmartnem pri Litiji

Šmartno pri Litiji, 3. aprila.

Ljubka šmarska vasica je znana daleč na okrog. Ljubljanci in Litijani menijo celo, da je Šmartno »mali Pariz«, in to upoštevajo vedno, kadar si zažele zabave, vedrega podeželekega duha ter prijetne slovenske domačnosti, kakor je še vedno doma pri nas.

Šmartanci so znani tudi kot prdini narodni delavci. Lanskoletni 40-letni jubilej »Zvona« je bil pestra revija slovenskih pevcev, pravi, pravcati slovenski pevski klub. Letos bomo praznovali 45-letnico naših gasilcev; pri nas je krepko razvito sokolsko življenje, ker imamo lasten odesk sosednega matičnega društva v Litiji.

Edino, kjer nas žuli čevlji, pa je pomankanje primernih društvenih prostorov. Dosedanji lokal s dvoranom, ki nam jo nudi naš naklonjeni domačin g. Leskovec, ne zastostuje za razmahnjeno društveno življenje. Utesniten čutimo že več let sem. Zato smo pred leti ustanovili »Društvo za gradbo Narodnega doma v Šmartnem«.

Odbor društva za gradbo je živel svojo idilo več let. Vedno smo računali z zaprekami, z gospodarsko krizo, sestajali smo se k sejam, imeli smo občne zbere — potrebnega Narodnega doma pa ni bilo!

Zdaj pa se je zaveda mahoma obrnila! Nedavno je dejal naš vrli šolski upravitelj g. Makso Kovačič: »Fantje! Može! Meaj je teh sej že dovolj!... Pričnimo z zidanjem, pustimo sejanje. Le delo nas bo privledlo do novega doma. In jim je raztolmčil kako si je zamislil načrt: nabiralne akcije, kuluk, požrtvovalnost, združitve vseh narodnjakarjev itd.«

S pohvalo je bil sprejet Kovačičev predlog. In so se vsi lotili posla po nasvetu domačega šolskega upravitelja.

Deputacija z nabiralno polo v roki se je lotila takoj bolj petičnih domačinov. Ni so prišli nikamor zastoji. Zdaj pa tekmujejo med seboj vsi, kdo bo položil več na oltar novega doma. Da ne imenujemo po imenu vseh darovalcev, ustrežamo samo skromnosti naših šmarčanov. Zadnjo nedeljo se je sestel stavbni odbor k važnemu sestanku pod milim nebom. Šlo je za stavbišče, ki je na Ustju, ob stikališču treh cest. Odbor je povabil vse sosedne in jih naprosil za arondacijo zemljišča. Nihe n' odrekel upoštevanja vredni prošnji. Zdaj je stavbišče Narodnega doma lepo zaokroženo in dovolj veliko za zidanje doma in letnega telovadišča. Vse to po zaslugi vrlih sosedov g. kapetana v p. Rusa, g. Vovka in drugih.

Ko se bo gradila nova stavba, ne bo držal nihče križem rok. Priglašajo se že domačinci za osebn' kuluk, mnogi posestniki obljubljajo potrebne vožnje, telovadišče bodo telovadili med letom kaj praktično: planirali bodo letno telovadišče, okoličani so obljubili les za stavbo, zaiguranja je že opeka, manjkalo ne bo apna itd. Odbor misli na vse, kako bi čim ceneje in ob soodelovanju vseh domačinov zgradil za prebivalstvo, kar mu je nujno potrebno.

Med letom bodo naši vrli domačini pridili vse, kar je za zidanje potrebno, ta čas si bo opomogla tudi društvena blagajna, prihodnje pomlad pa bodo zapele lopate. Šmartno pa ne bo dobilo krov za svoja narodna društva: Sokol-telovadišče, Drama tično društvo-gledališko dvorano, svoje lokale pa čestita ljubljana »Zvona« in gasilno društvo, Javna knjižnica in čitalnica ter vsi ostali. Priprčani smo, da bo ves naš okoliš podpri plemenito stremljenje naših

va več ne zaveda ob mehko štrukljevino. Pognal se je z zadnjimi močmi še nekolikokrat in res je pogledal v beli dan — izpod odeje, ki si jo je bil v hudih sanjah spravil čez glavo.

Ko je mamica prišla od rane maše, jo je Tonij prosil za kavo in štruklji, ker so mu bili kamnogoriški možički v Veliki noči preglati trmo.

Vse dopoldne je Tonij premišljeval svojo kazen, opoldne je pa z veseljem ugotovil, da so ga možički kaznovali samo za trmo in da čisto gotovo ne bodo hudci, če nekoliko poskoči z c. roci. Zato popoldne ni več premišljeval, ampak se je veselo podal z otroci in jim kazal pomaranče in prche, ki jih je bil dobil toliko da mu jih je morala početi »ama« ki že hodi v šolo.

Tonij ima namreč vse sšno rad: sestriči Stano in Francko, brata Joška strica-cica teto-peto, atka in mamico — najraje pa leta z otroci okrog česar mu pa sevljaj nihče ne šteje v zlo, ker pride za časa domov in rad uboga, saj je ubogač veliko laže, kakor pa pregristi veliki štrukelj pod Kamno gorico!

vrlih voditeljev. Ti so našli dosedaj še povsod odprta srca, vemo pa da bo tudi v bodoče tekmoval ves naš okoliš, kdo lo storil več za prepotrebni Narodni dom; Smartno in okolica ga nujno potrebujeja, to zahteva narodna čast našega »mlega Parizca«...

Vrt v prvi polovici aprila

Sadnim drevesom na trati okopaj kolobar in zagnoj. Presajena sadna drevesa in lepotočno grmičevje zalij temeljito. Nabavi si tobaci izloček in kvasišve treske za zatiranje listnih uš. Pogledaj oleandre, palme in vinske trte, ali jih nisi morda napadli kaparji. Odrni jih s ščetko in operi z milnico.

Na prosto sejano solato, radič, korenje, peteršilj, čebulo, česen, črni korvar, peso, zgodnjo repo, redkvico, spinačo, mangold, grah, bob, iz gorke grede presajamo solato, kolerabe, zgodnje zelje in kartofole pa šele tedaj, ko so z zračenjem oken popolnoma utrjene. Pozno zelje, ohrovt, brstičasto zelje in kolerabe sejemo na prosto. Paradiznike, papriko, melancane, nagejne v topli gredi fristramo. Kumare posejemo po tri zrna v male lončke in jih postavimo v toplo gredo.

Obreži šibko razstoče vrtnice na kratko, močno razstoče na dolgo, uspenjakom pa pusti 2 do 3 m dolge enoletne odganjke. Star les pri teh pa odreži pri tleh. Pri visoko debeleznatih vrtnicah naj sega kol le do krone.

Pripravi rabate in cvetlične grede ter posadi dalje, gladijole, mačebe, marjetice in spominčice. Na stalno seaj kapucinke, rezede, mak, portulak. Druge, lahko kaleče enoletne cvetlice seješ na stalno mesto, še boljše pa na male setvene gredice za poznejše presajanje. Kane in kaladim predkrali v topli gredi ali med okni.

Osnaži vrtno poti in posuj jih s peskom. Posejaj novo trato, ako je treba, staro pa ograbi in pognoj z gnojilco ali s raztopino umetnega gnojla.

Presadi lončnice, pa ne segaj po velikih posodah. Na novo pripravljen cvetlični lonec naj bo največ 1 cm večji od prejšnjega. Stare, že rabljene cvetlične lonce dobre izmij, nove pa pred uporabo namakaj v vodi 24 ur. Presajene cvetlice postavi na toplo. Potaknjence vzgajaj v topli gredi ali med okni. Nagejne, oleandre, lovor, palme in druge odpornejše rastline prenesi na prosto. Za okraševanje oken in balkonov rabi zabožke. V lončkih ne uspejajo na solčnih legah, ker jim korenine odmrljejo radi solčnega ožiga.

Radiooprogram

Nedelja, 5. aprila.

10: Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve; 11: Slovenske narodne, zbrane v venčkih »Duhteti nagej« in »Mlada pota«; 12: Plošče; 13: Slovenske narodne, zbrane v venčkih »Duhteti nagej« in »Mlada pota«; 14: Plošče; 15:30: Koncert kvarteta trobil (dve pozavnici in dve trombeti); 16:30: Jože Gregorič: Velika noč v Kostelu; 17: Strindberg: Velika noč (pastijonska igra, Ljudski oder); 20: Koncert Muzike 40 p. p. Triglavskega; 22: Casovna napoved in poročila; 22:15: Radio orkester; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 6. aprila.

9:30: Prenos cerkvene glasbe; 11: Vjolinjski koncert ge. Fanike Brandi; 12:15: Plošče; 15:30: Anton Gornik: Zgodovinski dogodki in narodnih pesmih in pripovedkah; 16: Citre: solo, g. Emil Mesgolit; 17: P. Krizastom: Smeš in jok (otroška igra); 20: Koncert zhora balalajk »Kremelj«; 21: Koncert Radio orkestra; 22: Casovna napoved in poročila, Hawaii-jazz; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Torek, 7. aprila.

12:15: Plošče; 12:45: Dnevne vesti; 13: Koncert Radio orkestra; 19: Dr. L. Rakovec: Iz življenja predpotopnih živali; 19:30: Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina; 20: Operetni večer (ga. Polič in G. Gostič); 21: Koncert radio orkestra; 22: Casovna napoved in poročila, Hawaii-jazz; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 8. aprila.

Opoldanski program odpade. 18: Koncert radio orkestra; 19: Dr. Lofze Campa: Zurnalistika; 19:30: Dr. Nikola Preobraženski: Ruščina; 20: Večer Radio orkestra, Hawaii jazz; 22: Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 9. aprila.

12:15: Plošče; 12:45: Dnevne vesti; 13: Cas, plošče, borza; 17:30: Otroška ura, Manca Komanova; 18: Plošče; 18:30: Drago Ula-ga: Gimnastične vaje; 19: Dr. Reya: Klina Evrope; 19:30: Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina; 20: Prenos ljubljanske opere; 22:30: Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Petek, 10. aprila.

12:15: Plošče; 12:45: Dnevne vesti; 13: Cas, plošče, borza; 18: Koncert radio-orkestra; 19: Prof. Niko Kuret: Modernizacija našega pouka (diapozitivni, film, plošča, radio in šoli); 19:30: Dr. Lovro Sušnik: Francosčina; 20: Gospodinjstva ura: Snaženje raznih tal (Krekova gospodinjstva šola); 20:30: Samospevi Marijana Rusa; 21: Koncert Radio orkestra; 22: Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 11. aprila.

12:15: Plošče; 12:45: Dnevne vesti; 13: Cas, plošče; 18: Viktor Pirnat: Plankton, ribja hrana; 18:30: Plošče; 19: Pavel Kunaver: O Krasu; 19:30: Ga. Orthaber: Anglesčina; 20: Epizode iz Jezusovega življenja, zbrane od Yvete Guibert, poje ga Cirila Skelj-Medvedova; 20:45: Koncert Radio-orkestra; 22: Casovna napoved in poročila, Hawaii-jazz; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Čez 400 let za sledjo naših smučič

Nemci pravijo, da smo Slovenci najstarejši smučarji v Alpah in Srednji Evropi

Ljubljana, 4. aprila. V dolini je pomladna velika noč, zato so smučarji odšli na višine in že so navali na Triglav. Sezona je torej v resnici šele sedaj na višini, zato se pa nam še vedno zdi primerno, če govorimo o smučanju še ob veliki noči. Meseca februarja je v 9. številki lepe nemške revije »Der Winter« objavljen članek »Auf der Spur des ältesten alpinen Ski«, ki je okrašen s krasnimi fotografijami našega mojstra fotoamaterja g. prof. I. Ravnika in drugih naših fotografov, drug članek pa je napisal slavni nemški zimskejski pisatelj in izdajatelj imenovane revije Carl J. Luther iz Münchena v vplivno »Vossische Zeitung« dne 10. marca t. l. Naslov članka je: »600 Jahre alpine Skilauf«. Oba članka zelo simpatično govorita o naših domačih smučarjih na Blokah, ki jih je Valva-

Sigmund baron Herberstein, Keiperger in Hrasovca 1547. Portret po lesorezu iz I. nemške izdaje Herbersteinove »Moscoviac«, ki je izšla na Dunaju l. 1557.

mor opisal v svoji »Ehre des Herzogthums Crain«, in oznanjena svetu to senzacijo z besedami C. J. Luthra: Die Feststellung eines so alten und so dauerhaften Skilaufes in den Alpen bzw. im südlichen Mitteleuropa dürfen wir als ein sehr wichtiges, bedeutungsvolles Vorkommnis in der interessanten Geschichte des Skilaufes betrachten. Sie wird der weiteren Forschung, für die ja nun auch in Norwegen grösseres Interesse besteht, neue Anregungen, ja, vielleicht sogar eine neue Wendung geben. — oziroma »Die Slowenen sind als die ältesten Skilaufer der Alpen und Mitteleuropas«.

Ker je Valvasorjev v XXVIII. poglavju 4. knjige njegovega dela objavljeni popis smučanja na Blokah splošno znan, objavljamo le oris smučič v prevodu: »Vzamejo dve leseni desici, po četrt palca debeli, pol čevlja široki in približno pet čevljev dolgi. Sprejaj so te majhne desiče zakrivljene navzgor; na sredi je pripet usnat jermen, kamor utaknejo nogo... Razen tega ima kmet tudi močno palico v rokah, ki jo postavi pod pazduho...«

V dolgi opombi k svojemu opisu pa Valvasor opisuje smučarje v Laponiji, na Norveškem in sploh v severnih deželah prav natančno in imenuje tudi prvega pisatelja, ki je objavil tiskana poročila o smučanju, namreč nadškofa iz Upsale Olaus Magnusa, ki je obširno opisal smučanje v svoji knjigi o zgodovini severnih narodov, ki je izšla v Rimu leta 1555.

Ves svet je doslej to knjigo imel za najstarejši tiskani vir o smučkah in nikdo še ni pisal, da je Slovenec Ziga baron Herberstein že leta 1549. v svoji slavni knjigi: »Rerum Moscoviticarum Commentarii« smučič prav točno opisal in celo objavil njih sliko.

Sigmund baron Herberstein je bil rojen 23. avgusta 1486. v Vipavi in je umrl 28. marca 1566. na Dunaju, kjer je tudi pokopan. Bil je slaven diplomat in kot poslanik nemških cesarjev Maksimilijana I. in Karla V. je mnogo potoval po vsej Evropi ter bil dvakrat dalje časa tudi pri ruskem carju Vasiliju v Moskvi, l. 1516. do 18. je bil prvič tam, a še važnejše je njegovo drugo potovanje od leta 1526. do 27., ki je bilo tudi diplomatskega značaja, toda poleg tega je Herberstein prav pridno in vestno proučeval tudi deželo, narode, vero, običaje in sploh vse razmere tedaj svetui prav malo znane Rusije. Na potovanjih mu je posebno koristila slovenščina, ki jo je znal že doma v Vipavi in so ga pozneje večkrat psovali »Sclav« (suženj) in »Khadroz«, kar naj gotovo pomeni »Vadrazec«, kakor Madžari pejujejo Srbe, saj ta izraz znači »Divji Srbe«. Herbersteinov prvi biograf Petrus Paganus pa o Herbersteinu sploh trdi, da je bil njegov materin jezik slovenski, česar se je tudi vedno zavedal. Kako je diplomatu Herbersteinu koristila slovenščina, pa piše sam na večih krajih svojih spisov, zlasti zanimiva pa je zgodovina njegovega poslanstva k turškemu sultanu Sulejmanu. Ko namreč popisuje Rustan-pašo, pravi o njem, da sta se pogovarjala »in der Windischen Sprach, in welcher er geboren ist«, kar dokazuje, da je bil tudi ta slavni turški dostojanstvenik slovenskega rodu.

Zaradi njegovih slavni »Commentarii«, ki so v nemški izdaji izšli z naslovom »Moscoviac«, ga je svet omenjal s slavo, da je odkril Rusijo. A za kako važno je smatral svet to knjigo našega rojaka, pričča neverjetno veliko število izdaj te knjige, saj je samo v XVI. stoletju izšlo 19 izdaj njegovega dela v latinškem, nemškem in italijanskem jeziku, carica Katarina II. pa je naročila faksimilno izdajo, a Slovenci niti prevoda še nimamo.

Smučič je torej prvi opisal naš rojak, ki se sam ponaša s slovenskim jezikom. Tudi prej kot doslej znani Olaus Magnus! Ziga baron Herberstein pri opisu permanske gubernije piše o smučkah že v I. la-

tinski izdaji, bolj obširno pa v nemški izdaji svoje knjige. Naš citat je posnet iz eksemplarja Državne licejske knjižnice v Ljubljani, namreč iz I. nemške izdaje iz l. 1557., in se glasi: »man raist allermaist an den orten an Archtachn.«

Artach ist ain hoitz wie ain Prot ainer zwerchen haadit prait geschaitten, ungewerlichen zwo daum ein lang, vornen wenig erhoben, in der mitte an orten so viel erhoben, daas ainer den Fuss entwischen setzt, an dem erhoben hoitz seind löcher damit den Fuss hintzue pinden mag. So dann der Schnee erhertzet oder ruffen gewindt, fert ainer ain fern weg aines tags, hoit ain clains Spicel in der haadit, wazn es von ainer huch abget, oder sich zum Faal geben will sich stouert oder behilft, deren orten raist man vast mit solchen Artachn.«

V prostem slovenskem prevodu bi se torej reklo: »V teh krajih potujejo z večine na smučeh.«

Smučka je lesena deska, za pod široko rezana, približno dva palca (debeli in en (seženj) dolga, na sredi na gotovem kraju toliko dvignjena, da lahko vtakne človek nogo v njo. Na izbočenem kraju lesa so luknje, da se lahko noga nanjo priveže. Če se sneg strdi ali se naredi srež (? ali »še dobi poziv«) in se kdo daleč pelje, drži malo palico v rokah, če gre z višine navzdol ali če bi moral pasti, pa krmari ali si pomaga, na teh krajih potujejo skoraj samo s smučkami.«

Na naši sliki, ki je posneta iz latinske izdaje, ki je zšla leta 1556. v Bazlu pri Joannesu Oporinu, vidimo dva smučarja s po eno palico. V nemški izdaji je slika pokrajine potegnjena čez celo stran, pač pa je pod smučarjema napisana beseda »Artach«. Znano je, da Rusi imenujejo smučiči »lyžic« in marsikdo bi ugibal, odkod je Herberstein našel ta izraz. Če pa pomislimo, da Rusi imenujejo smučiči »nartie«, Malorusi in Poljaki pa »nartie«, potem nam raz tako jasno, da misli na slovanski izraz »nartie«, ki ga imamo tudi v sloven-

ke tudi doma. Kar se Pohorja tiče, omenjam, da se je kljub nemškemu navalu od vseh strani pri smučkah ohranila popolna slovenska terminologija. Jasna priča, da so tudi v teh krajih smučke doma od pradednine. K vprašanju o provenienci Herbersteinovih smučič bi se dalo še omeniti, da jih je lesorezec — najbrž Avgustin Hirschvogel, sloviti nürnberški umetnik —

Bločani na smučeh

seveda risal le po Hebersteinovih opisih 20 let po bivanju v Rusiji! In šele iz te domneve nastaja drugo vprašanje, če Herbersteinu morda slovenske smučiči niso bile bolj točno v spominu kakor ruske, ker jih je napravil s palico in brez vrvice. Mogoče je torej, da je najstarejša slika smučiči, ki nam je ohranjena v tisku vseh narodov, podoba naših slovenskih smučiči. Gotovo pa je, da je naš rojak opis smučiči prvi objavil v tisku, kakor je prvi Valvasor

Dva smučarja in sani pred 400 leti v Rusiji. Lesorez iz III. latinske izdaje Herbersteinove knjige »Rerum Moscoviticarum Commentarii«, ki je izšla v Baslu l. 1556.

skem jeziku in pomeni nartie stopala, to je rož stopala ali pa gornji del usnja čevlja. Prav tako imenujejo Poljaki in tudi Čehi smučke tudi »kozice«, Slovenci imamo pa to besedo v »kozice« in »kozice«, kakor imenujejo v Sloveniji male otroške sanke, okrog Jesenic pa tem primitivnim sankam pravijo »posmukljice«, tako da smo že zopet obhodili ves slovanski svet in prišli k našim domačim smučem.

Čudno je, da največji Herbersteinov biograf Friderik Adelung, ruski državni svetnik, vitez reda sv. An. II in rdečega orla III. razreda, dopisnik carske akademije znanosti, Castni član carskih univerz v Moskvi, Harkovu, Vilni in Kazanu itd., v svoji knjigi o Herbersteinu, ki je izšla v Peterburgu leta 1818., smučiči ne omenja niti z besedico, čeprav vsebinsko Herbersteinove knjige in vseh lesorezov prav natančno in podrobno opisuje.

Ali še nekaj čudnega je na Herbersteinovih smučeh. Znano je namreč, da se ruske smučič vodijo z vrvice, ki je pripeta na koncih. Na Herbersteinovih lesorezih pa smučarja krmari s palico prav natančno tako, kakor pri nas na Blokah. Citajte se enkrat čitatelj iz Valvasorja in pogledite sliko iz Herbersteinovega, potem pa pomislite, da Rusi v splošnem nimajo palice! Pri tem pa ne smemo pozabiti, da imamo v Loškem potoku in na Gori tudi smučke z vrvice. Odkod je torej Herberstein dobil svoje smučke? To vprašanje je odprto, vendar pa moramo upoštevati, da je Vipavec Herberstein poznal prav dobro vso Slovenijo, zlasti pa postojnski okraj, saj je njegova mati Barbara Luegerjeva iz Luknje in je imela njegova družina ter njegovo sorodstvo tudi gradove po vsej Sloveniji, prav tako pa tudi pod Pohorjem, kjer so smuč-

objavil opis smučič na Blokah. Omenjena članka v reviji »Der Winter« in »Vossische Zeitung« omenjata tudi opis bloških smučič v »Kmetijskih in rokodelnih Novicah« iz leta 1845. na strani 62. Dopisnik, ki se je podpisal s psevdonimom »Podgrivarski«, piše v članku: Huda zima na Blokah in »raba šmečev« takole:

»Hočem pri ti priliki tudi popisati eno prav pripravno in prirodno orodje, kteriga se po zimi tukej ljudje poslužujejo in ktero je tudi priporočljivo tistim, kteri v merzihih krajih, kjer jim debel sneg in zametje nadlegujejo, stanovati morajo.

To orodje imenujejo šmeče, in tudi plohi se mu pravi. Šmeče so bukovne deske, po 5 čevljev dolge, 6 do 7 palcev široke in pol palca debele. V sredi so z usnjato podvoze prevedene, kamor se stopalo vtakne, de k nogi desko derži, in kjer se stopi, de ne polzi, je klobučina perbita.

Spretni konec šmečev je senem enak; de v sneg ne rije, je nekoliko zakrivljen; kar se lahko naredi če se v to rabo odločena in gladko razoblana deska pri ognju ogreje in umetno zakrivi.

Dvoje takih šmečev, ko sim jih v e. kr. pisarnico kmetijske družbe za poskušnjo poslal, je Juri Šraj, kmet v Metljah (Metüle) naredil.

V tem selu ljudje šmeče najpridejši rabijo, clo ženske ob nedeljah po njih pridejo k božji službi.

Prav serce se človeku veseli, kader se po debelim snegu in čez visoke zamete, posebno po ravnim (če se preveč sneg ne primlje)

Pogreb na smučah na Blokah.

urno šmeče potiskaje, skoraj, kar iz aknuje povem, tako hitro, kakor po kopnim, zamore sprehajati. Hoja v hrib je bolj težavna in kema, kjer je treba na ovinke hoditi, in če je treba dolgo v reber iti, se hitrej in ložej v kerpljah, ko po šmečeh pride. Na zdel pa kdor je vajen, se ko blisk po gladki dohni spusti. Tisti pa, ki je na šmečeh menj surjen, se dolge palice poslužuje, na ktero se navdol deršaje naslanja.«

V XVI. stoletju Herberstein, v XVII. Valvasor, v XVIII. ni nikdo znan, v XIX. Podgrivarski, v sedanjem stoletju pa piše vse o smučeh in vsi so jih opisali enako ter vse se zanimava zanj, vendar pa še vedno ni zgodovina naših smučiči sistematično raziskana. Ne zavedamo se pač pomena, ki ga imajo smučič za naš ugled v svetu, zlasti pa za naš tujski promet. Še manj se pa zavedamo važnosti, da je svetovno slavni Herberstein zaveden naš rojak, saj je šele pri zadnjem imenovanju ulic dobila nova ulica na desni strani Dumajske ceste ime tega moža. Ante Gaber.

Letošnja bilanca našega smučarstva

Nepričakovano velik razmah in razveseljivi uspehi zimskega sporta v naših krajih

Pretekla sezona je bila po številu prireditelj in smučarskega udeleževanja sploh rekordna. Prelopi zamski sport je letos pridobil na tisoče novih prijateljev, zlasti v Sloveniji, kjer so dani vsi pogoji za razvoj smučarstva. Važen mejnik v razvoju našega smučarstva je pa bilo udeleževanje v skupnih društvih, ki so letos prvič stopila na plan in pokazala toliko ambicije, smisla in veselja za smučarstvo, da je upravičeno upanje, da se bo ta sport zelo razširil tudi v sokolekih vrstah. O pretekli, oziroma še trajajoči zimskosportni sezoni, o prirediteljih, splošnem uspehu, omeni, smučarskih tečajih in drugih podrobnostih, nam je dal kratke informacije savezni tajnik g. Joso Gorec, na čigar ramenih je ležalo vse ogromno delo, zlasti organizacija prireditev, njih izvedba, tehnična stran itd.

G. Gorec je v splošnem zadovoljen z letošnjo sezono. Zelo je napredovalo smučarstvo tudi na Hrvatskem in v Bosni, popolnoma je pa letos zaspalo v Srbiji, ker je bila tam zima neugodna. Zimskosportnih društev je zdaj v državi okrog 100, večanjih pa je sedaj v JZSS nad 2000 verificiranih tekmovalcev in nebroj drugih. V Sloveniji je mnogo neorganiziranih smučarjev, ker se je smučarstvo pri nas razvilo že kot nacionalni sport in prodira v sleherno vas. Na kmetih seveda še nimajo toliko smisla za organizacijo, čim pa bodo uvedli praktične koristi organizacije v klubih in društvih, je gotovo, da se bodo vrste organiziranih smučarjev zelo pomnožile. V sezoni 1930/31 so povalovali trije podsavezi in sicer v Mariboru, Zagrebu in Sarajevu, izkazalo se je pa, da bo treba ustanoviti še nove. Letos bodo ustanovljeni podsavezi v Ljubljani, na Jesenicah in v Beogradu.

Skoraj ves program JZSS je bil v celoti izveden. Samo v januarju so odpadli nekateri tekme zaradi neugodnega vremena, oziroma so bili preložene. Prva prireditev je bila že o božiču v Ljubljani, potem so se pa nedeljo za nedeljo vršila tekmovalja, večinoma na Gorenjskem, na Pohorju in pa v zagrebški okolici. Zagrebčani so bili letos posebno agilni. Skoraj vsako nedeljo se je vršila smučka tekma na Slemenu. Za smučarstvo gotovo najpomembnejši dan je bil 12. januar. To je bil dan klubskih prireditev. Klubske tekme so prav dobro uspeli in pokazale, kako potrebne so za ožbijanje izvedbe zimskega programa. Zanimivo je, da je ta dan startalo okrog 600 tekmovalcev, največ seve v Bohinju, kjer jih je bilo na startu nad 100.

Od večjih prireditev naj omenimo prvenstvo dravske banovine, ki se je vršilo 15. januarja na Pohorju. Banovinsko prvenstvo si je priboril Josko Janša. Ta tekma je bila obenem prva težja preizkušnja smučarjev za predstoječo mednarodna in druga tekmovalja. Prireditelj v večjem obsegu je bilo tudi prvenstvo zagrebškega podsaveza, kjer je startalo nad 800 smučarjev in si je v težki konkurenci priboril prvenstvo Slovenec Bervar iz Ljubljane. Tekma se je vršila v Delnicah v Gorskem Kotarju in je klub snežnim zametom izvrstno uspela. Po mnenju g. Gorca bi lahko postel Gorskij Kotar važna tujsko-priznana postojanka, potrebno bi bilo pač zgraditi več komfortnih hotelov. Važna prireditev je bilo tudi prvenstvo v skokih v Mojstrani, ki je bila prva preizkušnja naših skakačev. Favorit je bil tu Šramel. Potem je še omeniti vojaške smučke tekme na Mrzlem Studencu, ki so pokazale znaten napredek našega vojaštva in izpopolnitev njegove tehnične izvežbenosti.

Višek vseh prireditev so bila mednarodna tekmovalja v Bohinju, ki so tako po sodbi Čehoslovakov kakor Avstrijcev popolnoma uspela, čeprav je bilo vreme skrajno neugodno. Skoda, da je moral JZSS preložiti termin. Zato je odpadla udeležba Norvežanov, Francozov in Rumunov, ki so bili za februarjski termin prijavljeni, a pozneje niso prišli, ker so bili večinoma angežirani na domačih prireditvah. JZSS je dokazal, da zna organizirati tudi mednarodna tekmovalja. Zato je upati, da bomo imeli še več takih prireditev.

Radi ugodnega vremena je bila sezona še podaljšana in bo oficijelno zaključena na bilo nedeljo, ko se vrši zadnja smučka tekma. To bo tekma v smuku s Staničeve kočje v Kani. Za te prireditev sledi selo v im-

KINO IDEAL.
Na velikonočno nedeljo in ponedeljek ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri

Harold Lloyd

v sijajni šaloiгри

Junaki nad junaki

Smeh! — Krohot! — Zabava!

zometvu veliko zanimanje in najbrž bodo startali tudi Avstrijci. Kot ročeno je bilo važno tudi udeleževanje Sokolov v smučarstvu. Sokoli so sicer priredili samo eno večjo tekmo in sicer skakanje gorenjske sokolske župe, ki je lepo uspelo. Pričakovati je, da bo šele prihajna savezna sokolska smučka tekma pokazala pravo sliko razvoja smučarstva med sokolstvom.

Smučski tečaji

Tudi na smučskih tečajih je bila letos sezona zelo bogata. Savez je priredil tečaj za tekmovalce in tečaj za smučarje turiste. Vso zimo so se vršili tečaji v Bohinju, Kranjski gori, na Dovjem, na Pohorju, v okolici Zagreba in Sarajeva. Največji tekmovalac in trener Gutormsen je vodil smučke tečaje v skokih v Bohinju, v Kranju in drugih krajih Gorenjske. Naši skakači so pod njegovim vodstvom lepo napredovali, škoda le, da napredka niso mogli pokazati na mednarodnih tekmah v Bohinju in na prejšnjih prireditvah. Spomladaj se nadaljuje tečaji v Triglavskem pogorju, ki bodo trajali do srede maja. Tečaji za tekmovalce na daljavo so se vršili v Planici, na Jesenicah, v Bohinju in na Bledu.

Vsi tečaji, tako za začetnike, kakor tudi za tekmovalce, so bili vedno dobro obiskani. JZSS je odpravdal samo tečaj, ki bi se moral vršiti pri Triglavskih jezerih in sicer zaradi neugodnih snežnih razmer. Velikega pomena so bili smučski tečaji za sokolske vaditelje in vadiatelje, ki so se vršili v Račah. Pod vodstvom JZSS so se izvežbali tudi odličnejši sokolski delavci v smučanju. Savez je vodil tudi vojaški smučski tečaj. Namen teh tečajev je bil nuditi priliko klubom, da žobe čim prej dobre izvežbene smučke učitelje za naraščaj in za začetnike, deloma je bil pa to trening za tekmovalce. Letos so bile prvič v rabi vse naše skakalnice. Pokazalo se je, da za naše prilike večinoma odgovarjajo. Potrebna pa bo skakalnica v terenu, ki bo imel najdaljšo dobo sneg, da bo omogočen našim skakačem zgodnji trening v zimi. Jeseničani so provizorično že uredili tako skakalnico na svoji postojanki Pusti rovt nad Jesenicami pod Kočno v višini 1600 m.

Naši smučarji v tujini

Letošnji nastopi v inozemstvu so bili omejeni zgolj na evropsko smučsko prvenstvo v Oberhofu v Nemčiji in pa na nastop vojaške vrste v Romuniji. Kljub temu, da je naša vrsta v Oberhofu nastopila okrnjena, smo dosegli lep uspeh. To je bil obenem naš prvi nastop v skokih in kombiniranem tekmovalju v inozemstvu. Omeniti je treba trening dveh naših smučarjev, Šramla na Zupana, na Norveškem. Uspešen je bil tudi nastop dr. Pavlina v Zürsu, kjer je v zasebnem tekmovalju zasedel 2. mesto. Sploh je opaziti, da naši ljudje izrabljajo zimsko dopuste za smučanje tako doma kakor v tujini.

Smučarstvo in tujski promet

Smučarstvo je za razvoj našega tujskega prometa velike važnosti. Saj so bili naši kraji na Gorenjskem letos skoraj vso zimo polni gostov, kar velja zlasti za Kranjsko goro, ki je imela najugodnejšo sezono, in pa za Bohinj, ki je mnogo pridobil z mednarodnimi tekmovalji. Tudi na Pohorju je bilo vso zimo polno turistov, vse kočje so bile stalno zasedene. Pohorje potrebuje nujno več hotelov, zlasti bi bilo to potrebno v Ribnici. Gorenjci so videli važnost smučanja za tujski promet, uredili in opremili so temu primerno stanovanja in se prilagodili zahtevam tujskega prometa. Velikega pomena je za naš tujski promet tudi otvoritev sezone v Triglavskem pogorju. Skoda le, da niso še preiskani tereni na planini Na kraju in Vogel, ki so edinstveni smučarski tereni. Tudi Mrzlem studencu se obeta velika bodočnost, zlasti če dobimo tam vzpenjačo. Vrednost Mrzlega studenca za zimski sport, zlasti za smučarstvo, je pregledala nedavno posebna komisija JZSS, ki je v svojem referatu našela vse prednosti tega izbornega terena.

Dober svet.

— Gospod doktor, čital sem, da so ribje jedi dobre za možgane. Katero ribo bi mi svetovali?
— Vam bi svetoval kito.

Moderna žena v družbi in gospodinjstvu

Ne presojujmo vseh po enem kopitu

Narod, ki hoče napredovati, rabi več inteligentnih mater kakor povprečnih uradnic

Tudi na Češkoslovaškem postaja pereče vprašanje omoženih žen v javnih poklicih. Eni zahtevajo, naj se vrnejo vse omožene žene v rodbino, drugi pa zahtevajo, naj se to vprašanje temeljito prouči, da ne bodo trpele prizadete žene krivice, družba pa škoda. Pričujoči članek, posnet iz češkoslovaških listov, najbolj kaže, kako trezno presoja češkoslovaška javnost ta problem.

Zdaj se mnogo govori in piše o tem, da odjedajo omožene žene moških kruh in da bi bilo pravično, če bi se vrnile v rodbino, da bi mogli vsi moški delati, da bi ne bilo brezposelnosti in da bi kriza zakonskega življenja nehala nastajati. To se lepo sliši, vprašanje pa je, če bi se razmere res zboljšale s tem, da bi pogladi vse ženske moči iz javnih in privatnih služb nazaj v rodbino. Težko je rešiti ta pereči problem splošno.

Ženska ima pravico urediti si življenje, kakor hoče. In glede na človeško družbo ima to pravico v prvi vrsti visoko nadarjena ali pa za praktično delo posebno sposobna ženska. Greh bi bil držati tako žensko v ozkih mejah domačega ognjišča in zahtevati od nje, naj dela samo to, kar zna ogromna večina žensk enako dobro, dočim ne opravi dela v njeni stroki nobena druga tako dobro, kakor ona. Tu utegne kdo ugovarjati, naj se take ženske nikar ne može. Ta ugovor bi držal, če bi tudi take ženske ne hrepenele po ljubezni in rodbinskem življenju. V zakonu pa obstanejo navadno med dvema silama, ena jih žene naprej in navzgor, druga jih pa vleče nazaj v rodbino.

Te zaposlene omožene žene imajo vedno težje življenje, kakor v enakih razmerah živeti može, in vendar ne pride nikomur na misel očistiti dobri pevki, igralki, trgovki ali obrtnici, da je poročena in da ji ni treba delati. Vse ženske pa niso take, pri nekaterih odločujejo v javnih poklicih o njihovem delu drugačni, navadno zelo čudni razlogi. Še pred 20 leti je spadalo k bontomu opravičevati dekleta iz boljše rodbine, ki je šlo študirat: »Saj je ne silimo, služiti ji itak ne bo treba, ker bo preskrbljena od doma, toda študij jo veseli.« In če je dobila službo, je sledil nov izgovor: »Tega nismo hoteli, pa se ni dala prepovoriti.«

Po vojni je pa izgubil denar svojo vrednost. Zdaj je mnogo manj deklet z otroci, ki bi jim jamčila za brezskrbno življenje tudi brez dela ali moštvice. Zaposlitev žensk je postala zato eksistenčno vprašanje. Vsako količjak predvratno deklet se mora vprašati, kaj bo, če se ne omoži. Da se udeležujejo neomožne ženske v javnih poklicih poleg moških, je torej zdaj njihova samo ob sebi umevna in skoraj že splošno priznana pravica. Kaj pa omožene?

Tu je treba razlikovati. Če spada omožena žena med odlične moči, naj obdrži svoj poklic ne glede na to, kaj je njen mož. Če ima pri tem več skrbi, da bi mogla biti tudi dobra žena in mati, je to samo njena privatna zadeva. Taka žena rada žrtvuje nekaj svoje osebne udobnosti delu, ki ji je duševna potreba in radost. Težko bi se odločila, kaj ji je bolj pri srcu, dolžnosti njenega poklica ali domače ognjišče. Oboje ji je drago in milo. To so redke žene, vredne vsega spoštovanja.

Take pa niso vse omožene žene v javnih poklicih. Več je povprečnih žen in njihovih delo je tudi samo povprečno ali celo podpovprečno. Delo takih žen, delavk, uradnic itd. je šablonsko in žene ga opravljajo nerade, samo kot stroji. In če ostanejo v službi tudi po moštvi, jim poklic se manj diši. Če bi ostale doma, bi živele vsa rodbina ceneje, bolj in udobneje. Denarja bi sicer ne služile in vendar bi se jim godilo bolje. Toda večini se noče ostati doma, ker so vajene delati izven doma.

Samo to je nezdrav tip sedanje ženske generacije in pri vzgoji dekliškega naraščaja je treba strogo paziti, da ta tip žensk izgine. Ženski naraščaj je treba vzgajati tako, da bodo že dekleta razume-

la, da je prva in najlepša dolžnost povprečne ženske delo v rodbini, kar velja tudi za one, ki so študirale. Narod, ki hoče napredovati, rabi več inteligentnih mater kakor povprečnih uradnic.

So pa še žene, ki so se omožile in prinesle možu za doto samo svojo izobrazbo in svoj zaslužek. Oba delata, oba štedita in si ustvarjata iz pribitkov skromno domače ognjišče. Čeprav take žene ne delajo posebno rade in čeprav priznavajo, da bi raje ostale doma in vodile gospodinj-

Denar in ljubezen

Če se imata dva rada, podpira oni, ki kaj ima, tistega, ki nič nima

V prejšnjih časih, ko so študirali ali si kako drugače ustanavljali eksistenco samo moški, se je često pripetilo, da je ta ali oni študiral na račun svoje neveste odnosno njenega očeta, potem se je pa poročil z njo. Takih primerov svet tudi sedaj ne pograbi, samo da niso tako pogosti. To seveda ni baš možgato, kajti energični moški se mora znati prebiti skozi življenje sam brez podpor, toda sila kola lomi, beda je težka in zato tako ravnanje ni veljalo za nečastno, če je ostal dotični mož beseda in se poročil z dekletom iz rodbine, ki ga je denarno podpirala, da se je postavil na lastne noge. Pripetilo se je zelo redko, da je mladenič prelomil obljubo in se poročil z drugo. V takem primeru je nastopil proti njemu nevestin oče in ga prisilil, da je vrnil vsaj denar, ki mu ga je dajal. Toda dekletu ni mogel nihče plačati uničene ljubezni in dolgega brezposelnega čakanja. Če bi se bil pa tak moški protivil povrni ti denar, bi ga poštena družba bojkotirala.

Zdaj pa vzemimo nasprotni primer, da se pustil podpirati ženska. Od pravadnih časov žive na svetu od moških podpirane ženske, ki niso njihove zakonske žene. Take ženske so veljale za vzdrževane in tako zvana dostojna družba jih je zaničevala. Družabno so bile strogo ločene od žensk, ki se niso dale podpirati od svojih zaročencev ali prijateljev. Poštena dekleta prejšnjih generacij so bila v tem pogledu napram sebi zelo stroga. Če so bila siromašna, so se raje do skrajnosti omejevala, samo da jim ni bilo treba sprejemati od ženina pred poroko nobene podpore. Za to junastvo jih je nagradila družba s spoštovanjem.

Zadnjih 15 let velikih družabnih perturbacij in dalekosežnih socialnih preratov je pa postavilo na glavo tudi to moralno. Prišlo je novo pokolenje, ki v tem pogledu ni več tako rahločutno ali ki ni ma predsodkov, kakor pravimo zdaj. V strašni bedi med vojno je šlo često samo za to, da se reši življenje trpečega moškega ali ženske in zato ni bilo mogoče ozkosrčno razmišljati, ali kaže sprejeti podporo ali ne. V takih časih padajo mnogi zakoni, med njimi tudi moralni. Zdaj ne rabimo več neprijetnih izrazov, kakor »vzdrževati«, »podporec itd. Novi moralni zakon se glasi: Če se imata dva rada, podpira oni, ki kaj ima, tistega, ki nič nima. To, kar je bilo za dekleta prejšnjega pokolenja še zelo ponižujoče, namreč vzdrževati si prijatelja, je zdaj že samo ob sebi umevno. Premožen moški, zaljubljen v siromašno dekletko, si misli: Zakaj bi jo pa pustil stradati, če imam dovolj za dva? Ali bi ne bilo to sebično in grdo? Enako mislijo tudi premožna dekleta in vdove.

Premožni mislijo morda prav, siromašni pa ne morejo ali vsaj niso mogli tako misliti, če so značajni. Prejšnji nazori na te stvari so bili povsem jasni. Zdaj je pa tudi v tem pogledu drugače. Sprejemati od prijatelja ali celo od prijateljev dragocena darila, hoditi z njimi v restavracije ali sprejemati celo denar ne velja več za nečastno. Družba ne sodi takih ljudi več tako strogo, kakor nekdanj. Žene in dekleta, ki se razkošno oblačijo deloma ali docela na tuj račun, niso izključene iz družbe. Zdaj se nihče več ne zgraža nad izvorom takega razkošja. Če se pa še najde tak moralist, ga smatrajo za obzalovana vrednega starokopitneža.

stvo, je treba respektirati njihovo delo. To delo izvira namreč iz nujne potrebe, poleg tega je pa pošteno in dobro ter koristno človeški družbi, kajti te mlade žene pomagajo s svojim delom dvigati življenjski nivo svoje bodoče rodbine, pozneje pa postanejo iz njih zelo dobre gospodinjice in matere.

Bilo bi torej nedvomno krivično, če bi z zakonom določili, da ne sme ostati nobena omožena žena v službi. Razmere so take, da bi s tem nikakor ne dosegli zaželjenega cilja, to se pravi, da bi brezposelnosti ne odpravili. Edina posledica bi bila, da bi se množile ločitve zakonov in da bi bilo še mnogo več konkubinativ, kakor jih je zdaj.

So pa še drugi primeri, ko se delajo dolgovi. Gospodinja pri kuhinji sicer šteti, rada je pa lepo oblečena. Sivač se ni naučila in zato je navezana na šiviljo in na konfekcijo. Ker ne more plačati v gotovini, jemlje na dolg. Ne plača prvič, ne plača drugič, dolg raste in prinaša dvojno skrb — dolžnici, da ne bo mogla plačati, upniku pa, da ne bo mogel dolga izterjati. Žene, ki delajo lahkomišelnost dolgov, čeprav vedo, da jih ne bodo mogle nikoli plačati, so prav za prav sleparke. Dobro situiran človek, ki dela lahkomišelnost dolgov, je iz moralnega vidika mnogo slabši od siromaka, ki ni zadolžen. Siromak nima nič, tak človek ima pa še manj kakor nič. Zadolženega zapravljiva nihče ne spoštuje, ker živi na račun svojih upnikov in dobaviteljev. Človek, ki resno pojmuje življenje in ki mu je kaj na časti in dobrem imenu, ne dela dolgov, temveč živi skromno, toda srečno in zadovoljno.

Jih nočejo imeti, da se ženi ni treba mučiti z dečo in more tudi ona »zaradivati«. In take žene izpreminjajo potem svojo zaslužek v sijajne toaiete, s katerimi se ponasajo po pisarnah in ponižujejo z njimi one ubožno oblečene revice, ki morajo skrbeti same za svoje življenje ali pa morejo preživljati poleg sebe tudi še par otrok s svojo skromno plaščo. Za delo pa vrhu vsega tega tudi ne veljajo nič, ker vedo, da jim v resnici ni treba delati, kakor onim, katerim gre za življenje in se vsakega prvega tresejo v strahu pred mogočo redukcijo.

Država, ki naj sloni na družini s čim najštevilnejšim otroškim blagoslovom, kateri naj ji da dobrih delavcev, duševnih in telesnih, dobrih braniteljev domovine, dobrih žena in mater, bi pač morala prva pomesti iz svojih uradov vse to v vsakem pogledu jalovo smetje, s čimer bi se obenem odprilo toliko in toliko službenih mest mladim moškim, primerno izobraženim močem, ki zaradi take sedanje ženske poplave zmanjšujejo službe. In kaj šele bo, če ostane tako, kakor je bilo doslej, ko nam naše visoke šole vsako leto dajejo toliko in toliko inteligentnega pomladka! Kam z njim, ko mora biti toliko prostora za razne »milostivce«!

Da, da! Ima prav o. Peter, ko zahteva, da se žena vrni v družino!

(Ta dopis smo prejeli iz Beograda in ga objavljamo kot zanimiv dokaz, kako enostransko presojuje nekateri ljudje problem ženske v javni službi in žensko vprašanje vobče.)

Ženska v javni službi

Beograd, 2. aprila.

V beograjskem tisku se je razvila nedavno občirna polemika zaradi propovedi o. Petra Vlašiča, profesorja in predsednika nadškofijskega duhovnega sodišča v Beogradu. Bilo je zelo ogorčenih protestov proti njegovemu mnenju, da žena ostani družini in se ne poteguj za javno udeleževanje, bilo pa je tudi resnih in treznih razmatranj, ki so govorila ne samo o pravici, temveč tudi o dolžnosti žene, da se udeležuje v javnosti.

O. Peter Vlašič na prva ni odgovarjal, odgovoril pa je na druga v »Politiki«, kjer ponovno trdi, da je edino pravo mesto udeleževanja žene v družini, kot žene možu in matere njenih otrok. Ta naloga ji je odrejena po naravnem in božjem zakonu. Mož naj preživlja družino, a žena naj poduševisi hišo. Napoleon je dejal: »Dajte mi dobrih žena in mater, pa vam napravim Francijo srečno!« Strossmayer pa: »Dajte nam dobrih žena in mater, pa bomo lahko prišli do svobode in veličine naše domovine!« Pa pravi potem o. Peter: »Naj imamo obilno dobrih žena, pa se bo naša dična Jugoslavija vse lepše razvijala!« Za gled na navaja našo krajlico, ki nikakor ne posega v vladarske posle svojega soproga, temveč posveča svojo skrb vzgoji treh sinov, pososa naše države.

Seveda pa je tudi ženska poklicana, da v raznih primerih nudi svojo pomoč v javnem življenju: na prosvetnem, vzgojnem, dobrodelnem polju. Zelo, ki delujejo tu, zaslužijo vse priznanje.

In žene, ki morajo iz hiše, da zaslužijo skorjlo kruha sebi in morda tudi še njenim otrokom, ki iščejo zato službe v državnih ali privatnih podjetjih, te se ne samo ne smejo grajati, temveč le obžalovati zaradi njihove težke usode.

Propoved o. Petra je bila namenjena »pokretu takolimenovane ženske emancipacije, ki hoče izpreobrniti naravni red in razrušiti temelje zdravega družinskega življenja, dvigniti ženo nad moža, da bi bil on pod njo in se ji klanjal. Proti pokretu, ki hoče vse bolj izriniti moža iz javnega življenja, odvzeti mu zaslužek, poriniti ga v hišo, a žena da bi šla po svetu.

O. Peter pravi, da je za svojo propoved dobil mnogoštevilna ustmena in pismena priznanja iz mnogih krajev države in ravno tako od visoke gospode, kakor od preprostih ljudi, kar da je pač najboljši dokaz, kako je bilo potrebno, da se o tem vprašanju izreče odkrita beseda.

In res, redki so tisti, vsaj v Beogradu, ki bi ne odobravali odkritih besedi o. Petra Vlašiča. Nasprotni so jim samo — prizadeti. Takih pa v Beogradu tudi ni malo. Saj najdete povsod, v vsakem uradu, zaposlene žene, ki jim može vrše dobro plačano službo v drugem državnem ali zasebnem uradu, ali celo v istem. So celo primeri, da sede v istem oddelku mož in žena in njun poročni kum kot šef. Kakoli odnosi so potem — ne glede na obče vprašanje — med drugimi uradniki in takimi trikotom, je lahko razumljivo. In kar je glavno: take zakonske dvojice, ki imajo sijajne dohodke, trdijo, da le zato posvečajo svoje moči službi, ker nimajo otrok, dočim pa je jasno, da nimajo otrok, ker

pasala predpasnik in odšla, ne da bi se zmenila za gospodove proteste.

— Brez služkinje! No, zdaj smo pa tam, kjer ni muh, — je mrmral srdito. Kaj poroče Jacqueline, ko se vrne? Sicer pa, kaj bi si belil glavo. Takoj pojdem iskat drugo v posredovalnico. Kdo pa pravi, da je ne najdem? Prepričan sem, da dobim celo mnogo cenejšo. S tem bomo samo prihranili.

To upanje ga je pogladi v avtotaksi in odpeljal se je v prvo posredovalnico. Vrnil se je poparjen. Malo ali sploh nobene služkinje, in vse zahtevajo dvakrat toliko, kolikor je mogel ponuditi.

Priznati je treba, da Leonie ni bila draga, — je razmišljal med potjo v drugo posredovalnico. — Toda tu gotovo najdem, kar iščem.

Toda niti tu, niti v mnogih drugih posredovalnicah ni našel tega, kar je iskal. Ves obupan se je vrnil.

— To je pa že od sile. Zdaj sem postal še služkinja. O, saj bom komu temu delu, toda zoperno je... Zdaj pa pogum, požurimo se in poskrbimo, da bo Jacqueline presenečena.

S praholovom v roki se je sukal po jedilnici. Kar je zapel zvonec. Bil je premozar. Hiteti je moral v klet in držati svečo, premogarju je moral dati napitnino, zelo skopo, kar mu je prineslo plo-

ho psov, potem je pa moral hiteti nazaj v stanovanje, ker se je spomnil, da je bil pozabil pred odhodom ustaviti praholov.

Na kraju, kjer ga je bil pustil, sicer ni bilo več smeti, pač pa precejšnja luknja v preprogi.

— Ah, to je pa res smola... je stokal, videč to razdejavanje. — In Jacqueline bo to opazila. Kolika škoda, da ne govorim o elektriki, porabljeni za prazen nič.

Ure so minevale. A večerja? Hitel je na ulico in kupil v delikatesni trgovini še kuhano večerjo. Kupil je pečeno kuro, nekaj rib in sočiva.

— To je treba samo pogreti, — je dejal trgovec smeje.

— Glej, — je pomislil Pavel ves navdušen, ko je bila kupljena večerja v kuhinji že pripravljena. — Pa še pravi, kako težko je skuhati obed.

Samo da je stala ta večerja skoraj 60 frankov. Seveda, saj ni bilo treba pravit tega Jacqueline; treba je bilo samo urno pogrniti mizo.

Toda poprej je bilo treba pomiti posodo, ki jo je bila pustila Leonie umazano. Neroden, kakor je bil, je izpustil mokre krožnike iz rok in razbil za nameček še skledo za solato iz beneškega kristala. Ta čas se je pa v štedilniku pozabljen kura prismodila.

— Ah! — je vzkliknil Pavel prestra-

Leo Dartey

Zamenjani vlogi

— Kaj? — je vzkliknil Pavel že na pragu, — obeda še zdaj ni... miza še zdaj ni pogrnjena? Tega ne morem trpeti!

— Glej, dragi moj, — je odgovorila Jacqueline mirno, — to ni moja krivda. Perica se je zakasnila in izgubila mi je prt, treba je bilo poizvedovati, pa nisem mogla pravočasno pripraviti obeda.

— To je pa že od sile, — je ponovil mož in sedel v naslanjač, da prečita novine. — Rad bi vedel, kaj počenjata s služkinjo ves dan.

— Zagotavljam te, — je odgovorila skoraj jokaje, — da delam na vso moč. Kar se tiče Leonie, ves sam dobro, da je treba ravnati z njo oprežno, sicer odpove službo in potem ostaneva sama. Delo je treba znati ceniti.

— Saj ji že itak preveč plačujes... Dobe se zelo dobre služkinje za polovično plačo. Ne znaš si urediti dela. In če pomislim, da ves dan nimaš nobenega drugega opravka! To je bilo pa že preveč krivično. Vzrojila je.

— Nobenega drugega opravka? Rada bi te videla na mojem mestu. Izvoli samo pomisliti, koliko dela me čaka takoj po

obedu.

— Oh, oh, poznam to pesem. Zagotavljam te, da bi zelo rad zamenjal s teboj. Kar stopi malo na moje mesto v tovarni, pa boš videla.

Planila je pokonci.

— Jaz? Saj si ne želim nič drugega. Z velikim veseljem stopim na tvoje mesto. Poskusiva to čim prej, zamenjavva poklica. Jaz pojdem v tovarno, ti boš pa vodil gospodinjstvo.

Presenečeno jo je pogledal.

— Kako, ti sprejemajo? Ali pa boš znala opravljati moje delo?

— Seveda bom znala, nič se nikar ne boj. Na svidenje torej. Ti se pa potrujdi nadomestiti me dobro.

In že je bila zunaj. Malo slabe volje je zamrmral:

— Kaj za to, saj je igrača nadomestiti jo. Pač bo pa nji predla trda. Radeveden sem, kako se bo izmotala iz tega. K sreči je tam Lachnal, ki bo že skrbel, da ne bo delala neumnosti.

Udobno je le zleknil pred svojo skodelico kave. Toda naenkrat se mu je prišla postaviti pred nos Leonie.

— Torej, kaj naj zdaj počnem? — je vprašala osorno.

— Kaj bi počeli? — je ponovil presenečeno. — Kar pač hočete, draga moja, to me nič ne briga.

— Gospa mi je dejala, ko je odhajala, naj vprašam danes vas, kaj je treba delati. Naj mi torej zapoveduje gospod. Nima rada doma brez gospodarja in če mi nihče ne zapoveduje, ne vem kaj prijeti v roke.

— Ah, da, — je dejal in pomislil na svojo novo vlogo. — Na kaj pa čakate, da ne pospravite z mize, draga moja? — Takoj pospravim, — je odgovorila, — samo da mi kdo zapove.

In urno je pospravila z mize. Vrnila se je, da bi poravnala prt, kar je storila tako naglo, da je malo manjkalo, da se na mizo naslonjeni Pavel ni prevrnil s stolom vred.

— Zdaj, ko bom zračila, morate oditi. Potem mi boste pa morali povedati, kaj pride v perilo. Ko bo to opravljeno, mi boste morali napisati, kaj je treba kupiti na trgu... Potem pa...

— Ah, potem mi pa dajte mir! — je zagodrnjal mladi mož in se na tihem vprašal, kako se bo iz te kaše izmotal.

— Hm, — je menila služkinja. — Dobro, takoj pustim gospoda pri miru. Če bi mi hotel gospod dati moje tedensko mezdo...

Ves prestrašen jo je hotel zadržati, opravičeval se je in skušal potolažiti jo. Pa ni nič pomagalo. Trdno odločena in polna užaljenega ponosa si je Leonie od-

60 letnica razglednice

Kdo bi mislil, da so razglednice v prometu šele dobrih 60 let! In vendar je res, da so začeli Angleži rabiti v korespondenci razglednice šele pred 60 leti. Ko so se razglednice prvič pojavile, so poštne urade v Angliji kar oblegali ljudje, ki bi bili radi razglednice kupili, na kmetih so se pa nekateri celo stekli za nje. Ze prvo leto je bilo prodanih nad 75 milijonov razglednic, v 20 letih pa nad 500 milijonov. Samo leta 1914 so prodali v Angliji nad 1 milijardo razglednic. Leta 1921 je bila poštna pristojbina zvišana in število prodanih razglednic je takoj padlo na polovico. Poštna uprava je spoznala, da bo promet z razglednicami zastal, če ne bo poštne pristojbine znižala. Uklonila se je posrednemu pritisku občinstva, navzlic temu pa prodaja razglednic še ni dosegla predvojnne višine. Bernard Shaw rabi za svojo tekočo korespondenco samo razglednice. In njegovi duhoviti izreki na njih so znani po vsem svetu.

VEDNO ZADOVOLJNI

boste z Vašim perilom, ako ga perete po preizkušeni Schichtovi metodi. To se pravi: zvečer z Žensko hvalo namočiti — s tem nesnaga popušča, zjutraj s Schichtovim terpentinovim milom enkrat izkuhati — s tem se nesnaga odstrani.

TO JE CELO DELO PRI SCHICHTOVI METODI

Vtisi s potovanja po Nemčiji

Zanimivosti, ki jih opaziš, če te vodi pot z Dunaja do Augsburga

Dunaj. Po deveturnem drdruju z brzim kočnjo: Wien, Südbahnhof. Skoraj v vsakem oddelku naletiš na Slo>Lahkonoc sopotnikom iz istega kupeja. venca, Ljubljancana. Sploh Ljubljancani se kaj radi vzklikajo na Dunaj. Kaj hitro se razkrope vsak v svoj okraj in svoj hotel, kjer je že vsak navadno »Stammgast«. Peron se v hipu izprazni, da je prostora za naslednji vlak. Železna žila dovodnica utripuje v mogočnih sunkih...

Dunaj na spomlad

Jutro... Dunaj se mrzlično pripravlja na spomlad. Solnce že lije svoje tople žarke na mestni tlak, vse, kar je živega, občuti to blagodejno prvo letošnje solnčno kopel. Zdi se, ko da bi tudi stavbe občutile solnčne žarke in se prebujajo iz zimskega sna. Mogočna kupola Karlove cerkve se leskeče v jutranjih žarkih, »Stefanc se dviga ponosno, ko vedno, zavedajoč se svojih tradicij. Še vedno se tam v Pratu suče orjaško kolo... Torej vse pri starem... toda vendar ne vse. Na »gablec ne hodi več Dunajčan, ki se mu vedno mudi, v Grienebajsel pač pa skoči v Automaten-Buffer, ker je pač bližji; saj je skoraj že v vsaki ulici po eden. Z eno roko seže brž po sendviču, z drugo stisne 30 grošev v avtomat za pivo, postavi kozarec, izpije na dušek in že je zopet na ulici... drvi za poslom. Nič posejanja, nič čakanja, nič napitnine, nič pritožb radi slabe potrebe, kajti vsak je sam svoj natakar. Opoldne se brani pri »WOK-uc na visokih vrtečih se stoječih. Do 5000 lačnih želodcev nasiti po en lokal Wöka.

Vzoren red na železnicih

Zvečer pa z Westbahnhofa naprej proti Nemčiji. Dva brzovlaka jo brišeta drug za drugim v razmaku 10 minut. Eden čez Salzburg v München drugi pa čez Passau, Nürnberg tudi v München. Uberem jo čez Passau. V svitu jutranje zarje prestopamo nemško mejo, ki jo tvori reka Inn in se steka pri Passau-u v Donavo. Mesto samo pa leži krasno v trikotju, ki ga delata obe reki. Pregled potnih listov (vizum za Nemčijo je itak odpravljen) in carinska revizija se izvrši skoraj neopazeno in vlak že drvi ob Donavi. S snegom pokrita bavarska visoka ravan pronicata polagoma iz goste megle, v katero je bila odeta preko noči. Do Münchena se zdi precej pusta in enolična, tu in tam posuta z redkim grmičevjem. Vlak zavoji v obokano postajo brez puhanja, sikanja in živžganja; saj nas je pripeljala električna lokomotiva. Tri ure časa do prihodnjega brzovlaka proti Augsburgu. Ravno za kratke sprehod po Münchenu. Da si zopet ogledam Deutsches Museum ali Pinakoteko, to pot ni časa, norda na povratku. Pač pa napravim postajo v Pechorr Bräu restavraciji. Monakovska specialiteta: bele kobasice in pa vrček temnega Pechorra se po prevoženju noči prav priliježjo. V bližnji foto-trgovini se oborožim s Kodak filmi, pa hajdi na kolodvor. Čas je; ura se bliža polnedvu in točno ob 12. odhaja vlak. Ko zvone monakovski zvonovi polodne, jo kurimo že preko snežnebele poljane, tja proti Augsburgu in Ulmu. Vožnja po nemških železnicih je prav prijetna. Vlaki niso nikdar prenapolnjeni, tretji razred v brzovlakih je deloma

z usnjem tapeciran, za pranje rok po vseh vagonih tekoče milo in brisače. Vsaka garnitura brzovlaka ima po več voz tretjega razreda. Del bavarskih železnic je elektrificiran; torej odpadejo saje in smrad dima. Vlaki vozijo z izredno točnostjo. Na vsem mojem potovanju po nemških železnicah ni imel niti en vlak niti minute zamude. Brzovlaki vozijo z veliko brzino, se ustavljajo samo v večjih krajih in imajo postanke tudi v večjih mestih samo 2-3 minute.

Naprej proti cilju

Po eni uri vožnje iz Münchena se ustavi vlak v Augsburgu Po 2 min. postanka pa kar naprej preko Ulma v Freiburg. V Ulmu prestopiti in še 7 ur vožnje proti zapadu. Vrsté se Sigmaringen, Immedingen, Tuttlingen, sami večji industrijski kraji. Usnjarska, čevljarska in tekstilna industrija. Vstopajo skoraj izključno tipični trgovski potniki, zastopniki trdk s svojimi velikimi torbami za vzorce. Vozijo se samo po eno postajo dalje, zopet izstopajo, prihajajo drugi... Nežnega spola se v vlaku skoraj ne vidi. Donaneshingen, železniško križišče in pivovarska industrija. Vlak zavoji v badensko visoko ravnino. Od Donaneshingena dalje pričenja takozvana Hüllentalbahn. Železnica si utira pot preko nebroj mostov, viaduktov, tunelov in gorskih zasek.

Freiburg — vseučiliško mesto

V Neustadt-u v Schwarzwald, naletava pršič. Na peronu ga je že ped. Izstopi en zimski turist, idealno opremljen. Pod njegovimi gozdicami zaskriplje sveži sneg, da je veselje. Smuka bi bila idealna. Polnoma se je že zmrčilo. Še dobro uro in smo v Freiburgu v Breisgau-u. Tipično nemško vseučiliško mesto. Leži na zapadu južne Nemčije, blizu švicarske in francoske meje. Napravi nad vse prijazen vtisk. Vse ja kakor iz skalitje vzelo. Po ulicah tečejo ob straneh mali potoki, v betonskih strugah seveda, kar pripomore zelo mnogo k čistoći mesta. Nad gornjim delom mesta teče namreč velik potok, ki je razdeljen in speljan po vsem mestu. Mesto šteje okrog 100.000 prebivalcev. Karakteristično noto dajejo bivša mestna vrata, ki izvirajo iz dobe, ko je bilo mesto še obzidano. N. pr. Martinstor in Schwabentor. Kakor že omenjeno je Freiburg izrazito univerzitetno mesto. Na vsak korak srečaš burša s čepico in neobhodno brazgotino na obrazu, ki so čestokrat še čisto sveže, komaj zeceljene. Mnogo teh »častnih ranc se pa še skriva za obvezami. Tako na univerzi težko najdeš predavalnico brez obvezanega slušatelja.

Albert Ludwigova univerza

je ena najlepših modernih stavb južne Nemčije. Impozantna moderna zunanost, a še lepša notranjost stavbe. Aula v prilličju, ali pa aula v prvem nadstropju, stebri iz krasnega črnega mramorja ali pa mozaik preko cele stene v gornji auli. To so umetniške in materijalne vrednote neprecenljive vrednosti. Razpredelive prostorov, to je predavalnic, seminarjev, čitalnic itd. je tudi jako smotreno. V podprilličju mensa aca-

Op.: Kraj se imenuje: Neustadt im Schwarzwald?? Op.

demica, kjer dobi vsak študent kosilo za 50 pfenigov. Toda kontrola je jako stroga. Saj ni čuda; za ta denar bi se marsikdo branil. Jako lično je urejena; v prvi vrsti seveda z ozirom na higijeničnost in snažnost. Takoj pri vходу umivalnice, nato si vsak kupi jedilni listek za 50 Pf. S tem listkom v roki gre proti pultu kjer je na-gromadeno lično jedilno orodje. Vsak si sam vzame žlico, vilice in nož nakar dobi malo dalje v aluminijasti posodi cel obed. Seveda ne vse pomešano, temveč juho v skodelici, meso z dvema prikuhama pa na alum. krožniku, ki pokriva skodelico z juho. Po celi dvorani so postavljene dolge mize in vsak se vsede kjer najde pač prostor. To se pa vrši brez vsakega krika. hrupa, ali prerivanja, kajti nemški dijaki so izredno disciplinirani. Vsak se že pred blagajno postavi v vrsto kot je prišel in tako gredo lepo drug za drugim mimo blagajne po jedilno orodje in dalje po hrano. To gre jako hitro od rok saj se vleče ta vrsta kot veriga brez konca skoro 2 uri in v tem času prejme obed okrog 800 slušateljev; torej dobi skoraj 8 dijakov v eni minuti svojo porcijo.

Predavalnice, 21 po številu so velike, zračne, imajo sklopne sedeže. Največja predavalnica ima 444 sedežev, druga 250 ostale so po 100 ali 50 sedežev. V vseučiliškem posloppju, kjer se nahaja samo filozofija, jus in teologija je celokupnega prostora za 1000 slušateljev na uro.

Ko vstopi profesor ostanejo dijaki sedeti, pač pa tolčejo s palci po klopeh v pozdrav profesorju. Če jim med predavanjem kaj posebno ugaja prično biti z nogami ob tla; emako ob koncu predavanja ko profesor odhaja. S tem nadomeščajo ploskanje.

Dijaško življenje

je precej različno od našega. Nad 50% slušateljev je takozv. »couleur-študentov«, ki se družijo v svojih organizacijah. Vsaka posamezna taka buršovska organizacija ima svoje čepice vseh različnih barv in oblik. Razlikujejo se organizacije samo po pravilih, kako izvršuje ta ali ona mensuro ali dvoboj. So organizacije, ki goje dvoboj samo kot sport, drugim zopet služi za obratovanje častnih zadev, vendar vrše mensuro ob olajševalnih okoliščinah, tretji so zopet ekstremisti, ki jo vrše ob najstrožjih pogojih itd. Na družabnost in kolegialnost polagajo precejšnjo važnost, ampak samo v okviru svoje organizacije. Shajajo se zvečer ob pivu ali vinu, vsi v čepici ali s cigaro v ustih. Sploh kadi v Nemčiji mlado in staro skoro izključno cigare. Če odpotuje kak član organizacije, ga spremlijo vsi korporativno na kolodvor, kjer mu zajojajo kape pesem za odhoda. Nekoč sem bil slučajno na kolodvoru, ko sta odhajala dva člana dveh različnih organizacij, rdečih in rumenih. Rdeči so, ko se je prišel pomikati vlak, zapeli svojemu članu, rumeni pa svojemu pri drugem vagonu; seveda so bile različne pesmi, drug drugega so hoteli prevpiti in rezultiralo je samo neko pomešano vpitje in kričanje. Sicer si pa kolegi iste organiz. med seboj niso nič kaj intimni prijatelji, kajti navadno se vsi vikajo in drže neko pretirano distanco. Nekaj pa je, kar moram povdariti in to je, da so študentje od prebivalstva jako spoštovani in čislani, med tem ko so pri nas posebno pa v Zagrebu precej razvpiti in na slabem glasu, posebno pri ... gospodinjah! —*— Študij je inozemcem dostopen na vseh nemških univerzah pač pa zahteva n. pr. Albert Ludwigova univerza v Freiburgu devetletno srednješolsko predizobrazbo. Vpisnina v prvi RM 20.—, za vsak nadaljni semester po RM 10.—. Ukovina znaša 3.— RM po vpisani tedenski uri. Taksa RM 60.— na semester, za celodnevni praktikum še RM 30.—, za sport, telovadbo, zavarovalnino in socialne ustanove RM 18.50 obvezno. Inozemci plačajo enako kot domačini. Stanovanje preekrbi na željo »Wohnungsamt der Studentenhilfe c. V.«

Javna poslopja so v Freiburgu skoro vsa nova, moderna. Gledališče bi zaslužilo zopet obširen opis. Krasna, čisto nova moderna masivna stavba. Napravilja že od zunaj vtis o milijončih RM. Kaj šele notranjost! Takega razkošja se pač ne vidi vsak dan. Vse prostorno, moderno, skrajno elegantno, masivno, solidno. To so le bežni vtiski. Cerkev je 5 katoliških, 2 protestantski, ena luteranska. Krasno vzdrževani svetiljaki stari Münster brani v freskah, stoletnjah in drugih krasnih starih neprecenljive vrednosti.

Ulm

Zgodovinsko južnonemško mesto Steje približno 65 tisoč prebivalcev. Drži se ga Neu-Ulm, kjer se je že razvila industrija. Ulm je eno najlepših južnonemških mest. Leži ob Donavi, ki je tu še precej ozka. Krasen je pogled z železniškega mostu na

mesto. V ozadju se dviga visoko proti nebu stolp Ulmer-Münstra, ob bregu Donave pa še deloma stare nemške hišice, s stolpiči, ozkimi visokimi strehami, na krajeh stopnjčastimi ali pa z vzdanimi bruni. Münster je ogromna cerkev, zopet polna starin in velikanskih slik. Sam križev pot predstavlja ogromno vrednost. Po velikosti, se meri Münster z dunajskim Stefanom, če ga ne prekaša. Originalna je stara kmečka hišica, stara 250-300 let, ki se stiska ob bregu Donave. Ima vzdana bruna, okna nesimetrično in neenakomerno razdeljena in celo poševna a ima elektriko in vodovod. Seveda je renovirana a v starem stilu. Zeleno pleskana a vzdana bruna javo lakirana. Cestna železnica ga pihne, vsekakor mnogo, mnogo bolj kot ljubljanska...

Augsbug

Tudi staro zgodovinsko mesto, a ima že čisto moderno lice. Steje 160.000 prebivalcev, a trpi na razmahu vsled bližine Münchena. Neki trgovec je tožil... »Kdo se bo ustavljal pri nas, ko je pa v eni uri v Münchenu. Augsburg krije torej samo lokalne potrebe. Sicer je pa precej živahno mesto. Glavne ulice so jako prometne. Na periferiji se razvija predvsem železna industrija. Zanimiv je star samostan, ki je obstojal pred luteransko dobo kot enoten samostan, v dobi Luthra se je pa delil. Tako je sedaj manjši del luteranska cerkev, a večji katoliška cerkev posvečena Materi božji. Kupole stolpov imajo pa čisto ruski značaj. Imajo namreč obliko čebule.

Richard Talmadge junak divjega Zapada v senzacijonalni drami

Cabalero

Med Indijanci — avanture, kakršnih še ni bilo v filmu! Velenapeto! Senzacijonalno! Predstave na velikonočno nedeljo in ponedeljek ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri. Telefon 2730. KINO DVOR.

Prispevki za CM družbo

- Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca marca 1931 sledeče prispevke: I. Podružnice. Maribor m. 2500.— Din; Trbovlje 143.— Din; Slovenjgradec z. 1083.10 Din; Ruše 1000.— Din; St. Pavel-Prebold 309.— Din; Slov. Bistrica 350.— Din; Metlika 300.— Din; Gabrje 210.— Din; Dol pri Hrašniku 100.— Din; Celje z. 694.— Din; Ljubljana, šentjakobska trn. m. 2000.— Din; Ljubljana, mestna z. 300.— Din. Skupaj 9899.10 Din II. Nabiralniki. Gostilna Drašler, Borovnica 70 Din. III. Razni prispevki. T. Mastnak, Trebnje 300.— Din; posojilnica Zalec 250.— Din; Tone Verbič, Sap 200.— Din; Zdruš. oljarnje, Ljubljana 100.— Din; St. Sink, Skofjaloka 100.— Din; Dr. M. Peterlin, D. Lendava 100.— Din; A. Zevnik, Višnjagora 50.— Din; Dr. J. Hrašovec, Celje 50.— Din; M. Cukala, St. Jurij 20.— Din; Čiuhla & Jesih, Ljubljana 30.— Din; A. Bršnjak, Stična 20.— Din; A. Vodnik, Ljubljana, 400.— Din; Ing. Dukič, Ljubljana 200.— Din; K. Polajner, Ljubljana 100.— Din; Dr. I. Krevl, Litija 100.— Din; P. Sedej, Javornik, 50.— Din; K. Gologranc, Celje 50.— Din; Bratje Piatnik, Radeče 50.— Din; Dr. V. Krisper, Ljubljana 30.— Din; V. Engelmann, Smartno 20.— Din; Ing. R. Smielovski, Ljubljana 200.— Din; J. Turk, Novomesto 100.— Din; J. Tušak, Sv. Anton 100.— Din; Jos. Lenarčič, Verd 100.— Din; Dr. V. Gregorič, Novomesto 50.— Din; M. Marinček, Novomesto 50.— Din; Dr. M. Černič, Maribor 50.— Din; L. Mikuš, Ljubljana 50.— Din; A. Carli, Ptuj 50.— Din; Dr. S. Hrašovec, Smarje 25.— Din; L. Bezenšek, Pošteda 20.— Din; Zavar. družba »Feniks«, Ljubljana 500.— Din; A. Res, Zagreb 200.— Din; A. Jakli, Karlovec 100.— Din; Dr. L. Boecio, Gor. Radgona 100.— Din; A. Krisper, Radeče

- 100.— Din; Ing. A. Kljnar, Ljubljana 50.— Din; Fr. Kobler, Radovljica 30.— Din; Dr. R. Pintar, Celje 25.— Din; F. Ogrič, Novomesto 20.— Din; H. Pavšler, Kranj 20.— Din; Iv. Valenčič, Kranj 20.— Din; I. Vimpošek, Kostanjevica 10.— Din; F. Zagar, Rakek 100.— Din; V. Meden, Ljubljana 100.— Din; Iv. A. Grošek, Trebnje 50.— Din; Iv. Erlah, Bistra 30.— Din; Jos. Jutraš, Maribor 10.— Din; Borovnik i Vrbančič, Zagreb 100.— Din; Ing. E. Stern, Ljubljana 100.— Din; M. Sebenikar, Urec 100.— Din; Jos. Blumauer, Ljubljana 50.— Din; L. Novak, Vič 50.— Din; M. Domicelj, Rakek 100.— Din; Jugoslav. banka, Ljubljana 100.— Din; H. Mair, Ljubljana 100.— Din; Dr. Iv. Stojan, Ljutomer 100.— Din; Iv. Kravos, Maribor 50.— Din; zavar. družba »Dunav«, Ljubljana 100.— Din; posojilnica Trebnje 200.— Din; Češkoslov. obec, Ljubljana 50.— Din; posojilnica St. Rupert 50.— Din; Jos. Urbančič, Ljubljana 30.— Din; dr. B. Ipavc, Maribor 30.— Din; Iv. Rozman, Ljubljana 100.— Din; Kl. Vončina, Ljubljana 50.— Din; upr. »Jutra«, Ljubljana 250.— Din; Dr. T. Tekavčič, Ljubljana iz kaz. poravnave 600.— Din; Klub Primork, Ljubljana 200.— Din; T. Piki, St. Pavel-Prebold 50.— Din; M. Ph. Fr. Šavnik, Kranj 50.— Din; A. Kopriva, Lokovica 10.— Din; B. Žilič, Ljubljana 100.— Din; B. Kilar, Beograd 20.— Din; I. Hochmüller, Maribor 10.— Din; K. Bratkovič, Ptuj 50.— Din; K. Vokac, Ljubljana 25.— Din; Dr. M. Škof, Rajhenburg 25.— Din; I. Petrič, Borovnica 25.— Din; Iv. Müller, Ljubljana, iz kaz. poravnave 20.— Din; Dr. T. Lipold, Maribor 25.— Din; I. Balovnik, Kranj 100.— Din. Skupaj 7500.— Din Vstopa vseh prispevkov 16.559.10 Din

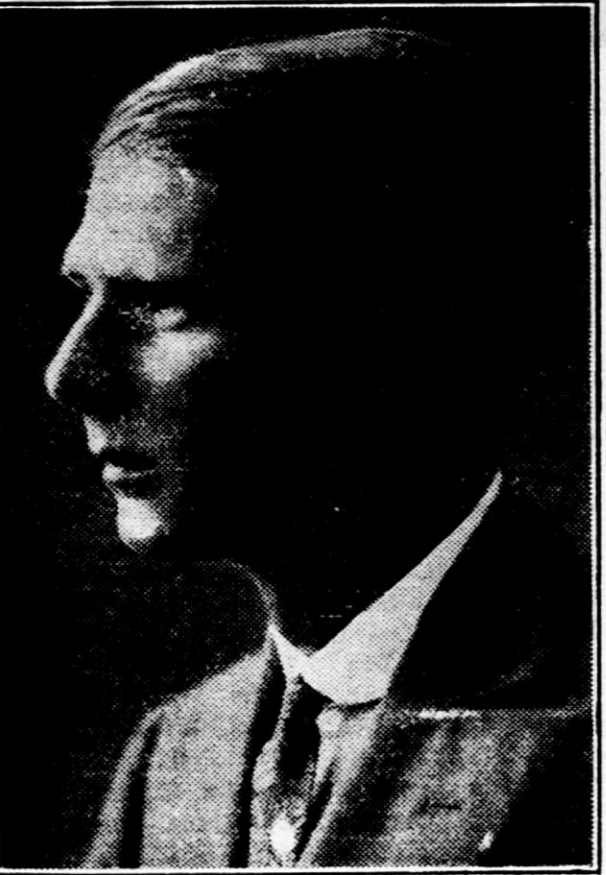
Pananje frančiškanskih golobov

Ze večeraj smo pisali, kako lepe rožice so nam mestni vrtnarji zasadili pod frančiškanskimi stopnicami in okrog Prešernovega spomenika, čeprav se leto za leto govori, da tam nobena stvar ne obstane zaradi golobov. Te prijazne živalice so namreč pri dobrodušnih frančiškanih postale razvajane in komodne, da se jim ne ljubi več v zeleno okolico, ampak sveže, prebavo preživljajoče zelenjave pa nedolžni golobčki vendar ne zametujejo. In tako so ljubki ptički pozobali vse nežne listke in oključali vse pisane rožice, da so se ubožice posušile. Gospoda nadvrtnarja Pokornega, ki je sadil mačeha, sem zato vprašal, če včetič zopet ne bodo uničili golobje. »O, pa jih ne budite, je dejal prijazen brat Čeh in se ozrl krišku, kjer se je po svetniku gnetla jata golobov. Čudno so se vedle živali. Glave so stresali in zavijali vratove ter stopicali sem in tja, kakor bi jih neznanstvo trebul bolel. Tudi so se nekateri vedli med njimi kot bi ga malo imeli pod čopki seveda, ker nimajo kape. Čudne živali, ki se tako nervozno in smešno sučejo! Kaj neki to pomeni? In končno sem izvrtil tudi to uganko do dna. Gospod nadvrtnar Pokorny pozna vse rožice vsega sveta in tudi kakšno moč imajo. Kakor apotekar ali kak drug tak copernik, vam pravim. Kupil je zavojček kvastjevega lesa in ga skuhal. Gromozansko grenka pijača je to, da crkajo muhe po njej zaradi grenkobe in tudi zaradi njeje opojnosti. Strupena pa pijača ni prav nič in je sploh dobra za želodec kakor encijan. No, s to medicino je gospod vrtnar rožice poškopril kar iz kangle, da so se golobje veselili svežih listkov. Ko jim je pa nasul še zlate, v tej tekočini namočene koruze, bi se bili pa cerkenji golobje kmalu pregrešili, da bi bili na sam veliki petek zobali njim prepovedano turščico. Jata se je vsula na sveže okusno zelenje in marsikaj pokvarjen golob je pokusil tudi vabljivo namočeno zrno. Prav je grešnikom, da jih sedaj zvija po črevih. Tako bodo golobe panali, dokler jih ne odvadijo zobati občinskih rožic. Dober dolžnik. — Gospod, že dolgo ste mi dolžni stotak. Vrnite mi takoj polovico, pa sva opravila. — Veste kaj počakajte rajše še leto dni, pa vam vrnem še drugo polovico. Obupan mož. — Ves obupan sem. Ali si moreš misliti kaj hušega, kakor je moj polže, kajti žena zna kuhati, pa noče. — Še hušje je, če žena ne zna kuhati, pa vendar kuha. Spominjajte se slepih!

Kaj bomo videli letos na velesjemu

Slab odziv tekstilnih tovarn — Iz inozemstva bo najmočnejše zastopana Nemčija — Modna revija kot posebna atrakcija

Ljubljana, 4. aprila. Letošnji velesjem ni več daleč. Pičila dva meseca nas še ločita od njega in zato bo marsikoga zanimalo, kako se neumorna velesjemna uprava pripravlja na enajsto revijo naše gospodarske delavnosti in kaj se nam obeta letos na sejmščini. Obrnili smo se na ravnatelja velesjema g. dr. M. Dularja s prošnjo, naj nam odgovori na vprašanja, ki utegnejo širšo javnost v zvezi z letošnjim velesjemom zanimati. In vedno postrežljivi g. ravnatelj je naš prvo vprašanje prav rad ugodil.

— Ali se mora uprava velesjema pri organizaciji svojih prireditev boriti z večjimi težavami?

Priznati moram, da so težkoče, s katerimi se mora velesjemna uprava boriti, zdaj gotovo manjše kot pred leti, ko je veljal velesjem več ali manj za potrebno zlo. Takrat smo se morali boriti celo za 50% popust obiskovalcem na domačih železnih, dočim smo bili deležni takih ugodnosti v nekaterih inozemskih državah. Zdaj nas država moralno v veliki meri podpira, uslužni so nam tudi naši konzulati in poslanstva v inozemstvu pri propagandi in raznih intervencijah. Vladna podpora je predvsem moralnega značaja, materijelno ne pride toliko v poštev. Naše prošnje (carine prost uvoz inozemskega razstavnega blaga, železniške olajšave, znižanje vizumskih pristojbin, brezplačno izvešanje plakatov v poštini uradih, prilaganje letakov čekovnim izpiskom, takse prostosti za reklamo itd.) se rešujejo hitro in ugodno. Skoraj vse evropske države nudijo obiskovalcem našega velesjema železniške popuste. Hvaležni moramo biti tudi podpori, ki nam jo nudi banka uprava in mestna občina ljubljanska. Pri zadnji je sicer še vedno nekaj gospodov, ki jim menda naš velesjem na sedanjem prostoru, ki pa je nota bene edino mogoč, ni po volji in žele, da se odstranimo in na novo postavimo velesjemne zgradbe tam nekje za artilerijsko vojašnico, dosedajni prostor pa naj se preuredi in travnik. Dokazali smo na podlagi števil, da ima od velesjema naš Ljubljana največ okristi, da je prišlo v 10 letih našega obstoja v mesto najmanj 250.000.000 Din, ki bi jih drugače ne bilo s pomočjo »stravnik«. Pač moram pripoznati, da zunanost naših paviljonov ob Gospodarski cesti ni več estetska. Uprava velesjema je že razpravljala o tem, da prenovo zunanje lice in kanalizira še nekonzolidirani del sejmšča, vendar ti ogromni stroški (potreba je najeti kredit) niso v skladu z našo kratkoročno najeminsko po-

godbo. Če bi nam občina odstopila ta svet, bi nastalo polagoma krasno razstavišče z modernimi razstavnimi poslopji, ki bi ne služilo samo velesjemskim prireditvam, temveč tudi razstavam s področja kmetijstva, gozdarstva, obrtnosti, kulture v obče, upodabljajoče umetnosti, higijene, telesne kulture itd. — Saj Ljubljana nima drugih razstavnih prostorov mimo velesjema. Ker nam je občinski svet ljubljanski po pretežni večini naklonjen, sem prepričan, da bodo naše upravičene želje uslišane. Še mnogo želja bi imel za lažjo izvedbo organizacije. Pa boriti se je treba povsod s težkočami, zakaj bi jih pri nas ne bilo?

Kako daleč so že priprave za letošnji velesjem?

Priprave gredo normalno. Odziv razstavljalcev je zadovoljiv. Težkoče imamo pač vsako leto z onimi podjetji, ki se ne pripravijo pravočasno, temveč šele zadnji trenutek. Kolikokrat je treba zato ponovno premetati razstavljalce po paviljonih in to v zadnjih nočeh, da ostanejo blagovne skupine skupaj. Pa še se nam ne posreči čista blagovna razdelitev in pripeti se, da vidite kovinarja med pohištvo.

Težkoče so pa tudi v tem, da je marsikateri lanski razstavljalac do letošnjega leta že ustavil svoj obrat ali ga sploh ni več. Pač znamenje krize, ki jo občutimo vsi. Odziv je manj ugoden od strani tekstilnih tovarn in sicer iz dravske banovine. Pri tem pa je že prijavil svojo udeležbo veliki tekstilni koncern Koste Ilića, ki bo razstavil na prostoru 150 m² za 8 svojih tovarn.

Ali se obeta na letošnjem velesjem kaj posebno zanimivega?

Za ljudi, ki se žele učiti in opazovati stanje našega gospodarstva, je velesjem vedno zanimiv in poučen, velesjem, ki vzbuja narodno samozavest in ponos na jugoslovansko produktivnost in kulturo. Značilno je, da je naša prava inteligenca največji posestnik velesjema mimo onih nekaterih kupcev, katere vodi na naše prireditve edine kupčijski moment. Šole iz vse države prihajajo na naš velesjem na najniške izlete in tudi vojaške komande pošiljajo svoje edince na ogled, zavedajoč se velikega vzgojnega pomena našega velesjema.

Poleg vse naše velike industrije, bo letos gotovo zanimiva razstava tekstilnega koncerna Koste Ilića. Vedno je privlačna pomembna razstava pohištva; avtomobilski razstava bo letos obsegala najbrž kar dve veliki razstavnici. Lepa bo strojna in kovinska razstava, velika skupina poljedelskih strojev, v večjem obsegu prirejena razstava obrtnosti, papir in elektrotehnika. Sploh se opaža potreba vedno večje specializacije na področje blagovne skupine, ki že dajejo in bodo v bodoče še bolj dajale posebno obeležje ljubljanskemu velesjem.

Novost na letošnjem velesjem, ki bo zanimala zlasti naše dame, pa bo gotovo velika modna revija.

Na letošnjih pomladanskih velesjemskih prireditvah v inozemstvu (Leipzig, Dunaj, Praga itd.) je bila povsod privlačna točka za široko občinstvo »modna revija«. Tudi na ljubljanskem velesjem upamo prirediti modno revijo z uspehom, ki pa mora biti prirejena v slogu revij v velikih mestih. Modna revija se bo vršila v razstavnem paviljonu K. Primeren oder, približno 1 m visok, bo nameščen sredi paviljona tako, da ga bo občinstvo videlo od vseh strani. Predvajanje manikinov se bo vršilo hitro in brez mučnih pavz. Manikine na oderu napravi svoj obhod in ko pride do zavese, nastopi še drugi manikin ali cela skupina. Predvajanje se bo vršilo dnevno dvakrat vsaj čez velesjem. Dostop občinstva na modno revijo bo mogoč nepretrgoma. V bližini odra bodo nameščeni stoli. Revija se da oživet z izbranim umetniškim in artističnim programom. Na modni reviji bodo sodelovale čevljarne, modne trgovine za dame in gospe, modni ateljeji, modistnje, konfekcijske trgovine, krznarji, parfumerije, frizerji, cvetličarne, svetlobna industrija, prikazane bo-

do pletentne, perilo, sportni dresi, otroške obleke itd.

— Ali se bo gospodarska kriza občutno poznala na letošnjem velesjem?

Narodni gospodarji sicer pravijo, da so velesjemni in razstave zrcalo gospodarskega stanja dotične države ali pokrajine. Reči moram, da temu ni vedno tako. Običajno nudi velesjem lepšo sliko, kot bi jo moglo faktično gospodarsko stanje. Vsak razstavljalac se potruži, da prikaže svoje izdelke v čim ugodnejši luči. Pravemu gospodarskemu stanju morda že bolj odgovarjajo kupčijski uspehi na velesjem, ki pa so tudi večji, kot bi drugače mogli biti. Okusno razstavljenost blaga s prijetnim, splošnim ambijentom gotovo ustvarja in pospešuje kupčejnost obiskovalcev. To gre še celo tako daleč, da se ob lepem vremenu ob enakem številu kupcev napravi več zaključkov, kot pa ob slabem vremenu, ko so vsi nekako potrjeni in ne kažejo pravega veselja do kupčije.

Ze nekaj mesecev nazaj so trgovci rezervirani v nakupu blaga, ker računajo z nadaljnjim padcem cen. Ko pa se enkrat izpraznijo njih skladišča, in to ni več daleč, bo potreba vendar zopet nakupiti novo blago. Uverjen sem, da kupčijski uspeh v ožjem vladajoče gospodarske deželice v splošnem ne bo slab. Seveda bodo pa morali razstavljalci računati s tem, da bo treba dajati tudi dolgoročne kredite. Velesjemna uprava bo pripomogla k čim uspešnejšemu kupčijskemu efektu na ta način, da se ne bo strahala stroškov, ne truda za čim večjo pridobitev kupcev iz vse države in še deloma z Balkana.

Kako kaže letos z udeležbo inozemskih razstavljalcev?

Zanimanje za naš velesjem je v zapadni Evropi letos še večje kot prejšnjega leta. Temu se tudi ni čuditi, če pomislimo, da je gospodarska kriza v industrijskih državah mnogo ostrejša, kakor v agrarnih — n. pr. v Jugoslaviji. Zato industrija takih držav išče in uporablja vsa mogoča sredstva in se ne strahuje stroškov, samo da plasira svoje izdelke zlasti v agrarnem inozemstvu. Velesjemna uprava je tolikanj previdna, da favorizira predvsem udeležbo onih industrijskih panog, katerih v naši državi še ni ali so v nezadostni meri.

Od inozemskih razstavljalcev bo letos prednjačila gotovo Nemčija. Ze lani smo imeli 135 nemških razstavljalcev, letos pa jih bo najbrž še več. Avstrija bo tudi močno zastopana, najbrž tudi CSR in U. S. A. Pricakujemo še primerno število razstavljalcev iz Francije, Anglije in Belgije. Nekaj razstavljalcev bo tudi iz Italije, Danske, Holandske, Grčije, Madžarske, Švice, švedske in letos na novo iz Sirije. Uverjen sem, da bo tudi letošnji velesjem dokazal, da so naše narodno-gospodarske relacije v preteklem desetletju pridobile na svojem razmah in postavile naš velesjem kot nujen integral v naše gospodarsko življenje.

Če hoče za praznike dobro in poceni vino piti, moraš k „FAJMOŠTRU“ — tam za vodo priti!

V kovčegu iz ujetništva

Čudna so bila pota usode nekaterih vojnih ujetnikov. Eni so imeli izredno srečo, da so se prebili skozi vse nevarnosti, premagali mnoge nalezljive bolezni, lakoto in vse nevarnosti ter se srečno vrnili k svojcem, drugi so pa podlegli pomanjkanju in nalezljivim boleznim. Društvo francoskih vojnih ujetnikov, ki so pobegnili iz ujetništva, je imelo nedavno sestanek, na katerem je pripovedoval general de Goys, kako je pobegnil iz nemškega ujetništva.

Ujet je bil kot major in večkrat je poskusil pobegniti, pa se mu ni posrečilo. V ujetništvu se je seznanil z drugim ujetnikom-kavarnarjem iz nkega francoskega provincijalnega mesta. In ta mu je pomagal na čuden način pobegniti. Ko so Nemci nekega ujetega častnika-invalida zamenjali in poslali preko Švice v Francijo, je spravil kavarnar majorja v kovčeg vračajočega se častnika. Tako se je Goys srečno rešil iz ujetništva.

Za tujski promet v Kamniku

Nekaj opazk k tujsko-prometni anketi, ki jo je sklicalo Tujsko-prometno društvo v nedeljo 29. marca

Kamnik, 2. aprila. Preteklo nedeljo popoldne se je zbralo v »Citralnici« nekaj Kamničanov, ki so prišli poslušati izvajanja številnih govornikov. Pravim, nekaj Kamničanov, kajti udeležba je bila škarjalozna, poleg odbornikov tujsko-prom. društva in predstavnikov raznih korporacij bi lahko na prste seštel one Kamničane, ki so bili navzoči.

Res je bila lepa nedelja, ki je marsikoga izvabila v našo okolico, vendar pa je bilo predavanje namenjeno širši javnosti, predvsem kamniškim meščanom. Treba je ugotoviti, da se briga za tujski promet izključno samo Tujsko-prometno društvo, ki ga po svoji moči znatno podpira mestno županstvo.

Anketi so prisostvovali in sodelovali gg. dr. Marn, ravn. N. Velikonja, ravn. Pintar, izmed odbornikov Tujsko-prom. društva so pa govorili gg. predsednik dr. Ogrin, Cerer in tajnik Skala. Izvajanja vseh govornikov so bila zanimiva in bi zaslužila polno dvorano.

Zakaj je sklicalo naše ag^ono društvo anketo? Hotelo je predočiti onim, ki se jih najbolj tiče — Kamničanom — kaj je prva naloga domačinov do tujcev, hotelo je v debati razčistiti razna važna in pereča vprašanja.

In kdo bo imel koristi tujskega prometa? Izključno in samo Kamničani.

Razumljivo je, da se vsega v enem letu ne da napraviti, posebno ne, če je društvo navezano samo na bomo članarino in slučajne prispevke občine in banovine.

Letos se nam obeta mnogo večji obisk tujcev, vprašanja te dni že prihajajo. Skušalo se bo vsem ugoditi, tako da jim bo bivanje v našem lepem Kamniku ostalo v trajnem spominu.

G. Cerer je v svojih kritičnih izjavah njh podal verno sliko naših notranjih razmer, ki se bodo ob količkah dobri volji uredile v splošno zadovoljstvo. Poglavitje zase so naše cestne prilike, ki so — neznozne. Vabimo tujce, ki pridejo največ iz daljnih krajev. Naši ljudje, oni, ki prav radi pohite z avtomobili recimo na Gorenjsko in Dolenjsko — v Kamnik in njegovo lepo okolico jih ni. Zakaj? Pritožujejo se in zabavljajo čez skrajno slabe ceste, avto trpi in vsi mogoči vzroki so krivi.

Zal, da je ti res. Najprej je stvar merodajnih krogov, da vzpostavijo naše ceste v vsaj znošno stanje. Potem se bo tujski promet sam od sebe razvijal. Zaenkrat se nam obeta popravljena cesta do Trzina. S tem bo mnogo pomagano. A od Trzina do Kamnika? Čuje se, da bo do Bistrice še letos speljana cesta, po kateri se bo lahko vozilo tudi z — avtomobili. To bi bilo idealno. Tako bi se v kakih dobrih uricah pripeljal iz Ljubljane prav do Bistrice. Cesta Crna—Podvolovjek—Kranjski Rak je neposredno pred začetkom dela. Ta bo zelo oživila promet s Kamnikom.

Naš avtobusni promet v kličje po remeduri. Do nedavnega smo imeli dve zvezi, ena je vodila iz Motnika v Kamnik —Domžale in Ljubljano, druga pa iz Kamnika v Mengeš in Ljubljano. V prav kratkem času bo pa, kakor čujemo, opuščena proga Kamnik—Moste, ki je zadnji čas imela priključek na zvezo Komenda—Moste in od tod v Ljubljano. Ostala nam bo samo še prva zveza. To je vsekakor premalo, posebno za poletne mesece. Avtobusni podjetnik Rode Peregrin se poteguje za podelitev koncesije in pripravila nov voz s 40 sedeži. Rešitve še ni in vse čaka na rešitev banke uprave.

Prepričan sem, da mu ne bodo zavrnili prošnje za koncesijo, kajti treba je upoštevati, da je on prvi prišel z vožnjo, akoravni ni imel svoje koncesije, ampak jo je imel do nedavnega v najemu. Avtobusne zveze so važne za naš tujski promet — to naj uvidijo tudi na banki upravi in podelje zaproseno koncesijo, za katero je bilo že veliko intervencij. Sedanje stanje

je pa nevzdržno. Če se bo uredilo še vprašanje nakupa starega kopališča in združitve z novim — potem bo lahka stvar za naš tujski promet. Upoštevati je treba, da je gospodarska kriza res velika — zato so izostale vse adaptacije — kaj še nove zgradbe. Trenutno so naša letovišča še na zelo ugodni poziciji, lahko konkurirajo v vsem z inozemstvom, treba bo tujce le navezati na lepote naših krajev, jih v vsem dobro postrežiti in prepričan sem, da bo obisk vsako leto večji.

Da se povrnem nazaj na kamniške razmere. Tajnik društva g. Skala je imel lep referat, ki bi v živo zadel naše ljudi, ki jih — žal — ni bilo. Po nedeljski anketi sem prišel do žalostnega zaključka: Kam bi prišel Kamnik, če bi se zanj in njegovo delovanje ne brigali baš tujci. Domačini sami, s častnimi izjemami seveda, se ne zganijo, čim pride kak novinec v Kamnik mu gladko poverijo nebroj funkcij, potem pa čakajo ugodne prilike, da ga onemogočijo.

Zadnji čas je izstopilo nekaj članov iz Tujsko-prom. društva, kar ni bilo ravno potrebno. Ne rušiti — graditi je treba, graditi se pa ne da, če ni sloge.

Da rekapituliram: uspeh ankete je vsekakor velik. Malostevilni navzoči so z zanimanjem sledili vsem izjavam in je upati, da se bodo i oni zganili, ki so v prvi vrsti poklicani, da nam priskočijo na pomoč, tako v gnotnem kot moralnem oziru.

R. Kos.

S kolonijalne razstave v Parizu

O veliki kolonijalni razstavi, ki bo ena največjih prireditev te vrste na svetu vobče otvorjena v Parizu prve dni maja, smo že poročali. O nekaterih kolonijah francoski listi neprestano pišejo, o drugih pa vedo menda samo v ministrstvu. Te so menda med srečnimi. Spoznaš jih takoj po izložbah, ki jih je najelo ministrstvo za propagando in arkadah kritega dvorišča Palais Royal. Nekatero kolonije imajo lepe izložbe, druge n. pr. one, ki so namenjene Novi Kaledoniji, bi pa lahko tekmovala z zakotnimi kramarijami. Nova Kaledonija, Novi Hebridi in otočje Wallis so napol zapuščene francoske kolonije v južnem Tihem oceanu.

Nova Kaledonija velja še vedno za odgonsko postajo, čeprav že dolgo ni. Novi Hebridi so na slabem glasu, češ, da žive na njih še ljudozrci. Lani se je govorilo o njih v zvezi s filmom, iz katerega naj bi bilo razvidno, da so domačini res še ljudozrci. Ondotno plemo Kanaki je bilo baše tako ogorčeno, da je prisegalo, da bo prvi človek, ki ga divjaki požro, avtor filma, če se še enkrat prikaže pri njih. Otočje Wallis je znano menda samo onim, ki love kite. Nova Kaledonija je velik otok, na katerem živi 23.000 naseljenecv če ne štejemo domačinov. Otok je znan po rudnikih nikla, medi, mangana ter po ogromnih gozdovih izbornega lesa (santal), kavi, kakau in bombaževini. Novi Hebridi so siromašnejši, otočje Wallis je pa skoraj samo skalovje. Na kolonijalni razstavi v Parizu bo pa imela vsaka teh kolonij svoj paviljon.

Oče in sinček.

— Mihec, saj si mi vendar obljubil, da prideš iz šole naravnost domov, jaz sem ti pa obljubil, da te našeškam, če ne prideš.

— Vidiš, papa, ker jaz nisem držal obljube, je tudi tebi ni treba, pa sva opravila.

Glavno je upanje.

— Gospod, kupite srečko. Zadenete lahko milijon, zbranje je pa že jutri.

— Ze jutri? Potemtakem pa že ne kupim srečke. Tako velikega dobitka bi se rad nadejal vsaj mesec dni.

Kuharice med seboj.

— Zakaj hočeš odpovedati tako dobro službo?

— Ker ne morem trpeti gospe.

— Kaj ti je pa storila?

— V obraz mi pove nekaj drugega, kakor pa slišim skozi luknjico v ključavnici.

ČIST NAJ BO DOM!

Za snažno in trpežno pleskarsko delo, da ostane lepo in čisto, Vam jamči

Franc Rebernik, pleskarstvo in ličarstvo
Ljubljana, Komenskega ulica štev. 22
Telefon 3122

R. Gomez de la Serna:

Budilka

Budilka, ki ga je vsako jutro zbudila, je vplivala nanj tako, da je bil ves prestrašen, plah, zmešan in razburjen. V njenem glasu je bil tako oster, neusmiljen in preteč namen, da je iztegoval proti nji roke, da bi jo strl, da bi utihnila. Včasih ga je pa omamili spavec tako, da ni mogel pomiriti tega nenasičnega, nalezljivega in bojevitiga rjovenja. Bili so tudi primeri, da je budilka nenadoma zapela in da ga je zelo mikalo razbiti, kamejnati jo; pa ni storil tega, kajti budilka je pela navzlic vsem udarcem. Često je padla na tla in njen zvonček je dvakrat ali trikrat žalostno zacingljaj; toda čim jo je pobral, je pela dalje, morda še z večjo silo in vztrajnostjo. Lahko je poškodovana, izgubi lahko svoje nožice ali steklo, pa je tako zlobna in trdovratna, da kljub temu trmasto nadaljuje svojo pesem.

Mož jo je sovražil, toda potreboval jo je. Vsak večer jo je postavil k svoji postelji in često je čutil ta ubogi samotar v nji tovariša, skoroda prijatelja. Vsake noči je dolgo čutil, da ne bo mogel zaspati zaradi tiktakanja bu-

dilke, toda nazadnje je vendar le zaspal. Če ga je tresla mrzlica, se je ta občutek zavlekel, v glavi je čutil trdo in robato budilko in kričal je, naj mu jo vzemo iz glave, kamor se mu je vsedla neznozna, podivjana, neprijetna, trmasta in škodoželjna.

Leta so kapala v večnost, a usoda ubogega moža se ni nič izpremenila. Vsak dan je budilka zapela ob šestih. Vsak dan razen nedelje, ko je bila budilka skrita na dnu kovčega; ker jo je pa bilo često slišati tudi iz njega, jo je bilo tveba odnesti v šrambo za premog. Vsak dan je zbudjala moža; toda, ker mu je scasoma in pod vplivom navade sluh opešal, mož po več dni ni slišal in prihajal je prepozno v urad. Če se je pozno zbudil, je bila prva njegova misel razbiti budilko; potem je spoznal, da zasluži zaničevanje on sam, ker slabo sliši. Zmerjal je torej samega sebe, rekoč: Zaspana svinjska ušesa! Prepozno je začel prihajati tako pogosto, da je bilo v nevarnosti njegovo dobro ime vzornega uradnika in zato si je kupil budilko z dvema zvoncema.

Zopet si je lahko mirno oddahnil, kajti jamstvo budilke je jamčilo tudi zanj. Zopet se je prebujal do minute

točno, zopet je prihajal prvi v urad; in njemu je izročal predstojnik ključ od posebne omare, ki je moral biti v rokah najzvestejšega uradnika, kajti to omaro so odpirali prvo. Minilo je nekaj let, ki so ga vsa videla izpolnjevat i isto nalogo, vstajati ob tpki šesti uri, ki je bila skoraj vedno pepelasta in le redko modra in nežna, vendar se je pa mož čutil zelo srečnega, kakor bi jedel najslajši kruh. In vendar, zopet se je zgodilo, da se ni prebujal in da je glas obeh zvoncev samo drsel po njegovem spanju. To je bila pač usoda. Tega ni mogel niti verjeti in pregledal je budilko. Ko se je prebujal sam od sebe, je bila ura deset. Ko bi bilo sedem ali osem! Toda deset! Ker ni slišal budilke, si je v sanjah poplašal vse krivice, ki so se mu godile, in njegovo telo se je nemoteno udajalo prepovedanemu ugodju.

To ni moglo biti! On je imel ključ, ki so ga vsi rabili in zavoljo tega svojega velikega poslanstva ni mogel nehati vstajati ob šestih. Treba je bilo poiskati novo budilko, močnejšo. Iskal jo je z izvestno paniko, v strahu, da bo zaprt v svoji sobici s še strašnejšim ropotom kakor je bil prejšnji. Toda junaštvo njegovega življenja je to

zahtevalo, kajti pozabiti ne smemo, da je bil čuvar ključa od posebne omare. Iskal je in iskal, pa ni mogel najti budilke, ki bi odgovarjala njegovi naraščajoči otopelosti kot posledici njegove neprekosljive pridnosti. Dal si jo je torej narediti, nič drugega mu ni preostajalo.

Narejena je bila kmalu. Bila je velika, baročna, pravi nestvor, komplirana kakor izjema med stroji, namerjena nekakšni zli neobhodnosti. Imela je bronast zvonec v obliki večnega zvonca, ki je zvonil nekako tako, kakor veliki cerkveni zvonovi pred velikimi prazniki ali ob smrti imenitnih mož. Preizkusil jo je in človek bi mislil, da oznanja zvon požar. Vsa sosesčina je pridrvela na stopnišče, kakor da poje zvonec, skupen vsemu nadstropju. Mož se je zasmeljal in si pomel roke. Do smrti si je bil priboril zmago nad iznenadenim spanca. Taka budilka bi zbudila tudi mrliča. Bil je zelo razburjen in nestrpno je pričakoval ura spanja, da se prepriča o zanesljivosti svoje budilke. Ura se je približala; postavil je budilko na šesto uro. Pomiril se je. Dolgo je mislil, da zaradi nestrpnega pričakovanja tiste noči ne bo mogel zaspati in da bo ob ves užitek, ki mu ga je obetala nova bu-

dilka. Končno je pa le zaspal in sanjala se mu je, da je spravil veliki zvonec zgodaj na noge zaspance in lenuhe vsega mesta. Mrliče, vse mrliče je prebujal glas tega zvonca. Tako neizrečeno optimistične in srečne so bile te sanje, da se je pod njihovim vplivom prebujal. Prvi hip je mislil, da je zvonec že zvonil, pa ga ni slišal. Toda kmalu se je prepričal o nasprotnem videč, da je ura šele tri, da je torej še daleč do ure presenečenja. In znova je zaspal.

Ob enajstih je nekdo potrkal na vrata. Tovariš iz urada je bil prišel po ključ od posebne omare, ki jo je bilo treba odpreti. Toda na trkanje se ni nihče oglašil. Potrkal je še enkrat in zopet je bilo vse tiho; poklicani ljudje so vdrli v stanovanje in ko so odprli okna, so opazili, da leži mož na postelji, strahoten, kakor bi bil zadavljen, kakor da je umrl nasilne smrti, zabuhlega obraza, oči brez izraza in v skrčeni legi človeka, ki se je pravkar zdramil sredi večnega spanja. Ubila ga je bila budilka, ki je bila prodira v njegove nežne sanje in ga prebudila na onem svetu tako, da mu je počilo srce. Nihče sicer tega ni uganil, pa je bilo vendar res. Iz užes mu je curljala kri.

Učitelji in zakonski moške kot slabi pedagogi

Zanimiva in poučna razprava švicarskega psihologa prof. E. Chaparéda

»V Revue de Geneve« je objavil znani švicarski psiholog vseučilni profesor Ed. Claparède daljšo študijo o

Čutu manjvrednosti

ki ga privzajajo mladini za pedagoge nesposobni učitelji, profesorji in celo roditelji. Taki vzgojitelji so krivi, da se trpinčijo in neprestano terorizirani manjših ali večjih otrok poloti topa resigniranost ali pesimizem, plahost, negotovost v družbi, zagrenjenost, brezupnost. Zrtve navadno tudi telesno propadajo in, oslabljeni v svoji veri vase, navadno končajo s samomorom ali v blaznici.

So starši in učitelji, ki jim deca nikoli ničesar »prav« ne stori; otroci ne znajo hoditi, niti sedeti, niti jesti, niti piti, niti govoriti. Vse jim vzgojitelji okarajo ali osmešijo, vse očitajo ali oponašajo. Nikoli ne sme otrok imeti svoje volje, svojega okusa, svoje ljubezni in svojega veselja. Vse, kar bi rad, se mu jemlje ali prepoveduje, a vse, česar ne mara, vsiljuje. Otrok postane brez volje, postane

trmast in uporen

a ko mu upornost zlomijo, brez inicijative, mrtva, topoglava lutka, ki se daje prerivati brez duševnega sodelovanja, brez zanimanja. Otrok tako mora postati manjvreden.

So starši, ki imajo med svojo dečo ljubljence, a druge odpravljajo, prerivajo; so učitelji, ki protizirajo dečo bogatincev, uglednikov, vplivnežev, a zapostavljajo in ponižujejo druge. Morda je kakšar umazan, neumit, raztrgan, preveč živahen; posega ga v zadnji klop, kjer navadno ostane. Vzamejo mu ambicijo, zaupanje vase; v svoji ponižnosti končno res otopi. Ali telesnega slabika, okomeža ponižujejo, pretepajo in odpravljajo močni tovariši; otrok izgubi vse veselje do uka in propada.

»Sola je krasen instrument v rokah napredka, obenem pa

dvorezen nož

S koliko trpkostjo napolnjujejo čisto šolska leta vse življenje človekovo! Piše Claparède. Se odrasli, da, starci sanjajo včasih o nekdanjih zlobnih profesorjih, sadistih mučiteljih in teroristih. So profesorji, ki so posebej hena kaprica: ne trpe lepih, zlikanih oblik, nanosnikov, modnih kravat, ker so sami kakor Diogenes v sodu. Drugi so, ki znajo le svoj predmet in zaničljivo dijaka, ki za njih predmet nima ali teleno ali smisla, a zato ljubi druge predmete. Da ni vsak učenec za vse predmete enako sprejemljiv, tega borniranci nečesto priznati. Koliko nadarjenec je že propadlo zaradi enega ali dveh šolskih predmetov, ki jih je smatral omejen profesor za edino izveličavne! A koliko šolskih odličnjakov je postalo kasneje v življenju ničel ali podpoprečnikov! Nasprotno pa je mnogo šolskih »manjvrednežev« postalo v praktičnem življenju odličnih državljanov, dočim so njih bivši profesorski »rabljice« — pozabljene ničle...

Claparède piše, da se od otroka ne sme več zahtevati, kakor more iz sebe dati, ker sicer se ga obsodi, da ne doseže nikoli zadovoljivega rezultata in se mu vbiže domišljija, da stoji duševno res pod normalom. Dovoljevati pa se tudi ne sme, da se otrok z lahkonno doseženim uspehom bah, ker postane domišljav in pri prvi zapreki odreče ter potem pada. Od roditeljev razvajani in hvalisani otroci čisto postanejo resnično manjvredni. Potem so taki otroci ali puhli renomiisti ali brezmočni sanjarji ali pa se delajo bolne, da bi vzbujali sočutje in da bi se jim podarilo, česar več sami ne zaslužijo. Ali pa taki zlonjenci druge ponižujejo in se jim rogajo, da bi se zdoli sami, slabiči, večji in močni.

Metoda brezpogojne poslušnosti vzajga pač dobre in disciplinirane državljanke, toda v soli se čisto zatirajo naravna nagnjenja in uničujejo osebnost in pristanost.

Sola vzgaja navadne ljudi brez sledu fantazije, ki so v svetu »doma« le tedaj, kadar je vse natančno in točno na razpolago. Razvajenci so v nenadnih položajih

brez glave in volje

Učitelj mora učenca vzpodbujati k delu in upoštevati njegova nagnjenja in sposobnosti, a vzbujati mu čut za socialnost, demokratičnost. Nihče se ne sme povzdignuti in bahariti, a vsak mora pomagati drugim. Ničemernosti in domišljavosti se ne sme trpeti. Vsak naj stori po svoji sposobnosti svoje delo, več pa se ne sme zahtevati. Učitelj naj se deci ne približuje kot sovražnik, nego kot svetovalec in prijatelj. Otroka, ki trpi pod manjvrednostjo, mora učitelj ali roditelj bodriti; samozavest podžigati in dajati priliko, da se otrok izkaže sposoben, je prva dolžnost modrega vzgojitelja. Umetnost učiteljeva — piše Claparède — je v tem, da išče in najde v otroku sploh kako naravno sposobnost, a brez te ni skoraj nobenega otroka. To sposobnost izrabiti je vse. Morda ima kdo talent za flavto. Učitelj naj ga bodri, da se vežba in popolnjuje v sviranju na flavti, in kmalu bo učenec ponosno korakal na četu razreda, a njegovo notranje življenje bo kakor prenovljeno in »neinteligentnik«, »manjvrednik« človek bo rešen.

S prizanesljivostjo in ljubeznijo se doseže čudeži. Narava zahteva, da živi mlad človek v topli in dobrodejni atmosferi ljubezni, ki je izrečen strup za čustvo manjvrednosti.

Vse, kar je bilo rečeno o slabih šolskih pedagogih in za vzgojevalce nesposobnih roditeljih, velja tudi za neko vrsto zakoncev, moč, ki siloma vzbujajo svojim ženam čut manjvrednosti. To so nesrečniki najčeste histeriki — nevrasteniki ali drugače bohehni, kakorkoli živčno zadeti ljudje, ki jim žene nikoli ničesar prav ne store.

Reve jim ne znajo niti hoditi, niti sedeti, ne kuhati, ne pospravljati. Ne oblačijo se jim pravilno, ker zdaj prebrbno, zdaj pregizdavo; o nepriliki se jim smejejo ali so resne; enkrat jim govore preveč, drugič premalo. Danes so jim v družbi presmele, jutri preveč vzdržne. Enkrat pretople, drugič premrzle. Vse jim močje okarajo ali osmešijo, vse očitajo ali oponašajo.

Zena ne sme imeti nikoli svoje volje

svojega okusa, svoje radosti, svoje simpatije ali antipatije. Vse, kar bi žena rada, ji moč prepoveduje, a vse, česar ne mara, vsiljuje in ukazuje. Obenem ji neprestano dokazuje, da je nesamostojna, nesposobna, sploh ničla, ki more živeti le naslonjena na njegovo genijalnost in energijo.

To so čisto dedično obremenjeni nestrpniki, ki v svoji boleštni domišljavosti privsajajo edinole sebi svobodno voljo, svobodno vest in svobodno uporabljanje sposobnosti, a odrekajo vsem drugim, zlasti pa lastni ženi.

Njih žene so vsega sočutja vredne zrtve. Ako se žena brez odpora podaja, jo moč trpinči vedno huje, ako se mu upira, ji moč s tepežem ali psovanjem in kričanjem zlomi odpor. Claparède piše o taki ženi: Loti se je topa vdanost v suženjsko usodo, postane zbeganka, plaha, negotova doma in v družbi, brez samozavesti, inicijativnosti in zanimanja, končno

topa brezupnica

Zrtve propada telesno in, oslabljena v veri vase, v ponižujočem, napoedel neznesnem čutu manjvrednosti konča čisto ali s samomorom ali pa v blaznici, ako se ne zna pravočasno rešiti z ločitvijo zakona.

D. H. Lawrence, angleški mislec in pesnik, je napisal študijo »Ženo, kakršno hoče«, v kateri je osmešil zakonske moške, ki hočejo, naj bi bila njih žena taka, kakoršno zahtevajo njegove neprestane izpreminjajoče se muhe.

»Nesreča je za žene, da se morajo vedno iznova prilagodevati moških teorijam o ženi. Ako je žena histerična, je le zato, ker ne ve, po kateri šabloni naj se ravna, da ustreže moževemu idealu-žene. Ker je na svetu ogromno mož, je seveda tudi ogromno teorij o tem, kakšne naj bi bile žene. Toda moški inklinirajo k nekemu

gotovemu tipu

in tip, ne individuali, je njih teorija ali »ideal« o ženi. Veleposobni moški so si našli ideal velesposobne žene, zdravniki izvrstne bolniške strelžnice, trgovci odlične tajnice in tako dalje vseh možnih vrst.

Uboaga žena, kako jo bije usoda! Ne morda zato, ker nima pameti. To ima, ker ima vse, kar ima moč. Edini razloček je ta, da ji je potrebna

šablona

da za kratko dobo ustreže možu. Tragedija pa ni v tem, da morajo žene iskati za svoje ženstvo tako šablono in da jim močje vsiljujejo take šablone. Tragedija obstoja v tem, da je moč ne sprejema kot človeško bitje, kot samosvoj individuali. Najhuje pa je, da moč žene, kakor hitro se popolnoma živi v njegovo šablono, sploh ne upošteva več, da sovraži svoj tip in so začne njegovo čustvo takoj histerično igrati z vsemi drugimi tipi. Katerokoli šablono poišče njeno uboga ženo, on hoče drugo. In to je stanje modernega zakona.

Prismojena ni moderna žena, nego je prismojen moderni moč: to je po mojem mnenju edina formulacija, ki imenuje reč s pravim imenom.

Moderni moč je nor

in moderni mladi moč je noroc in pol. Sam vse zmeden, izzivlja med ženskami večjo zmedo kakor jo je izzivljala sploh kdaj kak moški.

Zato ker absolutno ne ve, kaj prav za prav hoče imeti.

Zenske šablone se menjajo tako hitro in burno ker mladi močje v svoji histeriji sami ne vedo, kaj bi radi.

Zenske niso nore, a

morajo se ravnati

po zahtevani šabloni; one vedo, da so nori moški, ki zahtevani šablono v resnici ne respektirajo. Zenske imajo svojo logiko, čeprav ni moške vrste: žene imajo logiko čustva, moški pa logiko »zuma«. Popolnoma jeta se med seboj, a si največje nasprotujeta. Ali čustvena logika žene ni prav nič manje realna in neizprosna kakor razumovska logika moža. Le izraza se različno. Žena je ne izgubi popolnoma nikoli, čeprav mora dolga leta tčati v kakšni moški šabloni...

Histerik kot učitelj ali zakonski moč je nesreča za šolo in za družino. Obta sta enako domišljava v svoji podobnosti Bogu, a oba spadata v področje psihatro. Svojni žrtvam vtepaajo in vsiljujejo zavest manjvrednosti, a so sami živčno manjvredni, nesposobni za vzgojo in zakonski stan. Bornirani, omejeni le na hladno razumsko logiko, so brez čustvene logike in ne morejo razumeti, da je vsaka osebnost svojevrstna in da je mogoča harmonija v človeštvu in sreča v zakonu le pod pogojem, da vsakdo spoštuje samosvoj individualnost, bodisi žene, bodisi moža.

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 nalcenečel

Žeparaj med seboj

— Umakni roko iz mojega žepa in pusti mojo denarnico pri miru. Za to uslugo ti vrnem tvojo denarnico.

Potovalna pisarna

Važno za vse, ki hočejo kam potovati in biti deležni voznih olajšav in drugih ugodnosti

Prometne olajšave, popusti itd.

Jugoslavija:

Razstava in sejem vina v Zagrebu, 11. do 13. aprila. Cel vozni listek velja za brezplačen povratek.

Avstrija:

Avstrijske zvezne železnice dovoljujejo 25. odstotkov popusta posetnikom naslednjih prireditve:

Glavno zasedanje nemškega medicinskega društva v Gradcu, 9. do 12. septembra. Svetovni kongres Avstrijcev-inozemcev na Dunaju, 13. do 22. septembra.

I. Mednarodni kongres čevljarjev na Dunaju, 10. do 15. septembra. Poleg popusta po železnici so še druge ugodnosti in brezplačni vizum.

»Salzburger Festspiele 1931«, 25. VII. do 30. VIII. Razni popusti in druge ugodnosti. Brezplačni vizum.

»Wiener Festwochene«, 7. do 21. VI. Pri povratku z Dunaja 30 odst. popusta po avstrijskih železnih. Popust uživajo oni, ki se izkažejo s tozadevno legitimacijo in se za časa slavnostnega tedna mude na Dunaju najmanj pet dni.

Italija:

Velesejem v Milanu, 7. do 27. IV. 50 odstotkov popusta za tja in nazaj.

Velika ekakurzija na Poljsko.

Poljsko-jugoslovenska liga prireja skupno s »Putnikom« od 24. IV. do 4. V. veliko ekakurzijo na velesejem v Poznanj z obiskom Gdinja, Varšave in Krakova. Potovanje traja 10 dni in stane 2.950 Din za osebo. Obveze Putnika pričenjajo z odhodom iz Kotoribe (drž. meja) in z jutrekom 25. IV. v jedlinem vozu, potem trajajo v času vsega potovanja do št. 11ja (drž. meja) ter je udeležencem te ekakurzije dovoljena polovična vožnja. Rok prijave do 10. t. m.

Velika ekakurzija v Belgijo.

Belgijsko poslanstvo in konzulat v Jugoslaviji prirejata skupno s »Putnikom« za časa mednarodnega trgovskega sejma v Bruslju veliko ekakurzijo v Belgijo s posestom Pariza in Münchena. Odhod iz Ljubljane 16. t. m. ob 23. uri. Potovanje bo trajalo 16 dni in stane samo Din 6.800.— za osebo. V tem znesku je upoštevana vožnja II. razreda od Jugosov. drž. meje in nazaj, stanovanje, prehrana v najboljših hotelih in v jedlinem vozu, prevoz s postaje v hotele in obratno skupno s prtljago, ogled posemeznih mest v avtobusih, vse vstopnine, napitnine, gledališke vstopnice. »Putnikove« obveze pričenjajo 17. t. m. z jutrekom v jedlinem vozu in končajo 1. maja z večerjo v jedlinem vozu. Rok prijave do 9. t. m.

12-dnevno potovanje z luksuznim parnikom »Kraljica Marija«.

Vsem onim, ki si žele v kratkem času ogledati mnogo lepega, kakor tudi onim, ki hočejo prijetno preživeti svoj dopust, se izpolni želja na luksuznem brzoparniku »Kraljica Marija« (17.500 ton) med njegovo redno vožnjo vzdolj obale solčne Dalmacije in Grčije. Potovanje bo trajalo 12 dni in je odhod s Sušaka redno 2. in 16. vsakega meseca od marca do oktobra. Potovanje se konča v Splitu. Iz Splita imajo potniki po naših železnih 50 odst. popusta. Potovanje stane Din 3.600.— za osebo. — Brzi luksuzni parnik »Kraljica Marija« je opremljen z vsem modernim komfortom. Vse kabine so prostorne in zračne, v jedlinici je prostora za 200 oseb. Večkrat dnevno igra ladijska godba, ravno tako so vsak dan radio-koncerti, dansing in ena klnopredstava. Parnik ima več salonov, bar, kavarno, velik bazen za plavanje, solčne kopeli, večje število kopalnih kabin in 2 veliki promenadi. Na parniku je potovalna pisarna »Putnik«, zdravnik, brivci. Vsak dan izide časopis, ki prinaša najnovejše vesti iz vsega sveta potom brežične postaje.

J. Johnston Smith:

Diamanti

Velik, temnozelen avto je zavil iz rue St. Honore v rue Royale, krenil je po bulvarju in se ustavil pred Katzensteinom. Izstopila je sloka, črnolasa lepota, elegantna kakor njen avto.

Pierre Katzenstein, suh in uglajen moč, dober poznavalec diamantov, jo je pozdravil na pragu svoje trgovine.

— Ali bi mogla govoriti z gospodom Katzensteinom? — je vprašala dobrodušno in sedla v naslanjač, ki ji ga je bil primaknil draguljar.

— Razpolagajte z menoj, madame, — se je priklonil draguljar.

— Torej vi sami ste slavni Katzenstein! — je vzklilknila dama in ga radovedno pogledala.

— Oh, slava! Sovražim to besedo, madame. Mogla bi se nanašati kvečjemu le na nekatere moje dragulje, nikakor pa ne name. Če se ne motim, bi si madame rada ogledala te redke dragulje.

Da, posetnica si je hotela ogledati biserno ogrlico.

— Torej bisere! — In Katzenstein je presenečeno pogledal svojo odjemalko. Katzenstein ni bil slep: zdelo se mu je, da bi bili diamanti bolj primerne za temno lepoto njegove odjemalke.

— Moč mi hoče namreč podariti biserno ogrlico, — je pojasnila dama draguljarju, kakor da je uganila njegove misli.

Katzenstein ni več ugovarjal. Prišel je šatuljo z nakitom. Bili so res

krasni dragulji, kajti Katzenstein je prodajal samo najkrajše nakit. Toda zopet se je pojavilo na njegovem obrazu presenečenje, ko je dama odkimala za glavo.

— Ne, nobena teh ogrlic ni taka, kakršno bi rada, — je dejala razočarano.

— Veste, madame, med biseri in biseri je razlika, — je pripomnil Katzenstein smeje.

— Da, in tudi med zakonskimi možmi je razlika, — se je zasmejala lepa odjemalka.

— Milostiva, slutim, kakšna ogrlica bi vam bila všeč in upam, da bo tudi vaš moč zadovoljen z mojo izbiro, — je dejal draguljar in zaprl šatuljo.

Lepa dama ga je radovedno pogledala.

— Oprostite, madame. Kot trgovec bi vam morda mogel izbrati bisere, ki si jih želite. Sem pa tudi umetnik in kot tak čutim, da biseri niso za vas. Z vašo lepoto bi mogli tekmovati samo diamanti.

— Toda moj moč —

— Vaš gospod soprog se bo nedvomno strinjal z menoj, — je menil draguljar in prinesel drugo šatuljo.

Ni se motil. kajti lepa dama je ostrmela, ko je odprl šatuljo. Na tenki platnasti verižici se je lesketala vrsta diamantov različne velikosti.

— Dovolite, da se prepričam, kako bi vam pristajal ta nakit.

— Bojim se, da moj moč... — je ugovarjala dama.

— Vaš moč diamantov na vas še ni

videl. Sicer mu pa prinesem jutri zjutraj nakit pokazati, — je pripomnil Katzenstein navdušen nad dobro kupčijo, ki se mu je obetala. V duhu je namreč že videl bogatega priletnega moža in razkošno stanovanje svoje odjemalke.

Drugo jutro se je ustavil avto gospoda Katzensteina na avenue du Bois du Boulogne. kajti lepa dama ni bila nihče drugi nego soproga slavnega psihiatra prof. Severina. Služkinja ga je molče odvedla v sobo, kjer je zagledal pri oknu v naslanjaču svojo odjemalko. Njena elegantna obleka je pričala, da je namenjena za doma. Odložila je knjigo in mu stopila smeje naproti.

— Ste prinesli nakit? — je vprašala tiho z drhtečim glasom. — Bojim se, da moj moč navzlic vsemu ne bo zadovoljen. Nisem mu še povedala, koliko nakit stane. Zdjaj je baš v svojem kabinetu in bojim se, da ne bo preveč vesel mojega predloga, posebno še če ga bom motila pri delu. Toda poskusiti hočem vendarle. Dajte mi, prosim, nakit. Pojdem naprej, da vam pripravim pot. Vi pa izvolite počakati tu, dokler vas ne pokličem, da se sami pomenite z njim.

Odgnila je zaveso, zakrivačo vrata, prijazno se je nasmehnila draguljarju in smuknila v profesorjev kabinet.

Gospod Katzenstein je čakal dobrih deset minut. Vse je bilo tiho. le zunaj je zabrel motor odhajajočega avtomobila. Stopil je k oknu, da pogleda, kdo se je odpeljal, ko se je pojavil sluga.

— Gospod profesor vas pričakuje. Katzenstein je sledil slugi v profes-

orjev kabinet. Pri oknu za mizo je sedel moč visoke postave in njegove sive oči so srepe gledale posetnika.

— Dobro jutro, gospod, — je dejal slavni zdravnik in namignil prislicu, naj sede. — Danes je res krasen dan.

Katzenstein se je poklonil. Z bogatimi odjemalci mora biti trgovec potrpežljiv.

— V mojem poklicu igra namreč vreme važno vlogo, — je nadaljeval profesor in Katzenstein je moral dobrih petnajst minut poslušati predavanje o vplivu vremena na človeške mozgane.

— V mojem poklicu je pa glavna stvar cena draguljev, — je menil končno draguljar.

— Ah, vi ste torej draguljar, — je dejal profesor smeje.

— Da, sem Katzenstein in prišel sem ponuditi vam diamantni nakit, ki si ga je izbrala vaša soproga.

— Diamantni nakit. Da, to mi je znano. Toda za moč ženo menda ne bo, — je nadaljeval profesor.

Katzenstein ga je debelo pogledal.

— Da, da, za vašo soprogo, za gospo Severinovo Prav kar je bila tu.

— Prav pravite, bila je tu in dejala je, da bi radi prodali diamantni nakit — toda kako je vam prišlo na misel, da je to moja žena?

— Za boga, gospod profesor, pa se vendar niste okužili od svojih bolnikov? Ali pa se šalite. Saj vam pravim, da hoče vaša soproga kupiti diamantni nakit. Kje je gospa? — je vzklilknil draguljar razburjeno.

Toda namesto odgovora je pritisnil

Novi vozni red Jadranske plovnice, Sušak in avto linije Plase - Crikvenica - Selce - Bribri - Novi, z veljavnostjo 1. aprila t. l. je ravnokar izšel. — Cena avtobusne vožnje Plase - Crikvenica je 30 Din, Plase - Crikvenica - Novi 50 Din za osebo.

Vozne listke si preskrbiš najbolje v dobri potovalni pisarni, kjer se prodajajo po originalni ceni brez doplačila. Vozni listki za inozemstvo, kupljeni v potovalni pisarni, imajo pred onimi na kolodvorih še to prednost, da veljajo 60 dni in vožnjo lahko prekinješ kakor želiš.

Za natančne informacije, prospekte, programe itd. glede raznih potovanj, ki jih tu navajamo, se je treba vedno, kakor smo že zadnjič omenili, obračati na »Putnik« Tourist Office, Ljubljana, Dunajska c. 1. (podružnica v hotelu Miklič).

Novo muzikalije

Dugan Franjo ml.: Četiri Medjimurske za glas in klavir, Medjimurske narodne, klavir solo, založba Rikard Roskamp, Zagreb. Franjo Dugan ml., sin slovitega zagrebškega muzika, skladatelja, organista in profesorja Glasbene Akademije v Zagrebu je istotako glasbeno nadarjen, kot njegov mlajši brat Cedimir, ki že danes slovi kot znameniti orgelski mojster. Franjo je sedaj napisal serijo vokalnih kompozicij, ki se odlikujejo po živi nacionalni melodiki, dovršenem glasbenem vodstvu in sveži invenciji. Zgoraj omenjena dva zvezka obsegata mnogo zelo hvaleznega gradiva za pevce, drugi zvezek pa je izvrstno prikladen kot predavalni material za klavirske začetnike doma in v glasbeni šoli. ter z znameniti razširjen v melodične skupine. Štirim Medjimurskim za glas in klavir je podloženo tudi nemško besedilo. Notni stavek fotografije L. Fuchsa v Beogradu je zelo ličen.

Zunošček drugar, periodična izdaja pesmi za šolske in pevške zbere. Redaktor Boris Gajdanov, Lom, Bolgarija. 11. zvezek ima 16 zborov, moških, mešanih in za otroške glasove. Zastopani so bolgarski komponisti Stajnov (2 zbor), Bobčevski (4 zbor), Tričkov (1 zbor), Stefanov (7 prireditve nar. pesmi), v zbirki srečamo tudi Hrvata Golovca s solosepom in nemškega klasika Schumana prireditve za mešan zbor na znano »Träumerei«. Kako je Schuman zašel v zbirko, mi je uganka. Odlična sta zlasti zbor Stajnova. Priporočal sem že našim zborom, da se ob priključitvi tudi z bolgarskimi vokalnimi kompozicijami, ker to v visoki meri zasluži. To sedaj vnovič ponavljam.

Zbori, revija nove zborovske glasbe, št. 1, letnik VII. Urejuje Zorko Prelovec. V literarni prilogi posveča V. Pfeifer simpatičen članek dr. J. Čerinu ob priliki njegovega 40-letnega dirigentskega jubileja. V prilogi je dalje mnogo dragocnega glasbeno literarnega, bibliografskega, organizacijskega, kritičnega in drugega gradiva. Glasbena priloga pa prinaša štiri moje lahke prireditve narodnih pesmi za priproste podeželske zbere, dalje tri belokranjske Osterca, pri vsi svoji priprostosti zelo zanimive zlasti v ritmičnem in harmonskem oziru. Rožančev mešani zbor »Da sem jaz ptičica« me vsaj izpodbija spominja na nekaj precej znanega. Ljubezni vi Zupančičev tekst je bil že večkrat komponiran in morda srečnejše, kot sedaj. Mirk priobčuje priredbo na znano, menda srbsko narodno »Sunce jarkov za mešani zbor in mezosopran solo, malo, a učinkovito stvarico. Bogati muzikalni del zaključuje basovski solosep s klavirjem »So še rožice v hartelnu zavovalec, prireditve koroske narodne pesmi, ki jo je napisal P. Dev. Posvečena je skladba Marjanu Rusu, ki se bo njegovemu glasu prav dobro prilagala.

Zborci bi morali biti v vsakem pevskem zboru pa tudi v rokah vsakega pevca in slovenskega glasbenika. Po svoji lepi urejevanji in zelo pestri in znameniti vsebini se kar sami najboljšo priporočajo. —

profesor Severin na zvonec in predno se je Katzenstein nadejal, so ga stisnile od zadaj štiri krepke roke.

Draguljar prvi hip ni mogel govoriti. Presenečeno se je oziral na oba moža, ki sta ga držala, a ker je bil bistre glave, je kmalu spoznal, kaj to pomeni.

— Gospod profesor, bodite, prosim, tako prijazni in odprite mi kovček tamle na stolu. Če se ne motim, gre tu za usodno pomoto.

Katzensteinov glas je prisilil profesorja, da je ubogal. Odprl je kovček in vzeli iz njega šatuljo. Odprl jo je in diamanti so zazareli na modri svili. Na pokrovčku je bilo pa napisano z zlatimi črkami:

PIERRE KATZENSTEIN, Boulevard des Italiens, Paris.

Zdjaj se je zdelo, da se je položaj obrnil, kajti trajalo je nekaj časa, predno se je profesor zavedel.

— Bože moj, zdaj pa že razumem! Vi ste pravi Katzenstein, ta dama je pa...

— Da, pri meni je bila gospa Severinova, — je vzdihnil Katzenstein. — vi ste bili pa moč, ki ji hoče kupiti diamantni nakit.

— A pri meni je bila gospa Katzensteinova. Dejala mi je, da ima njen moč, fiksen idejo, da je draguljar, ki prodaja nakit. Prosila me je, naj vas pregledam — Je bil nak

Pola Negri o ljubezni

Ziveti je vredno samo za ljubezen in delo, pravi slavna filmska igralka

— Moški so zdaj v mojem življenju že brez pomena, je dejala slavna filmska igralka Pola Negri v pogovoru z novinarji. — Mislim namreč samo kar se tiče ljubezni. Ko je umrl Valentino, sem spoznala, da se ne bom nikoli več zaljubila. Edina strast mojega življenja je legla z njim v grob. Mnogi ljudje mislijo, da se lahko večkrat zaljubijo, pa se temeljito motijo. Vsakemu človeku je namenjena na svetu samo ena ljubezen. Enim pomeni to srečo do smrti, drugi so srečni samo nekaj let, potem jim pa ostane le prijeten spomin. Da, temeljito sem spozna-

la ljubezen, toda to mi je prineslo tudi mnogo trpljenja. S tem nočem reči, da moške zdaj sovražim. Nasprotno, še vedno zahtevam od njih prijateljstvo in naklonjenost, zdaj še več kakor prej, toda poglavje ljubezni sem zaključila.

Mnogi moški smatrajo baš prijateljsko občevanje z žensko za najtežje. Biti znajo imenitni kavalirji, galantni in pozorni, toda samo dokler lahko računajo na ljubezen. Čim pa za-

hteva ženska od njih prijateljstvo, se pokažejo v pravi luči. So moški, ki menijo, da je prav lahko prepričati žensko o poštenih namelih z njo, dokler ji dvorijo. Toda večina žensk se ne da tako lahko preslepiti. Taki moški odneso navadno dolge nosove. Angležinje so v tem pogledu srečne, kajti v Angliji je takih moških neprimerno manj, kakor drugod. Pri Angležih občudujem najboljše redko moško lastnost, da znajo živeti z ženskami v trajnem prijateljstvu. Zakonci in zaročenci v Angliji niso samo zaljubljeni, temveč tudi dobri prijatelji. Svoje simpatije si ne kažejo tako javno, kakor zaljubljeni drugod po svetu, ker se boje, da bi ne postali smešni.

Ljubezen pri drugih narodih je podobna krutemu tiranu. Trpeti ne more poleg sebe nobene naklonjenosti. Američani povzdigujejo svoje ženske kakor boginje. Angleška dekleta so zdrava in utrjena, rada se gibljejo na svežem zraku in pečajo se s sportom bolj kakor dekleta kateregakoli drugega naroda. Zato pa tudi niso razvajena in če ne morejo doseči vsega, kar jim poželje srce, še ne obupavajo. Občudovanja vredna je samostojnost mladih Angležinj. Angleško dekle se zna tudi samo prebiti skozi življenje, in zato jo moški tako visoko cenijo. Angležinja je vredna prijateljstva in ni samo igralka, s katero se moški kratkočasijo. Ona ni samo ljubica, temveč tudi dobra prijateljica.

Samo dve stvari sta na svetu, za kateri je vredno živeti, ena je ljubezen, druga pa delo. Ljubezen sem že pokopala, ostane mi torej samo še delo, umetnost. Toda delo samo po sebi še ne more človeka zadovoljiti. Žal se življenje prav nič ne zmenja za to, ali je človek srečen ali ne. Včasih si mislim, da so zares nesrečni oni ljudje, ki ne vedo, kaj jim je pripravilo življenje, pa ne znajo potrpežljivo čakati.

Napoleonova rešitev v šahu

Spretno zasnovan načrt Napoleonovih prijateljev, ki so hoteli rešiti velikega vojskovojo z otoka Sv. Helene

Na Napoleonovi razstavi v Slavkovo je med drugimi zanimivostmi tudi črna lakirana šatulja z bisernimi figuricami precizne kitajske izdelave. To ni šah v pravem pomenu besede, temveč igra, zvana l'homme. In Napoleon, ki so mu jo poslali na otok Sv. Helene, je ni nikoli rabil, kajti na otoku ni bilo nikogar, ki bi to igro znal. Toda te figurice prvotno niso bile do ločene, da bi krajsale ljudem čas, temveč naj bi igrale važno vlogo v zgodovini vsega sveta.

Anglija je internirala Napoleona na otoku Sv. Helene kot svojega najnevarnejšega sovražnika. Toda med Angleži so bili tudi najbolj navdušeni občudovalci velikega cesarja, ki so si ne prestanto izmišljali načrte, da bi ga osvobodili. Posebno en načrt je bil zasnovan tako podrobno in na tako široki podlagi, da je bilo upravičeno upanje na uspeh. Treba je bilo obvestiti o njem le še Napoleona samega, kar je bilo pa zelo težavno. Zato so si pomagali zarotniki z zvijačo. V votle figure igre l'homme so spravili papirnate trakove, na katerih je bilo napisano vse, kar je moral cesar vedeti, da bi se njegov beg z otoka posrečil.

Na otok Sv. Helene naj bi pripeljal igro angleški častnik Elphinstone in obenem sporočil cesarju, kaj je skrivito v figurah. Elphinstone je prevzel to nalogo iz hvaležnosti do Napoleona, ki se je bil zavzel v bitki pri Waterloo za njegovega težko ranjenega brata. Toda na morju je nastal strahovit vihar, prelomil se je jabor in ubil angleškega častnika. Ko je pristala ladja pri otoku, je izročila častnikova žena šatuljo slu, ki je odnesel visokemu jetni-

ku tudi drugo pošto. Seveda žena ni vedela, kaj je v šatulji. Ni znano, kaj se je zgodilo z načrtom, skritim v figurah. Morda so ga našli strogi Napoleonovi ječarji, morda se je izgubil po cesarjevi smrti. Ni tudi izključeno, da je imel Napoleon figure v rokah, ne da bi slutil, da lahko temeljito izpreme njegovo žalostno usodo.

Po cesarjevi smrti so poslali igro z drugimi rečmi Napoleonovi materi Leticiji v Rim. Mati jo je hotela podariti svojemu vnuku, mlademu Napoleonu, ki je bival takrat na Dunaju. Ceih 10 let je iskala zanesljivega človeka, ki bi izročil Napoleonovemu sinu spomin na njegovega očeta. Leta 1832 je prispel v Rim v diplomatski misiji Anton vitez Prokesch von Osten. Napoleonova mati se je hotela seznaniti s prijateljem svojega vnuka in njena vnučinja kneginja Gabriella ga je privedla k nji 21. junija, dan pred smrtjo Napoleonovega sina v Schönbrunn. Leticija je izročila šatuljo in nekaj miniaturnih Prokeschu, ne da bi vedela, da njen vnuk že umira. Ko se je Prokesch vrnil na Dunaj, je odnesel dragocene spomine prinčevini materi Mariji Luisi, ki mu jih je pa podarila kot spomin na njegovega prijatelja.

Po Prokeschevi smrti je podedoval te zgodovinske znamenitosti njegov sin grof Anton Prokesch Osten haš ko je odločil vojaško dostojanstvo, da se poroči z znamenito igralko Frideriko Gossmann. Pozneje je dobila dragoceno šatuljo ena njegovih hčera, bivajoča v Gmündenu, končno je pa prišla znamenita igra v roke princese Paleologue, ki jo je zdaj posedovala za razstavo v Slavkovo.

Ali imajo živali dušo?

Uredništvo neke francoske revije se je obrnilo na mnoge odlične pisatelje in pesnike z vprašanjem, ali imajo živali dušo. Prejelo je seveda več zanimivih odgovorov, ki jih zdaj objavljamo. Zanimivo je, da si odgovori diametralno nasprotujejo, kakor je v takih primerih pač običajno.

Maurice Maeterlinck odgovarja: Ali moremo smatrati za dušo živalske nagone, združene z nizko stopnjo inteligence? Dvomin.

Nasprotno mnenja je Jean Rostand, ki pravi: Da, živali imajo dušo prav tako, kakor človek. Vedno sem bil mnenja, da so živali poenostavljena, toda čista in točna podoba in odraz duševnega in čustvenega življenja človeka.

Avtor »Knjige džungle«, v kateri nastopajo živali kakor ljudje, Rudyard Kipling, noče točno odgovoriti, ali imajo živali dušo ali ne. Pravi pa, da sta samo dve možnosti: ali priznamo živali dušo, kakor človeku, ali pa jo odrekamo obema.

Gabriele d'Annunzio priznava živali dušo brez pomisleka.

Bernard Shaw ne verjame, da bi imele živali dušo. Mož je rad hudomušen in tudi to prikiho je porabil, da zasuje svoj ostrni meč. — Jaz sem celo mnenja, — je pripomnil smeje, — da niti mnogi ljudje nimajo duše.

Zdravništvo v Rusiji

O položaju zdravniškega stanu in zdravniške vede v Rusiji je predaval te dni na Dunaju dr. Hamperl, ki je deloval nekaj časa v nekem laboratoriju. Naslikal je žalostno sliko in povedal, da je položaj zdravniškega stanu v Rusiji zelo težak. Medicinske študije so skrajšale na štiri leta, ker je država nujno rabila 44.000 zdravnikov. Posledica je, da pošiljajo mlade zdravnike v prakso premalo izšolane. Studentom iz delavskih ali obrtniških rodbin splošni učni zavodi ne nudijo dovolj teoretične izobrazbe, ko pa doštudirajo, morajo na službo tja, kamor jih pošljejo. Ker je malo univerz, ne obstoja študij iz predavanja, kakor pri nas, temveč iz seminarjev po metodi slučajnih vprašanj in odgovorov.

Medicincev tudi ne vzgajajo za splošno medicino, temveč so razdeljeni v tri skupine — v prvi so zdravniki kot taki, v drugi oni, ki se pečajo s profilakso, v tretji pa strokovnjaki. Že zdaj se vidi, da bodo posledice te razdelitve neugodne. Država ne trpi privatne zdravniške prakse, ki jo smatra za nekakšno zasebno trgovino, pač pa ustanavlja ambulatorije odnosno dispanzerje v velikih poslopih, kjer ordinirajo zdravniki razdeljeni po strokah in vsaka ima svojega posebnega šefa. Kar se tiče zdravniške vede same, ni opaziti nobenega napredka tako, da so izgledi medicine v Rusiji za bližnjo bodočnost zelo slabi.

Za milijone se pulijo

V Newyorku je umrla nedavno Ela Wendel, ki je zapustila 100 milijonov dolarjev. To ogromno bogastvo je izviralo od njenega deda, ki se je preselil v Ameriko iz Nemčije in obogatel s trgovino s krznom. Zapustil je tri vnučkinje, vse tri so ostale samice in stanovale v dedovi palači v Newyorku. Palača je ostala opremljena tako, kakor je bila takrat, ko jo je dogradil bogati trgovec. Dve sestri sta umrli in končno je ostala s celim krdečem psov Ela v palači sama. Zdal je umrla tudi ona v starosti 81 let in zapustila ogromno premoženje dobredelnim zavodom.

Toda milijoni so privlačni, posebno če so v solidni ameriški valuti. Takoj se je oglasilo mnogo dozdavnih sorodnikov umrle milijonarke, češ, da imajo pravico do dedščine. Izpodbijati so začeli njeno oporoko, češ, da jo je napisala v trenutni duševni zmedenosti. To hočejo dokazati na podlagi življenja čudaste starke in pri ameriškem sodstvu, ki je na zelo slabem glasu, ni izključeno, da se jim posreči oporoko izpodbiti. Milijoni so magično vplivali zlasti na starkino sorodstvo v Nemčiji, ki se je začelo oglašati na vseh koncih in krajih. Kmalu bodo vsi Wendeli v Nemčiji trdili, da so sorodniki bogate Američanke. Oglasila se je tudi ga. Haywerdova, ki trdi, da je nečakinja Ele Wendel in sicer iz tajnega zakona njenega pokoj-

Španski revolucionarji zapuščajo ječo

Slika nam kaže španske revolucionarje ob prihodu iz ječe. V sredini je njihov vodja don Miguel Maura, ki ga je neki revolucionar navdušeno objel. Osvobojene revolucionarje so sprejeli tovariši v svečani povorki po meču.

nega brata. Z vsem tem se bodo pečala zdaj sodišča in ameriški listi že pripravljajo javnost na veliko senzacijo.

Gandhi pred samomorom?

Gandhi je govoril nedavno ogromni množici svojih somišljenikov o krvavih spopadih v Cawnpore, kjer je padlo 120 človeških žrtev. Gandhi je dejal, da si bo končal življenje, če se indijsko ljudstvo ne bo več držalo njegovih navodil glede nekrvave boje in če se bodo nadaljevala nasprotstva med Indijci in mohamedani.

Albrechtove težave

Bivši nadvojvoda Albrecht se je lani jeseni civilno poročil z ločeno ženo madžarskega poslanika v Sofiji go. Rudnay in zato je nastal med člani habsburške rodbine hud odpor proti njemu. Pozneje se je obrnil na Otona Habsburškega, ki pa takrat še ni bil polnoleten in zato ni mogel odločiti o tej zadevi kot poglavar habsburškega rodu. Pač je pa njegova mati Zita energično nastopila proti Albrechtu.

Pred tedni se je Albrecht ponovno napotil k Otonu, ki je sedaj že polnoleten, da bi odobril njegovo civilno poroko. Nekaj dni pozneje je bil sprejet v avdienci pri papežu, kjer bi bil rad izposloval razveljavljenje svojega prvega zakona, da bi se mogel poročiti tudi cerkveno. Opravil pa ni nič niti pri Otonu, niti pri papežu. Če se mu ne posreči premagati teh ovir, mu bo predla slaba, kajti njegova žena ne bo nikoli priznana za članico habsburškega rodu in tudi njeno morebitno potomstvo bo izključeno od dednih pravic po habsburškem rodu.

Kako je umrl Mirabeau

Najslavnejši govornik francoske revolucije grof Honore Mirabeau je živel svetsko in burmo življenje že kot mlad konjeniški častnik in zaradi zakonolomstva je sedel v ječi. Kot duša narodne skupščine v letih 1789 do 1791 je preživel malokatero noč v miru, kaj šele da bi redno spal. Presedel je noč za nočjo za pisalno mizo ali pa se je zabaval v družbi veselih prijateljev in prijateljic, posebno peslask iz kraljevske opere. Leta 1791 je bil že tako pri kraju s svojimi močmi, da se je začel onesveščati. Opetovano je čutil po odhodu z govorniškega odra smrtno utrujenost in popolno izčrpanost.

27. marca 1791 je po burni noči legel in ni več vstal. Pariza se je lotilo silno razburjenje, kajti Mirabeau, ki je znal spretno posredovati med kraljem in parlamentom, je bil najpopularnejši mož takratne Francije. Vest o njegovi bolezni se je naglo razširila po vsej deželi. Objavljati so morali poročila o njegovem stanju, kralj je prihajal vsak dan k njemu, Mirabeau je pa v agoniji brez strahu pričakoval smrti, kajti kot ateist in materialist se je tolažil, da bo njegov spomin na zemlji večno živel. 2. aprila 1791. zgodaj zjutraj je agonija popustila in Mirabeau je začel zopet živno govoriti. Okrog 8. je pa izdihnil.

Zvečer istega dne je bila seja parlamenta, ki jo je otvoril predsednik z besedami: »Mrtev je.« Vsi so vedeli, koga misli predsednik in vsi so v tili žalosti povesili glave. Gledališča so takoj zaprli, jakobinski klub ves teden ni imel sej in narodna skupščina je sklenila preurediti cerkev sv. Genovefe v Pantheon, kamor naj bi polagali zemске ostanke najslavnejših mož, v prvi vrsti grofa Mirabeaua. Mrtvaški spreved, ki je spremljal Mirabeaua na zadnji poti je bil dolg pol milje. Pariz takega pogreba še ni videl. Kralj in kraljevina sta izgubila s tem možem najmočnejšo oporo.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolknih živcev, bolečinah v boku, zasopljenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, pobitosti povzročijo naravna »Franz Josefova« grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefovo« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Kako je v boljševiški Rusiji

Pomanjkanje živil — Velike množice beračev — Energičen kulturni boj

V Pragi je izšla nedavno brošura Sergeja Maslova, v kateri so opisani vtisi in opazovanja protiboljševiških revolucionarjev, ki so se napotili skrivaj v sovjetsko Rusijo in se na lastne oči prepričali, kaj se tam godi. Iz brošure je razvidno, da ruska emigracija, razkropljena po vsem svetu, še vedno ni položila orožja, temveč se tolaži, da bo boljševiškega režima prej ali slej konec in da se bo lahko vrnila v domovino. Emigracijadeluje proti boljševikom v inozemstvu in v Rusiji sami. Tam pa mora biti seveda zelo previdna, sicer se seznanijo s čezvračko, ki v takih primerih ne pozna šale. Nikjer ne dobi človek tako lahko in hitro svinca v glavo, kakor v Rusiji, če ni zadovoljen z razmerami.

Knjižnica Sergeja Maslova ima naslov »Na revolucionarnem delu v sovjetski Rusiji«. Maslov je ruski emigrant, med nasprotniki boljševizma dobro znan in v splošnem govori resnico. Mož pravi, da živi prebivalstvo Rusije v strašni bedi. Samo strašen teror in oborožena sila zadržujeta izbruh ljudskega ogorčenja, ki bi odpihalo tirane, pravi Maslov.

O bedi ruskega ljudstva piše: Dolge, neskončne in nervozne vrste stoje po vseh mestih z 20 do 30.000 prebivalcev. Ni jih samo v najmanjših mestih in po vaseh, toda tudi tam kmetje godrnjajo, češ kaj bomo pa stali v vrsti, saj itak ne moremo ničesar dobiti. V velikih mestih stoji ljudje v vrstah že od 4. zjutraj, jeseni in pozimi pa še v temi. Pogosto se pripeti, da stoji človek po cele ure in čaka na bučno olje, namesto njega pa dobi zdroba in vsi njegovi kuhinjski načrti so postavljeni na glavo. Pogosto ljudje čakajo in ne vedo, kaj bodo dobiti, kajti življenje jih je navadilo stopiti v vsako vrsto pred trgovino, samo da bi se kaj dobilo.

Dejtev mesa v Moskvi spominja na prehrano zveri. Ubito živinčce razsekaajo na kose, ki jih potem razdajajo ljudem, ne da bi se ozirali na množino ali kakovost mesa. Mnogi dobe namesto mesa srce, ledvice, koščke glave ali celo repa. Vsak dan mora stati človek vsaj v dveh vrstah, pred pekarnjo in pred trgovino odtodno lokalom, kjer dobivajo živila razen kruha. Če je pa treba kupiti še noravice, petrolej, mil, itd., mora človek stopiti v novo vrsto.

V Rusiji je po zadrževanju Sergeja Maslova zelo mnogo beračev. Polna so jih vsa mesta od največjih do najmanjših. Poleg velikega kadra poklicnih beračev pijanih obrazov in hripavega glasu je tudi mnogo žensk in otrok, ki hodijo od hiše do hiše in prosijo miloščine. Beračijo pa tudi čedno oblečeni ljudje. To so odslovljeni sovjetski uradniki. Tem nesrečnežem se pozna samo na obrazih, kako težak boj bijejo za obstanek, kajti svojo revščino skrivajo, kolikor se pač da. Beračiti niso vajeni, od lakote pa tudi ni prijetno umreti. Beračijo brezposelni, bivši častniki v starih uniformah, duhovniki in zakrpanih klerikah in strašno visokih škornjih, iz katerih mole prsti. Maslov je stal nekdo v Moskvi na Treverskem bulvarju in blizu Puškinovega spomenika je sedel

nekdo, kateremu se je približalo v 15 minutah 15 beračev.

Cerkve so začeli zapirati in podirati lani. Prvotno je bil protiverski pokret zelo energičen, kmalu se je pa unesel in komunistična stranka je izdala celo striktno odredbo, da se sme cerkev zapreti samo na izrečno željo prebivalcev dotičnega kraja. Seveda je cerkev strogo ločena od države in zato morajo ljudje sami vzdrževati in duhovnika i cerkev, če ju hočejo imeti. V Moskvi so podrli neko cerkev, kjer imajo zdaj avtobusi postajališče. Drugi cerkvi so sicer prizanesli, toda v nji so se naselili brivci. V katedralo Aleksandra Nevskega v Rostovu na Donu se je naselil poljedelski muzej severokavkaškega kraja.

Vprašanje verske pripadnosti igra važno vlogo tudi v državni službi. Celo v privatnih stanovanjih ne trpe popolne verske svobode. Pogosto se vrše hišne preiskave in oblasti iščejo znane ruske ikone, da jih odstranijo kot vidne znake verskega prepričanja. Cerkve so sicer dostopne ljudem, toda plačevati je treba vstopnino. Oblasti pobirajo od vsakega 50 kopejk, kar je v naši valuti približno toliko, kakor vstopnina v kino ali gledališče. Navadno hodijo v cerkve samo javne ekskurzije, katerim seveda ni prav nič do pobožnosti. Cerkve, kolikor jih je še ostalo, so popisane s svinčniki in sploh na vse načine onesnažene tako, da človek težko verjame, da so bile še nedavno kraj, kamor je drlo ljudstvo v množicah.

Poleg zapiranja cerkva imajo brezbožniki na programu tudi protiverske demonstracije. Sprejaj koraka kakih 10 brezbožnikov v duhovniških oblečilih z mitrami na glavah in kadilnicami v rokah. Obrazje imajo namazane z ogljem, sajami ali črnimi barvami. Večkrat imajo tudi maske. Vsi se spakujejo, skačejo in kriče. To naj bi bila duhovščina. Za njimi koraka zbor. Ta del procesije nosi redovniška oblačila in prepeva razne zaničljive in sramotilne pesmi na cerkven napev. Tem sledi množica »častnikov« v vojaških plaščih z epoletami. Spremljajo jih dame v širokih staromodnih klobukih. To je dekorativni del procesije, kateremu sledi oddelek »policijske carske dobe pod vodstvom »policijskih inspektorjev«. Končno pride na vrsto množica ljudstva.

Tako protiversko procesijo so pripravili v Moskvi letos 27. januarja prvi dan po rojstvu Marije po starem kalendarju. Procesija je krenila k Vrabjim goram, kjer so napravili na debelem ledu reke Moskve veliko grmado iz 800 ikon in iz vseh maškeradnih oblek, ki jih je nosil prednji del procesije. Grmado so polili s petrolejem in zažgali. Ljudstvo se je terorju uklonilo in nehala hoditi v cerkve. Pač se pa zbirajo verni ljudje skrivaj in ustanavljajo tajne verske krožke ali pa sekte. Zadnje čase se v Rusiji zelo hitro množe verske sekte, med katerimi so tudi take, ki neustrašeno ustanavljajo molilnice in celo brepene po preganjanju. Ponavljajo se pač stara storijsa prvih kristijanov.

Spominjajte se slepih!

DALMATINSKA VINA

Za velikonočne praznike Vam nudi po znižanih cenah: Opoko Viško Din 12, čez ulico Din 11; belo Viško Din 12, čez ulico Din 11; črna iz lastnih vinogradov Din 10, čez ulico Din 10; ružica iz lastnih vinogradov Din 12, čez ulico Din 11; Prošek, beli in črni iz suhega grozja Din 32, čez ulico Din 30. Opozorjam cenjeno občinstvo, da se prepriča v mojih lokalih

ASKERČEVA KLET, ASKERČEVA ULICA 67. 1.
Vinotoča: POLJANSKA CESTA 17.
GOSTILNA POD KLANČKOM, ROŽNA DOLINA 33.
Za obilen obisk se priporoča

Vladimir Miloš.

FR. ŠEVČIK, LJUBLJANA

ZIDOVSKA ULICA 8. — Telefon 33—78.

Orožje, municija za lov, šport in obrambo v vseh svetovnih znamkah po najnižjih cenah. — Za ilustrovani cenik 1930 poslati Din 6.— v poštinih znamkah.

Za pomladansko zdravljenje

čiščenje krvi
in proti slabi
prebavi

rabite naš
nacionalni
produkt

Planinka-čaj Bahovec

PROIZVAJALEC: APOTEKAR MR. BAHOVEC, LJUBLJANA

Težka izguba nas je zadela s smrtjo naše nenadomestljive, nad-
vse ljubljene mamice

Veronike Schoss

soproge uradnika drž. železnic

ki je danes zjutraj po dolgi, mučni bolezni, v 38. letu, previdena s
sv. zakramenti za umirajoče, za vedno zatisnila svoje trudne oči.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek ob 3/3 iz hiše žalosti, Žiber-
tova ulica št. 30, Sp. Šiška.

PAVLARO-LJUBLJANA, dne 4. aprila 1931.

Žalujoče rodbine:

Schoss, Screm, Degleria, Tausers, Lazar, Čekal, Žilč in Zadnik.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne
odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

»EFAKS«
tovarniško skladišče barv, lak-
ov, kreme in ostalih kemičnih
preparatov za konzerviranje
usnja. — Kemično barvanje
usnjenih izdelkov, čevljev, suk-
njičev, torbic, klubskih garni-
tur itd. — Ljubljana, Napo-
leonov trg 7. 1038

STANOVANJE
obstoječe iz ene ali dveh sob,
kuhinje in pritlikin, v sredini
mesta se išče za 1. maj ali
1. avgust. — Cenj. ponudbe na
upravo »Slov. Naroda« pod šif-
ro »Selitev 1189«.

RABLJENO:
primož (Schraubstock), nako-
valo, Schneidzeug 3/8"–7/8",
ročni vrtni stroj (Bohrma-
schine) kupim. — Feliks Tav-
čar, Vodice pri Ljubljani. 1196

KREPKEGA FANTA
sprejem v poduk. Ivan Zorko,
ključavničar, Glince pri Ljub-
ljani. 1236

ELEGANTNE OBLEKE
izdeluje F. PREMELČ, krojaški
ateljé, Dunajska cesta 29. —
Najsolidnejše cene, brzo likanje.
1237

Terenska sekcija za regulacijo
Ljubljane potrebuje več

INZENJERJEV in TEHNIKOV
za terenska dela. Ponudbe je
predložiti pisмено z navedbo
mesečne plače terenski sekciji
(Mestni gradbeni urad). 1235

IZBORNJA DOLENJSKA
in ŠTAJERSKA VINA:
salonski cviček Din 14.—
bugundec > 16.—
muškatelec > 18.—
silvanec > 20.—
priporoča

Vinska klet T. MENCINGER,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 43
(na dvorišču). — Pri odjemu
5 litrov 10 % popusta. Na željo
se dostavi franco na dom. 1233

DOBREGA MLINARJA
išče valjni mlin na Viču
št. 26. 1447

STOJ ZA DOBLJENJE
SMREKOVEGA LUBJA

imevno 1 vagon, 3 m dolgo mar-
mornato ploščo in kompletno
armaturo za strojni sod ali
sod za masanje, ozir. splakova-
nje kož, nekaj strojarskega
rodja in elektromotor 3 1/2 Ks,
proda Bruh, strojar, št. Jernej,
Dolenjsko, Slovenija. 1219

MODROCE

vrhne in afrik, močno blago a
Din 240.—
zložljive postelje, posteljne ode-
je, žimo in blago za preobleko
pohištva najceneje kupite pri

Rudolf Sever
LJUBLJANA, Marijin trg št. 2

NABAVA ZLAHTNIH HRUŠK
Kmetijska družba v Ljubljani,
Turjaški trg, ima oddati še ne-
kaj lepih, visokodebelnatih
zlahtnih hrušk I. vrste po 15
dinarjev, II. in III. vrste po
8 in 4 dinarje. 1232

HOTEL BELLEVUE
Želi svojim cenj. gostom in pri-
jateljem vesele velikonočne
praznike. — Priznana izborna
vina čez ulico Din 2.— ceneje,
torej fin opolo Din 10.—, met-
liško, ozir. vivodinsko Din 12.
Cviček Gadova peč Din 14.—,
firi rizling Din 16.— itd. Pirhi
so pripravljani. 1231

SKLADIŠČE
malo, suho ali lokal išče Šega,
Cankarjevo nabrežje 5/L. 1230

VOLNO
za modroce poceni proda Šega,
Cankarjevo nabrežje 5/L. 1229
ENOSTANOVANJSKO HIŠO
z 2 sobama, kuhinjo in shram-
bo za jedila za Din 23.000.—
proda Ivan Markel, stavbno mi-
zarstvo, Otoče, pošta Podnart.
Hiša je od postaje Otoče od-
daljena cca. pet minut. 1445

ZASTOPNIKE (-CE)
pridne in poštene iščem za pro-
dajo novega, zelo praktičnega,
v vsaki hiši pogrešanega in ce-
nena predmeta. — Minimalen
dnevni zaslužek 150 Din. Prilo-
žite znamko za 1 Din za pro-
spekt. Ponudbe na naslov: Gvi-
do Premelč, Šoštanj. 1444

DEKLE
pridno in solidno, večšo vseh
hišnih del, z letnimi spričevall,
dobi takoj službo. Prednost z
znanjem nemščine. Le take, ki
reflektirajo na stalno službo, z
dobrim ravnanjem, plačilom in
dobro oskrbo, naj pošljejo svo-
-mu su ofprežbojij s eqpnudof of
slov: Robert Wessel, Sušak,
Poštanski pretinac 93. 1443

V TRBOVLJAH
trgovski lokal, oprava in stano-
vanje, tudi za vinotoč, se odda
tako v najem. Pojasnila daje
Cerar, trgovec, Lukovica, po-
šta Domžal). 1442

RIBIŠKE PALICE

kolesa, svilene in navadne vrvice, proste in montirane trn-
ke, raznovrstne blestilce, umetne ribice in druge ribiške po-
trebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, LJUBLJANA, Kongresni trg št. 9

Velika tekstilna tvornica išče
dobro uvedenega zastopnika
za Slovenijo ob proviziji
za takoj

Samo prvorazredne moči pridejo v
poštev, a prednost imajo oni, ki po-
tujejo z lastnim avtom. — Ponudbe
pod »Zastopnik 1125« na upravo
»Slovenskega Naroda«.

KADLECOVI APARATI

ti su ipak najbolji za
nas
F. KADLEC TEMERIN
TVORNICA INKUBATORA
TRAŽITE KATALOG

»Geco« patrone z nemškim »Rothweilskim«
smodnikom in nove vrste lovske
patrone znamke »R«, napolnje-
z nemškim Hasloch brezdimnim
smodnikom, ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg št. 9.

Slabi zobje

kvarijo najlepši obraz. Neprijeten duh ust je zoprn.
Obe hibi odstranite z uporabo krasno osvežujoče Chlo-
rodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, po-
sebnost z uporabo zobčaste Chlorodont-ščetke, ker ista
čisti zobe tudi na njih straneh ter odstranjuje ostanke
jedi, ki povzročajo gnulobo. Poskusite najprej s malo
tubo Chlorodont-paste, ki stane Din. 8.—. Chlorodont-
ščetka za otroke, za dame (mehek ščetine), za gospode
(trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem
omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Po-
šljite nam ta oglas kot tiakovino (omot ne zalepliti) dobili
bodete brezplačno eno poskusno tubo za večkratno upo-
rabo. Tvornice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor.

V BOJU PROTI JETIKI

je neobhodno potrebna knjiga

Doc. dr. Iv. Matko: Protituberkulozni dispenzar v
službi socialno-higienske borbe proti jetiki kot
hišski in kučni bolezni.

Veliko delo, ki obsega 810 strani, velja broširano Din 270.—, vezano 300.—.

Naročila točno izvršuje

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani, Šelenburgova
ulica št. 3.

Večja množina

makulturnega papirja

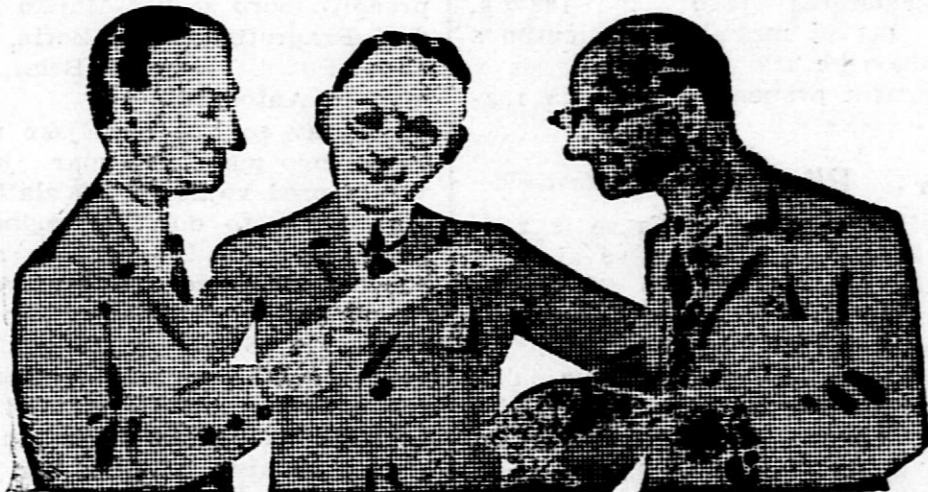
naprodaj po zelo ugodni ceni

Naslov pove uprava Slovenskega Naroda

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE IVAN MIHELČIČ

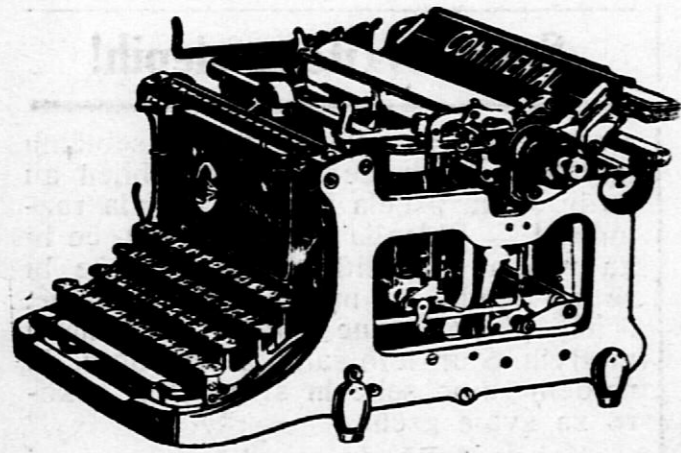
LJUBLJANA, Borštnikov trg št. 1

se priporoča cenjenim naročnikom v izvršitev električnih instalacij, kakor tudi za
nabavo raznih električnih svetilk, lestenecv itd. Na zalogi vsakovrstne žarnice po
jako ugodnih cenah. 1226

Strokovnjaki so prepričani, da je najtrpežnejši stroj

„Continental“

Samoprodaja:

IVAN LEGAT

speciatist za pisarniške stroje

Mariber

Vetrinjska ulica 30 — Tel. int. 2434

Ljubljana

Prešernova ulica 44 — Tel. int. 2086

Potrni globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem,
da je preminul nenadoma naš dobi, zlati papa, brat, svak in stric,
gospod

Emil Eisenstädter

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek dne 6. t. m. ob 10. uri
dopoldne iz mrtvašnice Sv. Krištofa na evangelijsko pokopališče.
Ljubljana, 4. aprila 1931.

Žalujoča hčerka LILY
in rodbine EISENSTÄDTER, MAVER in KÖNIG

Bolezni želodca, slabo prebavo

nepravilno vrenje v želodcu urejuje FIGOL. FIGOL odpira slast, čisti in osvežuje kri, krepi telo. Priporoča se odraslim in otrokom. FIGOL se dobiva v vsaki lekarni, po pošti pa razpošilja izdelovalec DR. SEMELIČ, DUBROVNIK 2/60. — 3 steklenice s poštnino 105, 8 steklenic 245, 1 steklenica 40 Din.

Makulturni papir

lega à Din 4.—
prodaja uprava, Slovenskega Naroda,

RADIOBALZAMIKA
ZAMESLJIVO SREDSTVO
PROT. REVMATIZMU.
PREHLADU in ISHIJASU.
LABORATORIJ BEOGRAD DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH. SARAJEVSKA 84. DIN 75

Kdor hoče biti solidno postržen, naj se oglasi pri

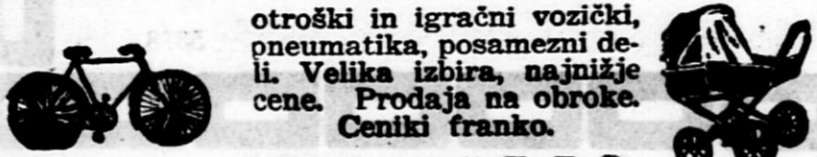
M. JANKOVIČ

KLEPARSTVO, KRITJE LESOCEMENTNIH STREH
LJUBLJANA, Rimska cesta šte. 19

Za čelo jamčim! Praktična pojasnila in proračuni brezplačno!

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

„Tribuna“ F. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV 4

PRED NAKUPOM

otročkih vozičkov

si ogledjte zalogo

TV. JOSIP KVEDER

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10

VESELE

VELIKONOČNE PRAZNIKE

vsem našim odjemalcem in nam naklonjenemu občinstvu želi

„DEPA“

parna pekarna in slaščičarna

L. Z. Z. O. Z.

LJUBLJANA, Postojnska ulica šte. 11
TELEFON ŠT. 3171

Piassava (vlakno)

»BAHIA«, »COLOMBO BASSINE«, »PRIMA MANROVIA«, »GRAND BASSA«

v naravni barvi in v vseh dolžinah in debelinah za: občine, tvornice ščetk, ščetarje, pivovarne, ladjedelnice, ladje, arzenale in ostale potrošnike priporoča po najnižjih tržnih cenah vsako količino:

„DESTRUCTOR“

Beograd, Vidinska ulica 46

Zahtevajte ponudbe in vzorce!

PRVA POMOČ

Spisal dr. Mavricij Rus,

mestni fizik in šef-zdravnik rešilne postaje v Ljubljani.

Iz predgovora druge izdaje: Ker je prva izdaja moje knjige »PRVA POMOČ« v več tisoč izvodih našla v kratkem času toliko odjemalcev in prijateljev, da je bila kmalu razprodana, sem sklenil izdati drugo, marsikje izboljšano in pomnoženo izdajo. — Iskreno želim, da bi ta knjižica dobro pomagala za prvo pomoč pri nezgodah in nenadnih pojavih bolezni, zlasti gospodarjem in gospodinjam, učiteljem, Sokolom, vojakom, železničarjem, delavcem, sportnikom itd. in da bi jo uspešno rabili tudi pri pouku v samaritanskih tečajih.

Dr. M. Rus

Založništvo Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Lovske puške

Florbete, browning pištole, pištole za strašenje psov, lovške in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.

Ljubljana, Kongresni trg šte. 9

OKVIRJI!

PEVI SPECIJALNI ATELJE VSEH VRST OKVIRJEV
LESENI LESTENCI

POZLATARSTVO IN REZBARSTVO
ALEKSANDER GÖTZL

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 17

Zaradi nes eče inventurna odprodaja

manufakturnega in konfekcijskega blaga po globoko znižanih cenah. — Se vjudočno priporoča

MARIJA ROGELJ
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 26

OTOMANE

Din 520 do 820

po izberi blaga stalno v zalogi

SITAR KARL, LJUBLJANA, Wolfova ulica šte. 12. (Dvorščice)

Medroce afrik Din 220.—, tridelne Din 230.—

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem hipotek na hišah in posestvih daje svojim članom

„Jugrad“

Jugoslovska gradbena in kreditna zadruga r. z. o. z. Ljubljana, Kolodvorska ulica 35/I

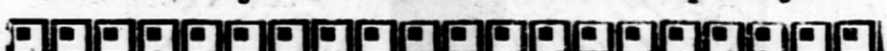
Pravila proti plačilu Din 5.— v znakah. — Za odgovor prosimo znakmo.

Uradne ure od 8. do 12. in od 14. do 18.

I. SLANOVIC

SPLOŠNO KLJUČAVNIČARSTVO,
Gajeva ulica šte. 2

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Specijalna dela: delikatesna in slaščičarska namizna in izložbena stojala iz medenine ali železno ponikljana.

Vezeni namizni prti

150/150 na dobrem blagu Din 55.—, Breča žepni robel komad Din 2.—, Entlanje, azuriranje, predtiskanje; specielni entel oblek. Vezenje mehanično, umetno in ročno, tamburiranje hotelskih in gostilničarskih zaves.

Matek & M koš, Ljubljana
(poleg hotela Štrukelj)

NOGAVICE,
ROKAVICE, KRAVATE,
SRAJCE, ŽEPNE ROBCE,
damske torbice, toaletne potrebščine kupite najceneje in najboljše pri
JOSIP PETELINC
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana
prodaja po najugodnejših cenah samo za čeboto

Premog
Kovaški premog
Koke
Brikete

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta šte. 15/I

DAMSKÉ OBLEKE

preversten kroj elegantna izdelava najnovejši vzorci cene nizke! Ogleđ neobvezen!

A. SINKOVEC
SOSS
LJUBLJANA

Pozor! URE ZA BIEMO nudi najceneje IVAN PAKIZ, LJUBLJANA, Pred škoščijo št. 15. 1173

MECESNOV PORTAL s šipami in rolo proda tvrdka A. & E. Skaberne, Ljubljana. 1176

Deske, letve raznih dimenzij za stavbe, ograje in pode — dobavi po najnižji ceni
Hiriša d. z. o. z., LJUBLJANA, Dunajska cesta 46, tel. 28—20, Miklošičeva cesta 6, tel. 25—95

POHIŠTVO NA OBROKE! Spalnice, hrastove, poltirane Din 5.500.— Spalnice, pleskane > 2.800.— Omare > 560.— Postelje > 260.— Kuhinje, kompl. > 1.100.— Kredence > 580.— Sprejemajo se tudi naročila za trgovske oprave in vsa mizararska popravila. Vse drugo pohištvo se dobi najceneje pri MIZARSTVO »SAVA«, Ljubljana, Kolodvorska ul. 18.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svojo zalogo ov in solčnikov ter sprehajalnih palč. Popravila se izvršujejo — točno in solidno. —

Čopiče vseh vrst, žimnate metle, razna omela, najrazličnejše ščetke vseh velikosti izdeluje najceneje Hinko Šimenc KONGRESNI TRG ŠTEV. 8 (poleg kino Matice)

BUKOVA DRVA TRBOVELJSKI PREM OG pri tt. „KURIVO“ LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 33 (na Balkanu) Telefon 34—34

Posestniki! Če hočete imeti Vaše vrtove in dvorišča suha in gladka, jih posipajte z dolomitnim peskom. ki vam ga dostavi na dom — KATARINA VODNIK, gostilna pri »Mojstruc, Podutik št. 25, Ljubljana VII, ali pa ga lahko naročite pri tvrdki »Jektio«, Ljubljana, Stari trg 11.

Poceni in vendar najboljše ie SEVERJEVA OTOMANA z 32 peresi v sedežu in 4 v gljavju; velikost 185 x 78 Cena Din 550.— do 850.—, po izbiri preobleke. — Zahtevajte vzorce! Najboljši material! RUDOLF SEVER, LJUBLJANA, Marijin trg št. 2.

Beneške jarmenike

krožne žage, mlinske naprave izdeluje in priporoča

Strojno podjetje R. Willmann

Ljubljana, Slomškova 3

Najboljši češki blagovi

Zajamčeno čistovolneno moške in damske blagove zadnjih novosti za pomladno in letno sezijo razpošilja starorenomirana ZALOGA TVORNICE SUKNA Siegel - Imhof — Brno Palackého tř. 12, Češkoslovaška. Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najsolidnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastoj in poštnine prosto.

KLISARNA

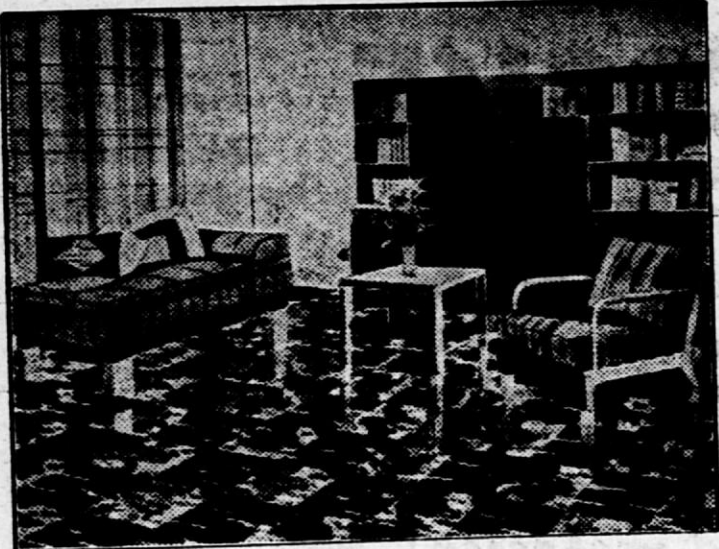
Telefon št. 2406

LJUBLJANA

IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEŠBARVNE CRTNE KLISARJE ENOBARVNE IN VEŠBARV. NE AUTOTIFLE, KOMBINI. SVEETI TIFLE IN NEK. FOTOFIFLE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP ŠT. 23

Specialna mizarska in tapetniška delavnica po najmodernejši arhitekturi
Lancoš - Sitar, Ljubljana

Wolfova ulica 12, dvorišče

10% POPUSTA

na žagan in tesan STAVBNI LES. Dostava tudi na stavbo

FRAN ŠUŠTAR

LESNA INDUSTRIJA IN TRGOVINA, PAENA ŽAGA
LJUBLJANA, Dolenjska cesta šte. 12

Tribuna dvokolo s „Sachs“ motorjem

posebno močni, okvir nizek, močnejša pnevmatika, motor v sredini montiran z dvojno predstavo in spojko, 1 1/4 K. S. — Vozi 30 do 40 km na uro in porabi 2 litra goriva na 100 km. Dobi se tudi sam motorček, katerega se lahko na navadno močno kolo montira. Cena prav nizka, ceniki franko.

»Tribunac F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozčkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

SIVALNI STROJI

„SINGER“

za hišno uporabo in vse obrtne delavnice so znani kot najboljši na svetu. Prodaja na tedenske in mesečne obroke. — Brezplačni pouk šivanja, prirojanje in vezenja. — Jamstvo 15 let.

Glavna podružnica za Slovenijo
LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 1
PODRUŽNICE:

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1, Kranj, Novo mesto, Kočevje, Celje, Ptuj, Brežice, Maribor, Slovenjgradec in Murska Sobota.

Vse, kar potrebujete

pri oplešanju svoje hiše, stanovanja in pohištva kupite najceneje pri tvrdki

Drago Franz

specijalna trgovina z barvanj
LJUBLJANA, Stari trg 24.

Vsa plestarska in soboslikarska dela izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ
družba s o. z.

plestarske in soboslikarske
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

PRIHRANITE

denar, čas in jezo, ako izolirate zoper vlago in rjo Vaše

strehe, temeljne stidove, železne konstrukcije, vodne nabiralnike, terase, balkone in napeljave iz cevi s svetovno priznanimi

„CONCO“

amerikanskimi azbestno nitkastimi izolacijskimi produkti. The Continental Products Co. Euclid, Ohio U. S. A.

Raspečavanje za Jugoslavijo: Mirko Marmolja, Maribor, Cankarjeva ulica 26.

Vsa dela s »Conco« preparati izvršuje tvrdka

PETER ŽITNIK, splošno kleparstvo in instalacijsko strolovedov
LJUBLJANA, Ambrožev trg 9
Telefon št. 3146.

HARMONIKE

izdelujem nove in sprejemam v popravilo vse glasbene instrumente. — **JANČ, LJUBLJANA, Bohoričeva 9.**

Klavirji!

pianini

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Höpfl, Stingl originali, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3
Najcenejša posejvalnica.

OBIŠČITE

svetovna zdravilišča Češkoslovaške

Karlovi Vari Marianske Lazne Františkove Lazne Teplice-Schönau

Več stoletij so ta štiri zdravilišča v službi trpečega občinstva, število njih, ki so resnično ozdraveli, našli okrevanje, ozdravljenje in razvedrilo, preseza milijone!

Zahtevajte od uradnih obvestilšč teh štirih zdravilišč, pri „Jugoprometu“ d. d. Zagreb, Praška ulica 6 ali od posameznih uprav zdravilišč prospekte in pojasnila.

5378

PRVOVRSTNI MATERIAL - NIZKE CENE!!

Najbolje kupite
SIVALNI STROJ in KOLO

za dom, obrt in industrijo samo

„GRITZNER“ — „ADLER“

švicarski pletilni stroj
„Dubied“

Elegantna oprema — neprekosljiv material! — Pisalni stroji v 3 velikostih! — **NOVOST!**

Šivalni stroj
kot damska pisalna miza

Samo pri
Jos. Petelinc — Ljubljana

Telefon 2913.
ZMERNE CENE TUDI NA OBROKE!

ŠTIRI MILLJONE UNDERWOOD

ZASTOPSTVO IMA
pisalnih strojev je danes v rabi
LUDV. BARAGA
Šelenburgova ul. 6 - Tel. 29-80

Veliko izbiro vsakovrstnega pohištva

lastnega izdelka, nudi po znatno znižanih cenah tvrdka
I. REPŠE, tvornica in zaloga pohištva,
Telefon 3228 LJUBLJANA, Dvorni trg št. 1. Telefon 3228

Tehnična pisarna in gradb. podjetje

Angelo Battelino
STAVBENIK

LJUBLJANA VII., Aljaževa ul. 35

Pošt. ček. račun šte. 15.117 Telefon 33-39

Izvršuje betonske in železobetonske zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke zgradbe. — Sprejema v izvršitev vsakojake načrte in proračune strokovne stavbne stroke. — Tehnična mnenja. — Zastopstvo strank v tehničnih zadevah.

Na drobno! Na debelo!

Najcenejše in najboljše kupite vse prvovrstne
vrvarske lastne izdelke,
motvoz, žimo,
afrik, kapok, nepremočljive
konjske plahte itd.

samo pri
Prva kranjska vrvarna in trgovina s konopnino

IVAN N. ADAMIC

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31. Tel. št. 2441,
MARIBOR, Vetrinjska ulica št. 20. Tel. št. 2454,
CELJE, Kralja Petra cesta št. 33.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjuni in kreditni vaskrste, eskompt in inkaso menic ter naka zila v tu- in inozemstvo safe - depozita itd. itd. itd.
Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548. Interurban 2706, 2806.